

**UCHWAŁA NR XXVII/233/26
RADY MIASTA KOŚCIERZYNA**

z dnia 25 marca 2026 r.

**w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Miejskiej Kościerzyna
na lata 2026 – 2031**

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2025 r., poz. 1153 z późn. zm.) w związku z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2025r, poz. 1214 z późn. zm.)

Rada Miasta Kościerzyna na wniosek Burmistrza Miasta Kościerzyna uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Miejskiej Kościerzyna na lata 2026 - 2031.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Kościerzyna.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miasta
Kościerzyna

Tomasz Wolski

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Miejskiej Kościerzyna na lata 2026-2031

Spis treści:

1. Wprowadzenie.....	3
1.1. Cel opracowania dokumentu	3
1.2. Podstawa prawna.....	3
1.3. Metodologia opracowania dokumentu.....	6
I. Część diagnostyczna	8
2. Analiza wyników badań diagnostycznych.....	8
2.1. Ludność i powierzchnia Kościerzyny	8
2.2. Sytuacja mieszkaniowa i zasoby lokalowe	11
2.3. Edukacja	12
2.4. Ochrona zdrowia.....	16
2.5. Życie kulturalne, sport i oferta spędzania czasu wolnego	18
2.6. Przedsiębiorczość i lokalny rynek pracy	21
2.7. Bezpieczeństwo publiczne	23
2.8. Analiza problemów społecznych, pomoc społeczna i korzystanie ze wsparcia	30
2.9. Potrzeby mieszkańców Kościerzyny	46
2.10. Ocena jakości życia w Kościerzynie.....	66
2.11. Ocena stopnia partycypacji społecznej i kapitału społecznego	69
2.12. Wizja rozwoju miasta w sferze społecznej	77
II. Część strategiczno-operacyjna.....	90
3. Analiza strategiczna	90
4. Misja, cele, kierunki działań oraz wskaźniki ich realizacji	93
5. Wdrażanie, monitoring i ewaluacja strategii.....	103

1. Wprowadzenie

1.1. Cel opracowania dokumentu

Celem opracowania „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Miejskiej Kościerzyna na lata 2026-2031” jest określenie ram lokalnej polityki społecznej, z uwzględnieniem m.in. takich obszarów, jak pomoc społeczna, profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych, profilaktyka innych uzależnień, przemoc domowa, budownictwo socjalne, edukacja publiczna, ochrona zdrowia, jak również integracja i aktywność społeczna mieszkańców.

Dokument powstał m.in. w oparciu o materiał źródłowy, zebrany podczas Analizy danych zastanych (desk research) oraz badań ilościowych i jakościowych. Strategia została przygotowana w perspektywie czasowej do roku 2031 i obejmuje szeroko rozumianą politykę społeczną Gminy Miejskiej Kościerzyna. Opracowanie zawiera część diagnostyczną, w której zamieszczona została pogłębiona analiza sytuacji społecznej Kościerzyny. Tam, gdzie było to uzasadnione i możliwe, dane dla Miasta Kościerzyna przedstawione zostały w ujęciu porównawczym, na tle wskaźników powiatowych, regionalnych i ogólnopolskich, a także z uwzględnieniem danych obejmujących sąsiednie jednostki samorządu terytorialnego. W drugiej, strategiczno-operacyjnej części dokumentu omówione zostały główne problemy miasta, przedstawiono analizę SWOT, a także zestawienie celów ogólnych i szczegółowych wraz z przyporządkowanymi do nich wskaźnikami pomiaru. W Strategii zamieszczone zostały również założenia dotyczące monitoringu i ewaluacji jej wdrażania, ponadto wstępnie określono potencjalne źródła finansowania zaplanowanych działań.

1.2. Podstawa prawna

Opracowanie i realizacja strategii rozwiązywania problemów społecznych należy do zadań gminy o charakterze obligatoryjnym, co wynika z ustawy o pomocy społecznej. „Art. 16b. 1. Gmina i powiat opracowują strategię rozwiązywania problemów społecznych, a samorząd województwa strategię w zakresie polityki społecznej. (...) Art. 17. 1. Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy: 1) opracowanie i realizacja gminnej

strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka...”¹. Ponadto ustawa precyzuje najważniejsze elementy, jakie powinny zostać uwzględnione w tego rodzaju dokumentach. „Strategia (...) zawiera w szczególności: 1) diagnozę sytuacji społecznej, w tym określenie zdolności podmiotów ekonomii społecznej do realizacji usług społecznych w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1-14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych; 2) prognozę zmian w zakresie objętym strategią; 3) określenie: a) celów strategicznych projektowanych zmian, b) kierunków niezbędnych działań, c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych, d) wskaźników realizacji działań. (...) Strategia, o której mowa w ust. 1, opracowana przez gminę i powiat określa usługi społeczne w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1-14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych, oraz zadania publiczne, o których mowa w art. 4 ust. 1 ustawy z dn. 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U z 2024 poz. 1491), zlecane w trybach, o których mowa w tej ustawie...”².

Zgodnie z intencją ustawodawcy, jak również powszechną praktyką strategię rozwiązywania problemów społecznych mają charakter przekrojowy, tj. obejmują szeroki zakres zagadnień i ramy lokalnej polityki społecznej, prowadzonej przez daną jednostkę samorządu terytorialnego. Co istotne, tego rodzaju dokumenty nie muszą ograniczać się wyłącznie do zagadnień wymienionych w art. 16b ustawy o pomocy społecznej. Przeciwnie, ich zakres tematyczny może być bardziej rozbudowany, zwłaszcza, że analiza różnych zagadnień społecznych w szerszym kontekście jest uzasadniona merytorycznie. Cechą ww. strategii jest również ich wieloletni, długofalowy charakter, co oznacza, że ramy lokalnej polityki społecznej są projektowane w dłuższej perspektywie czasowej.

¹ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, Dz.U. z 2025 r. poz. 1214, art. 16b ust. 1,2,3 i art. 17 ust. 1

² Tamże, art. 16b ust. 2

Niniejszy dokument został opracowany w oparciu o zintegrowane podejście do diagnozowania oraz rozwiązywania problemów społecznych, przy czym do jego podstaw teoretycznych można zaliczyć dwa następujące pojęcia/zagadnienia:

- rozwoju społecznego³, oznaczającego zdolność społeczności lokalnej do generowania warunków umożliwiających wszystkim członkom osiągnięcie pełnego potencjału, zaspokojenie podstawowych potrzeb i zwiększania spójności społecznej (w tym m.in. zmniejszania rozwarstwienia społecznego, wyrównywania szans, przeciwdziałania dyskryminacji, marginalizacji i wykluczeniu),
- jakości życia, oznaczającej poziom zadowolenia z efektywnego/sprawnego układu instytucjonalnego, zapewniającego dostęp do wysokiej jakości usług społecznych zakresu wsparcia społecznego, zdrowia, kultury, edukacji i aktywności obywatelskiej⁴.

Taka perspektywa skupiona jest na odkrywaniu tzw. niematerialnych czynników rozwoju – roli jakościowych i ilościowych parametrów zasobów społecznych, będących w dyspozycji społeczności lokalnej oraz identyfikacji możliwości ich efektywnego wykorzystania poprzez system usług społecznych. Przy takim podejściu priorytetem lokalnej polityki społecznej jest dobrostan (*well-being*) mieszkańców, rozumiany jako maksymalizowanie potencjału możliwego do osiągnięcia w środowisku życia jednostki i/lub grupy oraz jako aktywny proces służący świadomym wyborom w dążeniu do osiągania coraz bardziej satysfakcjonującej egzystencji. Na zintegrowane podejście do rozwoju społecznego i jakości życia składają się dwa czynniki: zwiększenie wolności wyboru usług społecznych (ich formy, miejsca, sposobu świadczenia) oraz kreowanie przez usługi nowych możliwości rozwojowych dla ludzi (np. dzięki usługom mogą aktywnie uczestniczyć w życiu zawodowym, społecznym i obywatelskim).

³ Zob. Sen A. (2002) *Nierówność. Dalsze rozważania*, Społeczny Instytut Wydawniczy „Znak” Warszawa: Fundacja im. Stefana Batorego, Kraków

⁴ Zob. (Quality of Life. Resource, <http://www.atsqol.org/key.asp>; Quality of Life – Underlying Philosophy, <http://www.globalideasbank.org/boV/bV-376>

Pojęcie jakości życia i rozwoju społecznego ma bezpośredni związek ze sferą psychiczną człowieka. Jakość życia rozpatruje się przez pryzmat zaspakajania potrzeb typu egzystencjalnego („mieć”), potrzeb związanych z bezpieczeństwem („być”) oraz potrzeb dotyczących kontaktu społecznego („kochać i być kochanym”). Dlatego podczas opracowywania „Strategii” kluczowa była perspektywa mieszkańca. Jakość życia to pojęcie normatywne, związane z przyjętymi przez jednostkę systemami wartości, aspiracjami, oczekiwaniami człowieka i grup społecznych, z którymi jest ona w jakiś sposób powiązana. Poczucie satysfakcji wynika ze świadomości zaspokojenia potrzeb emocjonalnych, społecznych oraz samorealizacji. Dlatego w niniejszej „Strategii” została uwzględniona perspektywa ekonomii i psychologii behawioralnej, odkrywająca „pozaracjonalne” aspekty zachowań, które w praktyce często decydują o skuteczności przyjętych rozwiązań. Zastosowane podejście ma ułatwić takie konstruowanie lokalnej polityki społecznej, aby dawała ludziom większą możliwość dokonywania wyborów, umożliwiając tym samym życie na godnym i satysfakcjonującym poziomie.

1.3. Metodologia opracowania dokumentu

Niniejsza „Strategia” została przygotowana na podstawie kilkuetapowych, wzajemnie powiązanych i rozłożonych w czasie działań. Dokument opracowano z zachowaniem następujących zasad:

- kompleksowość, analiza zagadnień społecznych w szerszym kontekście, w tym w ujęciu porównawczym,
- partycypacyjność, zapewnienie udziału różnych grup mieszkańców,
- triangulacja metodologiczna, połączenie różnych metod i technik badawczych.

Prace nad diagnostyczną częścią dokumentu zostały zrealizowane w formie **cyklu badawczego**, polegającego na zastosowaniu **różnych, wzajemnie komplementarnych metod i technik badawczych** (ilościowych i jakościowych), zgodnie z zasadą **triangulacji metodologicznej**. Takie podejście pozwoliło na uzyskanie możliwie pełnej wiedzy oraz przyczyniło się do sformułowania trafnych wniosków i rekomendacji. **Techniki ilościowe**

pozwoły na uzyskanie „twardych” danych opisujących sytuację społeczną Miasta Kościerzyna za pomocą liczb, procentów i wskaźników. Z kolei **badania jakościowe** zostały przeprowadzone przy użyciu „miękkich”, „rozumiejących” metod. Uzyskany obraz jest wielowątkowy, wielopłaszczyznowy, a także – ze względu na możliwość zestawienia i porównania opinii różnych grup respondentów – wieloperspektywiczny („zasada WWW”).

Ilustracja 1. Podejście badawcze oparte na zasadzie trzech „w”

Metody i etapy badawcze:

- Badanie ilościowe mieszkańców Kościerzyny, CAWI + CATI, N=430,
- Badanie ilościowe młodzieży, CAWI + PAPI, N=1 759 uczniów i uczennic,
- Badanie jakościowe:
 - ✓ Zogniskowane Wywiady Grupowe (N=2) – spotkania z kluczowymi interesariuszami procesu tworzenia CUS,

- ✓ Warsztaty *Service Design* (N=5) z przedstawicielami pięciu grup odbiorców usług społecznych,
- ✓ Indywidualne Wywiady Pogłębione (N=10) z lokalnymi liderami, osobami kluczowymi.

Tabela 2. Zrealizowane metody i etapy badawcze

Procedura badawcza	Sposób realizacji
Analiza danych zastanych (desk research)	Analiza dostępnych danych statystycznych oraz dokumentów strategicznych i programowych, raportów, analiz i opracowań...
Badanie ilościowe mieszkańców: CAWI + CATI	N=430 mieszkank i mieszkańców Kościerzyny
Badanie ilościowe: CAWI	N=1 759 uczniów i uczennic szkół w Kościerzynie
Badanie jakościowe: Zogniskowane Wywiady Grupowe (N=2 FGI)	2 spotkania z kluczowymi interesariuszami: - organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej (potencjalni realizatorzy usług społecznych) - lokalne instytucje publiczne
Badanie jakościowe: Warsztaty SD (N=5)	5 spotkań z przedstawicielami wybranych grup odbiorców usług społecznych: - osoby starsze, - osoby z niepełnosprawnościami, - przedstawiciele rodzin z dziećmi (tylko osoby dorosłe), - eksperci w obszarze bezdomności, - eksperci w obszarze zdrowia psychicznego.
Badanie jakościowe: Indywidualne Wywiady Pogłębione (N=10 IDI)	10 wywiadów z osobami kluczowymi/liderami lokalnymi

I. Część diagnostyczna

2. Analiza wyników badań diagnostycznych

2.1. Ludność i powierzchnia Kościerzyny

Kościerzyna jest gminą miejską położoną w środkowopółdniowej części województwa pomorskiego, w odległości ok. 60 km od stolicy regionu - Gdańska. Powierzchnia Gminy wynosi 16,86 km², co stanowi 1,36 proc. powierzchni powiatu

kościerskiego. Kościerzyna znajduje się w centrum powiatu kościerskiego i sąsiaduje z wiejską gminą Kościerzyna⁵.

Ilustracja 3. Położenie Gminy Miejskiej Kościerzyna na tle powiatu kościerskiego⁶

Tabela 4. Stan ludności Gminy Miejskiej Kościerzyna na tle wybranych JST, powiatu, województwa i kraju⁷

Jednostka terytorialna	2020	2021	2022	2023	2024
POLSKA	38 088 564	37 907 704	37 766 327	37 636 508	37 489 087
POMORSKIE	2 358 256	2 358 726	2 358 307	2 359 573	2 359 493
Powiat kościerski	72 361	72 256	72 227	72 202	72 113
Kościerzyna	23 746	23 524	23 406	23 296	23 264
Kwidzyn	37 869	37 513	37 175	36 854	36 565
Lębork	34 597	34 365	34 157	34 000	33 791
Malbork	37 742	37 341	37 050	36 709	36 520

W populacji mieszkańców Gminy Miejskiej Kościerzyna przeważają kobiety, których udział wynosi 52 proc. Wyraźnie widać, że liczba mieszkańców Gminy systematycznie maleje. Powyższe zjawisko jest zgodne z trendem dla analizowanych gmin miejskich, powiatu kościerskiego oraz całego kraju. Z dużym prawdopodobieństwem można uznać, że

⁵ „Raport o stanie Miasta Kościerzyna za 2024 rok”, Kościerzyna, 2025, str. 8

⁶ Źródło: <https://www.powiatkoscierski.pl/asp/strona-glowna,274,,1>, data dostępu: 15.10.2025 r.

⁷ Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

wspomniane zjawisko utrzyma się w dłuższej perspektywie - według prognoz długoterminowych populacja powiatu kościerskiego w roku 2035 ma wynosić 72 708 osób, natomiast do roku 2055 liczba mieszkańców powiatu zmniejszy się do 68 606 osób⁸.

Tabela 5. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem na tle wybranych JST, powiatu, województwa i kraju⁹

Jednostka terytorialna	w wieku przedprodukcyjnym					w wieku produkcyjnym					w wieku poprodukcyjnym				
	2020	2021	2022	2023	2024	2020	2021	2022	2023	2024	2020	2021	2022	2023	2024
POLSKA	18,4	18,4	18,4	18,2	18	59,4	59,1	58,7	58,4	58,2	22,2	22,5	22,9	23,3	23,8
POMORSKIE	19,7	19,8	19,8	19,6	19,3	59,6	59,3	59	58,8	58,7	20,6	20,9	21,2	21,6	21,9
Powiat kościerski	22,7	22,8	22,6	22,4	21,9	58,9	58,5	58,2	57,9	57,8	18,4	18,8	19,2	19,8	20,2
Kościerzyna	20,8	20,8	20,7	20,5	20,1	58,2	57,7	57,3	56,9	57	21	21,5	22	22,6	22,9
Kwidzyn	19	18,8	18,6	18,2	17,6	59	58,8	58,4	58,3	58,3	22	22,4	22,9	23,5	24,1
Lębork	18,6	18,6	18,5	18,3	17,9	58,3	57,8	57,4	57,1	56,8	23,1	23,6	24,1	24,6	25,3
Malbork	17,5	17,6	17,5	17,1	16,9	58,3	57,6	57,2	56,7	56,4	24,2	24,8	25,3	26,1	26,7

Oprócz liczebności populacji najbardziej istotnym zjawiskiem demograficznym jest zmiana struktury ludności ze względu na wiek. Według danych na koniec 2024 roku 20,1 proc. mieszkańców Kościerzyny stanowiły osoby w wieku przedprodukcyjnym (jest to wyższy udział na tle kraju, województwa pomorskiego oraz wszystkich gmin miejskich ujętych w analizie i jednocześnie niższy względem powiatu kościerskiego), 57 proc. – osoby w wieku produkcyjnym (co jest wynikiem niższym od wskaźników dla kraju, regionu, powiatu oraz gminy Kwidzyn, zaś nieco wyższym od wartości dla gmin: Lębork i Malbork), natomiast 22,9 proc. – osoby w wieku poprodukcyjnym (stanowiący niższy udział od danych dla kraju i wszystkich gmin miejskich ujętych w zestawieniu, natomiast wyższy w odniesieniu do województwa i powiatu). W perspektywie ostatnich 5 lat (2020-2024) widoczny jest utrzymujący spadek poziomu populacji w wieku przedprodukcyjnym

⁸ Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

⁹ Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

i produkcyjnym oraz wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym. Trend ten wskazuje na stopniowe „starzenie się” populacji (zwiększania się liczby seniorów) Kościerzyny. Również na poziomie ogólnopolskim, powiatowym i regionalnym można mówić o trwałej tendencji „starzenia się” społeczeństwa, która – według wszelkich dostępnych prognoz – ma charakter trwały i będzie kontynuowana w przyszłości.

2.2. Sytuacja mieszkaniowa i zasoby lokalowe

Według stanu na rok 2024 w Kościerzynie mieszkaniowy zasób gminny stanowiły 502 lokale komunalne. Jak wynika z dokumentu „Ocena zasobów pomocy społecznej za 2024 rok”, na koniec roku 2024 złożono 111 wniosków na mieszkanie komunalne z zasobów Gminy, a także zarejestrowano 29 wniosków o mieszkanie socjalne¹⁰.

W uzupełnieniu powyższych informacji warto zaznaczyć, że w roku 2024 w Gminie Miejskiej Kościerzyna dostępne były 402 mieszkania na 1000 mieszkańców, a więc mniej niż w całej Polsce, województwie pomorskim oraz we wszystkich gminach miejskich ujętych w poniższej tabeli. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w Gminie była wyższa względem analizowanych gmin, zaś niższa na tle danych dla powiatu, regionu i całego kraju. Przeciętna liczba osób na jedną izbę była zbliżona do danych dla wszystkich porównywanych jednostek terytorialnych. Z kolei przeciętna liczba izb w jednym mieszkaniu była nieco wyższa od danych zanotowanych w gminach: Kwidzyn, Lębork i Malbork, niższa natomiast w odniesieniu do wartości powiatowych, wojewódzkich i ogólnokrajowych¹¹.

Tabela 6. Zasoby mieszkaniowe gminy w 2024 r. na tle wybranych JST, powiatu, województwa i kraju¹²

Jednostka terytorialna	przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę	mieszkania na 1000 mieszkańców	przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu	przeciętna liczba osób na 1 izbę
POLSKA	32,2	425,9	3,83	0,61
POMORSKIE	31,2	426,0	3,73	0,63
Powiat kościerski	30,4	331,7	4,40	0,68
Kościerzyna	29,3	402,4	3,65	0,68

¹⁰ „Ocena zasobów pomocy społecznej za 2024 rok”, Kościerzyna, 2025, str. 11

¹¹ Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

¹² Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Kwidzyn	26,0	406,8	3,63	0,68
Lębork	28,8	436,3	3,60	0,64
Malbork	27,5	432,9	3,58	0,65

2.3. Edukacja

W poniższej tabeli zamieszczamy listę publicznych i niepublicznych placówek edukacyjnych funkcjonujących w Gminie Miejskiej Kościerzyna, przygotowaną na podstawie Systemu Informacji Oświatowej Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Tabela 7. Zestawienie placówek edukacyjnych w Gminie Miejskiej Kościerzyna¹³

Lp.	Rodzaj placówki	Nazwa	Ulica	Nr budynku	Status
1	Niepubliczna placówka oświatowo-wychowawcza w systemie oświaty	Akademia Sukcesu Best Choice	ul. Kupiecka	7	niepubliczna
2	Niepubliczna placówka kształcenia ustawicznego i praktycznego	Akademia Sukcesu Best Choice Anna Koseda	ul. Kupiecka	7	niepubliczna
3	Branżowa szkoła II stopnia	Branżowa Szkoła II Stopnia	ul. Kartuska	48	publiczna
4	Liceum ogólnokształcące	I Liceum Ogólnokształcące im Józefa Wybickiego	ul. Ignacego Krasickiego	2	publiczna
5	Liceum ogólnokształcące	II Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych	ul. Józefa Wybickiego	1	publiczna
6	Branżowa szkoła I stopnia	Integracyjna Prywatna Branżowa Szkoła I Stopnia	ul. Kalinowa	37	niepubliczna
7	Szkoła podstawowa	Integracyjna Prywatna Szkoła Podstawowa Montessori im. Teresy Bauman	ul. Kalinowa	37	niepubliczna
8	Przedszkole	Integracyjne Prywatne Przedszkole Montessori	ul. Kalinowa	37	niepubliczna
9	Liceum ogólnokształcące	IV Liceum Ogólnokształcące	ul. Władysława Sikorskiego	1	publiczna
10	Liceum ogólnokształcące	Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych	ul. Władysława Sikorskiego	1	publiczna

¹³ Źródło: System Informacji Oświatowej, Centrum Informatyczne Edukacji MEN, Rejestr Szkół i Placówek Oświatowych, <https://rspo.men.gov.pl/>, data dostępu: 22.09.2025 r.

11	Liceum ogólnokształcące	Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych	ul. Dworcowa	6	niepubliczna
12	Liceum ogólnokształcące	Liceum Ogólnokształcące im. Fundacji WOŚP	ul. Stanisława Moniuszki	15	niepubliczna
13	Poradnia psychologiczno-pedagogiczna	Niepubliczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna „Sara”	ul. Kalinowa	37	niepubliczna
14	Poradnia psychologiczno-pedagogiczna	Niepubliczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna „Vademecum” w Kościerzynie	ul. Dworcowa	6	niepubliczna
15	Przedszkole	Niepubliczne Przedszkole Integrycyjne Miś	ul. Szydlice	3	niepubliczna
16	Przedszkole	Niepubliczne Przedszkole Językowe „Kids Planet”	ul. Alojzego Piechowskiego	53	niepubliczna
17	Szkoła muzyczna I stopnia	Państwowa Szkoła Muzyczna I Stopnia im. Mazurka Dąbrowskiego w Kościerzynie	ul. Dworcowa	12	publiczna
18	Szkoła policealna	Policealna Szkoła Zawodowa dla Dorosłych	ul. Dworcowa	6	niepubliczna
19	Biblioteki pedagogiczne	Pomorska Biblioteka Pedagogiczna w Gdańsku. Filia w Kościerzynie	ul. Dworcowa	33	publiczna
20	Poradnia psychologiczno-pedagogiczna	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Kościerzynie	ul. Słoneczna	1	publiczna
21	Szkoła podstawowa	Prywatna Szkoła Podstawowa „Happy Kids”	ul. Gen. Stanisława Maczka	30	niepubliczna
22	Szkoła podstawowa	Prywatna Szkoła Podstawowa Prymus	ul. Świętojańska	5	niepubliczna
23	Przedszkole	Przedszkole Językowe „Bluebell”	ul. Henryka Sienkiewicza	3	niepubliczna
24	Przedszkole	Przedszkole Językowe „Happy Kids”	ul. Gen. Stanisława Maczka	30	niepubliczna
25	Przedszkole	Przedszkole Niepubliczne Zgromadzenia Sióstr Świętej Elżbiety	ul. Kapliczna	15	niepubliczna

26	Przedszkole	Przedszkole nr 1 w Kościerzynie	ul. 8 Marca	1	publiczna
27	Przedszkole	Przedszkole nr 2 w Kościerzynie	ul. Strzelecka	1	publiczna
28	Przedszkole	Przedszkole nr 3 w Kościerzynie	ul. Mestwina II	2	publiczna
29	Przedszkole	Przedszkole nr 7 w Kościerzynie	ul. Szkolna	2	publiczna
30	Przedszkole	Przedszkole Specjalne w Kościerzynie Dla Dzieci z Upośledzeniem Umysłowym w Stopniu Umiarkowanym i Znacznym, z Autyzmem i Niepełnosprawnościami Sprzężonymi	ul. Słoneczna	1	publiczna
31	Przedszkole	Przedszkole w Parku	ul. Klonowa	1	niepubliczna
32	Punkt przedszkolny	Punkt Przedszkolny „Kubusiowy Lasek”	ul. Świerkowa	29	niepubliczna
33	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Jana Brzechwy w Kościerzynie	ul. Słoneczna	1	publiczna
34	Branżowa szkoła I stopnia	Szkoła Branżowa I Stopnia nr 1	ul. Władysława Sikorskiego	1	publiczna
35	Branżowa szkoła I stopnia	Szkoła Branżowa I Stopnia nr 2	ul. Józefa Wybickiego	1	publiczna
36	Branżowa szkoła I stopnia	Szkoła Branżowa I Stopnia nr 3 im. Aleksandra Majkowskiego	ul. Kartuska	48	publiczna
37	Branżowa szkoła I stopnia	Szkoła Branżowa I Stopnia Specjalna	ul. Józefa Wybickiego	1	publiczna
38	Branżowa szkoła I stopnia	Szkoła Branżowa w Kościerzynie	ul. Strzelecka	34	niepubliczna
39	Szkoła podstawowa	Szkoła Podstawowa nr 1 im. Tadeusza Kościuszki w Kościerzynie	ul. 8 Marca	1	publiczna
40	Szkoła podstawowa	Szkoła Podstawowa nr 2 im. dr. Leona Heykego w Kościerzynie	ul. Strzelecka	1	publiczna

41	Szkoła podstawowa	Szkoła Podstawowa nr 3 im. Franciszka Sędzickiego w Kościerzynie	ul. Mestwina II	2	publiczna
42	Szkoła podstawowa	Szkoła Podstawowa nr 4 im. Nauczycieli Bohaterów Ziemi Kościerskiej w Kościerzynie	ul. Szkolna	1	publiczna
43	Szkoła podstawowa	Szkoła Podstawowa nr 5 Specjalna	ul. Słoneczna	1	publiczna
44	Szkoła podstawowa	Szkoła Podstawowa nr 6 im. ks. Bernarda Sychty w Kościerzynie	ul. Marii Skłodowskiej-Curie	19	publiczna
45	Szkoła policealna	Szkoła Policealna dla Dorosłych	ul. Józefa Wybickiego	1	publiczna
46	Szkoła policealna	Szkoła Policealna Studium Pracowników Medycznych i Społecznych	ul. Józefa Wybickiego	1	niepubliczna
47	Szkoła specjalna przysposabiająca do pracy	Szkoła Przystosowująca do Pracy	ul. Słoneczna	1	publiczna
48	Technikum	Technikum nr 1	ul. Władysława Sikorskiego	1	publiczna
49	Technikum	Technikum nr 2	ul. Józefa Wybickiego	1	publiczna
50	Technikum	Technikum nr 3 im. Aleksandra Majkowskiego	ul. Kartuska	48	publiczna

Na terenie Gminy Miejskiej Kościerzyna funkcjonują 4 żłobki:

- Żłobek Niepubliczny „KIDS PLANET”, ul. Alojzego Piechowskiego 53,
- Filia Żłobka „Happy Kids”, Generała Stanisława Maczka 30,
- Przedszkole & Żłobek w Parku, ul. Klonowa 1,
- Żłobek Publiczny w Kościerzynie, ul. Jana Brzechwy 3¹⁴.

¹⁴ Źródło: <https://empatia.gov.pl/rejestr-zlobkow-i-klubow-dzieciwych>, data dostępu: 06.10.2025 r.

Tabela 8. Wyniki egzaminu ósmioklasisty w roku szkolnym 2024/2025 roku¹⁵

Jednostka administracyjna	język polski		matematyka		język angielski	
	liczba zdających	średni wynik	liczba zdających	średni wynik	liczba zdających	średni wynik
POMORSKIE	20 290	61,95	20 275	49,07	20 589	69,31
Powiat kościerski	762	62,23	761	44,55	757	62,69
Kościerzyna	256	64,98	255	46,97	254	68,47
Kwidzyn	371	66,35	370	57,82	370	72,31
Lębork	355	53,06	355	40,57	356	66,86
Malbork	343	55,15	343	39,47	339	66,42

W roku szkolnym 2024/2025 wyniki egzaminów końcowych uczniów szkół podstawowych na terenie Gminy Miejskiej Kościerzyna z matematyki i języka angielskiego były wyższe od danych zanotowanych w powiecie kościerskim oraz w gminach: Lębork i Malbork, zaś niższe względem województwa pomorskiego oraz gminy Kwidzyn. W przypadku języka polskiego rezultaty były wyższe, niż w regionie, powiecie oraz w gminach: Lębork i Malbork. Warto zauważyć, że spośród analizowanych jednostek terytorialnych najwyższe rezultaty egzaminów ósmoklasisty odnotowano w Kwidzynie (dotyczy to wszystkich trzech przedmiotów: języka polskiego, matematyki oraz języka angielskiego).

2.4. Ochrona zdrowia

Poniżej prezentujemy najważniejsze informacje z obszaru ochrony zdrowia. Według Banku Danych Lokalnych GUS w roku 2024 w Gminie Miejskiej Kościerzyna funkcjonowała 1 przychodnia POZ podległa samorządowi terytorialnemu¹⁶. Zgodnie z informacjami zawartymi w Rejestrze Podmiotów Wykonujących Działalność Leczniczą, na terenie Kościerzyny prowadzi działalność 21 placówek medycznych.

Tabela 9. Placówki medyczne prowadzące działalność na terenie Gminy Miejskiej Kościerzyna¹⁷

Lp.	nazwa placówki medycznej	adres placówki medycznej
1	SZPITAL SPECJALISTYCZNY W KOŚCIERZYŃCE SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	Alojzego Piechowskiego 36
2	NOVA SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	Alojzego Piechowskiego 55

¹⁵ Źródło: <https://mapa.wyniki.edu.pl/MapaEgzaminow/>, data dostępu: 06.10.2025 r.

¹⁶ Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

¹⁷ Źródło: <https://rpwdl2.ezdrowie.gov.pl/wyszukiwarka>, data dostępu: 06.10.2025 r.

3	NIEPUBLICZNY ZAKŁAD OPIEKI ZDROWOTNEJ „PRZYCHODNIA” SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	Marii Skłodowskiej-Curie 7
4	NIEPUBLICZNY ZAKŁAD OPIEKI ZDROWOTNEJ FACH-DENT DOMARUS SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	Alojzego Piechowskiego 3
5	„SALUS” SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	Juliusza Słowackiego 29
6	ELŻBIETA PIEJKO	Dworcowa 7A
7	JOLANTA KOSEDA	Drogowców 21A
8	NIEPUBLICZNY ZAKŁAD OPIEKI ZDROWOTNEJ „MEDICENTER” SP. Z O.O.	Melchiora Wańkowicza 18
9	POWIATOWA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA W KOŚCIEŻYŃCE	Wodna 15
10	MACIEJ GREINKE	Marii Konopnickiej 2A
11	MAGDALENA KORTAS	Długa 30
12	MONIKA MARTWICKA	Marii Skłodowskiej-Curie 7
13	TWÓJ NOWY UŚMIECH EWA OKRÓJ-PRZEKWAŚ	Tadeusza Kościuszki 2/4
14	LEKARZ POMORZE IGOR GUSARSKI	Lubomira Szopińskiego 1A/5
15	CENTRUM STOMATOLOGICZNO-ESTETYCZNA VENUSTAS KAROLINA LESZCZ	Świętopełka 2H
16	EDWARD MOLLIN	Legionów Polskich 23
17	GABINET REHABILITACJI FIZJOPASJA ŁOPUSIEWICZ NATALIA	Kazimierza Przerwy-Tetmajera 3G
18	CENTRUM ZDROWIA PSYCHICZNEGO NOWY HORYZONT EWA ROPIAK	Tadeusza Kościuszki 2/U6
19	KRZYSZTOF SKIBIŃSKI NIX-SERVICE, CENTRUM REHABILITACJI SKIBIŃSCY	Bolesława Chrobrego 2
20	MONIKA SAWICKA	Gryfa Pomorskiego 3
21	DODOMED FIZJOTERAPIA DOROTA KACZMAREK	Drogowców 6A

Tabela 10. Liczba przychodni ogółem, praktyki lekarskie, przychodnie na 10 tys. ludności w roku 2024¹⁸

Jednostka terytorialna	przychodnie ogółem	praktyki lekarskie w miastach	przychodnie na 10 tys. ludności
POLSKA	24 225	2 243	6
POMORSKIE	1 310	106	6
Powiat kościerski	28	0	4
Kościerzyna	15	0	6
Kwidzyn	26	10	7
Lębork	28	6	8
Malbork	23	10	6

Na podstawie powyższych informacji można stwierdzić, że dostęp do usług z obszaru ochrony zdrowia w Gminie Miejskiej Kościerzyna (mierzony liczbą przychodni w przeliczeniu na populację) jest przeciętny. Wartość tego wskaźnika jest zbliżona do danych zaobserwowanych w całym kraju, regionie i gminie Malbork, choć niższa od wyników zanotowanych w gminach: Kwidzyn oraz Lębork i jednocześnie wyższa od średniej dla powiatu.

¹⁸ Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Powyższe dane (gromadzone przez instytucje statystyki publicznej) ukazują niepełny obraz sytuacji, np. brakuje informacji na temat stanu personelu medycznego (liczby etatów przeliczeniowych lekarza, pielęgniarki lub położnej) w relacji do liczby mieszkańców oraz liczby zadeklarowanych pacjentów do poszczególnych jednostek ochrony zdrowia w przeliczeniu na populację. Ponadto nie wiemy, ilu mieszkańców korzysta z usług medycznych poza terenem Gminy i odwrotnie – ilu mieszkańców sąsiednich jednostek administracyjnych korzysta z usług ochrony zdrowia na terenie Gminy Miejskiej Kościerzyna. Z pewnością obszar ochrony zdrowia powinien zostać objęty osobną analizą.

2.5. Życie kulturalne, sport i oferta spędzania czasu wolnego

Samorządową instytucją odpowiedzialną za organizację życia kulturalnego w Gminie jest Kościerski Dom Kultury im. Józefa Wybickiego w Kościerzynie (KDK). Działalność instytucji koncentruje się na rozwijaniu i upowszechnianiu kultury, a w szczególności tradycji kaszubskiej i dziedzictwa regionalnego. KDK dąży do kształtowania lokalnej tożsamości poprzez promowanie zwyczajów, języka i sztuki ludowej, a także wspieranie rzemiosła oraz nauki tzw. zanikających zawodów. KDK organizuje różnorodne wydarzenia kulturalne, takie jak koncerty, wystawy, przeglądy, spektakle i konkursy, a także prowadzi działalność edukacyjną, umożliwiając mieszkańcom rozwijanie zainteresowań artystycznych i umiejętności praktycznych w dziedzinach takich, jak muzyka, taniec, plastyka czy fotografia. Dom Kultury współpracuje z instytucjami, organizacjami pozarządowymi i środowiskami twórczymi, zarówno w kraju, jak i za granicą, podejmując inicjatywy na rzecz promocji Kościerzyny i jej regionu. Ponadto tworzy warunki do aktywnego spędzania czasu wolnego, wspiera amatorski ruch artystyczny i wdraża nowoczesne formy działalności kulturalnej, łącząc tradycję z nowoczesnością¹⁹.

Ważnym podmiotem kulturalnym w Gminie jest również Biblioteka Miejska im. ks. Konstantego Damrota w Kościerzynie. Jej głównym zadaniem jest zapewnianie mieszkańcom dostępu do różnorodnych źródeł wiedzy poprzez gromadzenie, opracowywanie i udostępnianie zbiorów bibliotecznych, w tym materiałów dotyczących

¹⁹ Źródło: Statut Kościerskiego Domu Kultury im. Józefa Wybickiego w Kościerzynie, Kościerzyna, 2013, str. 1-2

regionu. Instytucja dba o to, by jej oferta była dopasowana do potrzeb czytelników; regularnie uzupełnia księgozbiór o nowości wydawnicze, prasę i publikacje o charakterze lokalnym. Biblioteka nie tylko wypożycza książki, ale też prowadzi czytelnię na miejscu, umożliwia wypożyczenia międzybiblioteczne oraz zapewnia dostęp do materiałów osobom chorym i z niepełnosprawnościami. Oprócz działalności bibliotecznej, placówka popularyzuje książkę i kulturę czytania poprzez organizację spotkań autorskich (w 2024 r. były to między innymi spotkania z prof. Tadeuszem Linknerem, Elżbietą Szybowską czy Anną Sakowicz), wystaw, konkursów (m.in. XXIV Konkurs Literatury Kaszubskiej i o Kaszubach) i innych wydarzeń kulturalno-edukacyjnych. Ważnym elementem jej pracy jest również udzielanie informacji bibliograficznych i wspieranie użytkowników w poszukiwaniu potrzebnych źródeł. Kościerska Biblioteka współpracuje z instytucjami krajowymi i zagranicznymi, uczestnicząc w wymianie materiałów i doświadczeń, co sprzyja podnoszeniu jakości jej usług. Działalność biblioteki stanowi zatem ważny element budowania świadomego, aktywnego i kulturalnego społeczeństwa regionu.

Tabela 11. Wybrane wskaźniki dot. usług bibliotecznych w roku 2024²⁰

Jednostka administracyjna	biblioteki publiczne na 10 tys. ludności	ludność na 1 placówkę biblioteczną (łącznie z punktami bibliotecznymi ujętymi zgodnie z siedzibą jednostki macierzystej)	księgozbiór bibliotek na 1000 ludności	czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności	wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach
POLSKA	2	4 555	3 318,2	143	18,4
POMORSKIE	1,3	6 940	2 087,9	147	14,6
Pow. kościerski	2,1	4 808	2 774,0	107	16,5
Kościerzyna	0,4	23 264	2 301,5	154	16,1
Kwidzyn	0,3	18 283	1 732,6	110	24,3
Lębork	0,6	2 253	2 850,2	182	14,9
Malbork	0,5	18 260	1 674,0	84	20,1

Wyraźnie widać, że mieszkańcy Gminy Miejskiej Kościerzyna mają niski dostęp do usług bibliotecznych na tle kraju, województwa pomorskiego i powiatu kościerskiego, a także w odniesieniu do niemal wszystkich gmin miejskich uwzględnionych w analizie. Według Banku Danych Lokalnych GUS w latach 2019-2021 liczba czytelników bibliotek na

²⁰ Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

1000 mieszkańców w Kościerzynie stale malała, co z pewnością miało związek z ograniczeniami wprowadzonymi w związku z pandemią COVID-19 - w 2019 roku wskaźnik wynosił 145 czytelników, a w 2021 roku jego wartość zmalała do 127 osób. W kolejnych latach odnotowano wzrost liczby osób korzystających z ww. usług - w 2022 roku - 141 czytelników, a w 2023 roku - 161 czytelników. Jednocześnie liczba czytelników w Gminie Miejskiej Kościerzyna w przeliczeniu na populację jest wyższa od wartości dla kraju, regionu, powiatu raz niemal wszystkich analizowanych gmin miejskich. Pomimo dość licznej grupy czytelników, mieszkańcy Gminy Miejskiej Kościerzyna wypożyczają średnio mniej książek na tle mieszkańców gmin: Kwidzyn i Malbork, a także powiatu i kraju²¹.

Tabela 12. Wybrane wskaźniki dot. usług bibliotecznych w roku 2024

Jednostka administracyjna	liczba uczestników imprez na 1000 ludności	liczba osób na placówkę (centrum kultury, dom kultury, ośrodek kultury, klub, świetlicę)	centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice na 10 tys. ludności
POLSKA	936,9	9 585,55	1,0
POMORSKIE	750	8 052,88	1,2
Powiat kościerski	613,1	8 012,56	1,2
Kościerzyna	270,8	23 264,00	0,4
Kwidzyn	1 376,9	36 565,00	0,3
Lębork	621	33 791,00	0,3
Malbork	820,6	36 520,00	0,3

W analizie wzięto również pod uwagę wskaźniki dotyczące innych usług kulturalnych, świadczonych przez podmioty lokalne. Wyjątkowo niskie wyniki zanotowano w przypadku liczby uczestników imprez masowych. Są one zdecydowanie niższe od wartości analogicznego wskaźnika dla kraju, regionu i powiatu, a także wszystkich gmin miejskich ujętych w tabeli. W powyższym zestawieniu na uwagę zasługują dane dotyczące liczby obiektów kulturalnych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców. W przypadku Gminy Miejskiej Kościerzyna, a także pozostałych analizowanych gmin miejskich, odnotowano niższą wartość tego wskaźnika w stosunku do danych ogólnopolskich, regionalnych oraz powiatowych. Co za tym idzie, w analizowanych gminach miejskich (w tym w Kościerzynie) liczba osób przypada na placówkę kulturalną jest zdecydowanie większa, niż w przypadku

²¹ Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

całego kraju, województwa pomorskiego i powiatu kościerskiego. Należy podkreślić, że największym nasyceniem osób w przeliczeniu na placówkę charakteryzuje się gminy: Kwidzyn oraz Malbork. Powyższe dane mogą świadczyć o relatywnie niskim dostępie mieszkańców Kościerzyny do usług kulturalnych, ale również mogą być rezultatem specyficznych rozwiązań organizacyjnych w sferze kultury, przyjętych na poziomie lokalnym.

2.6. Przedsiębiorczość i lokalny rynek pracy

Poniżej prezentujemy kluczowe informacje odnośnie sfery gospodarczej, a także kondycji lokalnego rynku pracy w Gminie Miejskiej Kościerzyna. Warto zaznaczyć, że niektóre dane dotyczące drugiej z wymienionych kwestii są zbierane w ujęciu powiatowym.

Tabela 13. Wybrane wskaźniki aktywności gospodarczej mieszkańców w roku 2024²²

Jednostka terytorialna	podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców
POLSKA	1 415	1 003
POMORSKIE	1 567	1 149
Powiat kościerski	1 088	881
Kościerzyna	1 319	1 026
Kwidzyn	1 373	951
Lębork	1 477	1 053
Malbork	1 338	953

Powyższe dane pokazują, że liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności w Gminie Miejskiej Kościerzyna jest niższa od danych dla kraju, województwa pomorskiego oraz wszystkich gmin ujętych w analizie, zaś wyższa od wartości dla powiatu kościerskiego. W odniesieniu do liczby osób prowadzących działalność gospodarczą w przeliczeniu na populację, mieszkańcy Gminy osiągnęli wyższe wyniki na tle kraju, powiatu oraz gmin: Kwidzyn i Malbork, natomiast niższe, niż w przypadku regionu oraz gminy Lębork.

²² Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Tabela 14. Stopa bezrobocia rejestrowanego (w proc.)²³

Jednostka terytorialna	2020	2021	2022	2023	2024
POLSKA	6,3	5,8	5,2	5,1	5,1
POMORSKIE	5,9	5,2	4,6	4,6	4,6
Powiat kościerski	7,9	7,3	7,2	7,4	7,2
Powiat kwidzyński	7,1	7,3	5,9	7,1	7,4
Powiat lęborski	10,6	10,7	10,5	10,6	10,3
Powiat malborski	11,9	9,0	8,5	8,3	8,5

Ponieważ informacje na temat stopy bezrobocia rejestrowanego zbierane są na poziomie powiatów, nie mamy możliwości zaprezentowania danych dla poszczególnych gmin (w tym dla Gminy Miejskiej Kościerzyna). Powyżej zaprezentowane zostały dane dla powiatu kościerskiego i trzech powiatów na tle parametrów regionalnych, jak również ogólnopolskich. Stopa bezrobocia dla powiatu kościerskiego jest wyższa od danych ogólnokrajowych i regionalnych, natomiast niższa od wartości zanotowanych dla powiatów: kwidzyńskiego, malborskiego oraz lęborskiego. Należy zauważyć, że najwyższą wartość omawianego wskaźnika zaobserwowano w powiecie lęborskim. Ponadto analizując powyższe dane, warto zwrócić uwagę na dynamikę zmian porównywanych wskaźników. Jak można zauważyć, po roku 2020 stopa bezrobocia w powiecie kościerskim zmalała i pozostaje na zbliżonym poziomie.

Tabela 15. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych²⁴

Jednostka terytorialna	2020	2021	2022	2023	2024
POLSKA	1 046 432	895 203	812 301	788 229	786 179
POMORSKIE	56 216	47 682	42 401	42 807	42 924
Powiat kościerski	2 161	1 791	1 908	1 948	1 876
Powiat kwidzyński	2 289	2 106	1 711	2 063	2 128
Powiat lęborski	2 368	2 304	2 288	2 260	2 164
Powiat malborski	2 053	1 478	1 459	1 397	1 416

Na koniec roku 2024 w powiecie kościerskim zarejestrowanych było 1 876 osób bezrobotnych. W tej grupie było 1 043 kobiet i 833 mężczyzn. 405 osób nie przekroczyło

²³ Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

²⁴ Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

25. roku życia, zaś 397 osób miało co najmniej 50 lat, ponadto odnotowano 971 osób pozostających bez pracy dłużej niż rok, co stanowi niemal 52 proc. bezrobotnych ogółem²⁵.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Kościerzynie na koniec sierpnia 2025 r. w powiecie kościerskim zarejestrowanych było 2 057 bezrobotnych, w tym 1 147 kobiet (56 proc. ww. populacji), a także 235 osób z prawem do zasiłku (11 proc. zarejestrowanych bezrobotnych). W grupie zarejestrowanych bezrobotnych w powiecie kościerskim najczęściej występują długotrwale bezrobotni (982 osoby, co stanowi 48 proc.), osoby do 30. roku życia (738 osób, 36 proc.), osoby do 25. roku życia (464 osoby, 23 proc.), osoby powyżej 50. roku życia (412 osób, 20 proc.) oraz osoby posiadające co najmniej jedno dziecko do 6 r.ż. (291 osób, czyli 14 proc.)²⁶.

Niektóre z wymienionych grup społecznych określane są mianem pozostających w szczególnej sytuacji na rynku pracy, czy też defaworyzowanych. W tym miejscu warto doprecyzować pojęcie defaworyzacji. „Grupy wykluczone – inaczej (...) defaworyzowane, grupy będące w trudnej sytuacji/położeniu na rynku pracy, czy też grupy problemowe na rynku pracy. Są to grupy osób związanych z tzw. wtórnym (drugorzędnym, pobocznym) rynkiem pracy, gdzie fluktuacja zatrudnienia jest bardzo wysoka, warunki pracy (wynagrodzenie, podnoszenie kwalifikacji itd.) zdecydowanie gorsze, a okresy bezrobocia częstsze (wielokrotne bezrobocie) i/lub dłużej trwające (długotrwale bezrobocie). Do niektórych grup wykluczonych zaliczamy całe grupy społeczne (np. młodzież), a czasem osoby (...) z bardzo specyficznymi problemami (np. opuszczające zakłady karne)...”²⁷.

2.7. Bezpieczeństwo publiczne

Dane dotyczące poziomu bezpieczeństwa obejmują zarówno dane gromadzone przez instytucje statystyki publicznej, jak i wyniki zrealizowanych w Kościerzynie badań społecznych.

²⁵ Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

²⁶ Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Kościerzynie, <https://koscierzyna.praca.gov.pl/>, data dostępu: 10.10.2025 r.

²⁷ Źródło: <http://www.ekonomiaspoleczna.pl/>

Tabela 16. Przestępstwa stwierdzone w zakończonych postępowaniach przygotowawczych na 1000 mieszkańców²⁸

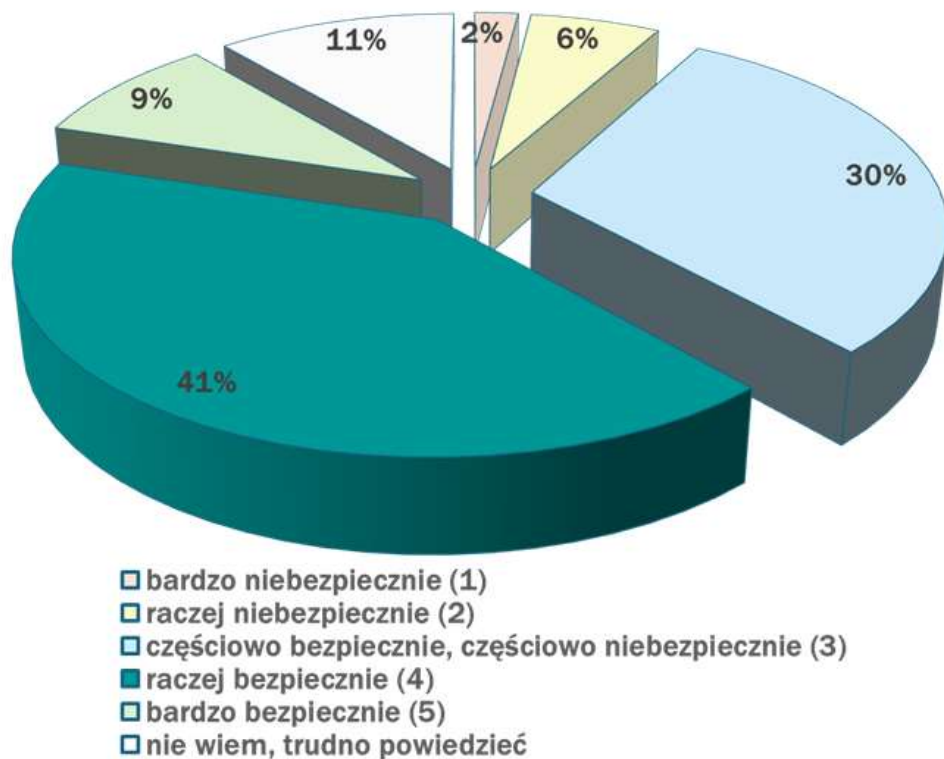
Jednostka terytorialna	ogółem					przestępstwa stwierdzone przez policję ogółem na 1000 mieszkańców				
	2020	2021	2022	2023	2024	2020	2021	2022	2023	2024
POLSKA	765 408	820 846	862 432	792 014	772 681	20,05	21,61	22,80	21,01	20,57
POMORSKIE	49 381	51 251	54 831	53 452	50 667	20,94	21,74	23,25	22,67	21,47
Powiat kościerski	1 261	1 300	1 295	1 075	1 060	17,45	17,95	17,93	14,89	14,68

W powyższej tabeli zamieszczone zostały dane obrazujące liczbę przestępstw w przeliczeniu na populację. Co istotne, tego rodzaju informacje są gromadzone przez instytucje statystyki publicznej z dokładnością do poziomu powiatu (z tego powodu prezentujemy dane dla powiatu kościerskiego). Wyraźnie widać, że w kolejnych latach liczba stwierdzonych przestępstw na 1 000 mieszkańców w powiecie kościerskim jest relatywnie niska na tle danych regionalnych i ogólnopolskich. Ponadto liczba przestępstw zmniejsza się w latach 2020-2024, zarówno w liczbach bezwzględnych, jak i w przeliczeniu na populację.

²⁸Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Tabela 17. Ocena poczucia bezpieczeństwa²⁹

Połowa badanych wysoko ocenia poziom bezpieczeństwa w Kościerzynie. Najczęściej są to osoby, które wiążą przyszłość z Kościerzyną (55 proc. ocen pozytywnych w tej grupie respondentów), ankietowani o wysokim poczuciu sprawczości (59 proc.), badani wyrażający ambiwalentną ocenę zaufania do innych ludzi (63 proc.), respondenci podejmujący przynajmniej jedną formę aktywności społecznej (54 proc.), a także osoby zadowolone z jakości życia w Kościerzynie (71 proc.). Ponadto relatywnie wysokie oceny wyrażają kobiety (58 proc.) w porównaniu z mężczyznami (41 proc.), a także pracownicy etatowi (61 proc.). Średni poziom poczucia bezpieczeństwa w skali 1-5 wynosi 3,55 co jest równoznaczne z opinią ulokowaną między neutralną lub ambiwalentną (3) a umiarkowanie pozytywną kategorią oceny (4).

Powyższe różnice między zmiennymi są istotne statystycznie na poziomie 95 proc. W uproszczeniu – jest to prawdopodobieństwo, z którym można stwierdzić, czy uzyskane wyniki, w tym zaobserwowane związki lub różnice (np. w jaki sposób płeć wpływa na poziom

²⁹ Źródło: badanie ilościowe, CAWI/PAPI/CATI, N=430, wrzesień-listopad 2025 r.

poczucia bezpieczeństwa), nie są rezultatem oddziaływania czynników przypadkowych. Analogiczną konwencję zastosowano w dalszej części opracowania.

32 proc. uczestników pomiaru deklaruje, że w Kościerzynie są takie miejsca, które starają się omijać ze względu na brak poczucia bezpieczeństwa³⁰. Tego rodzaju przekonanie najczęściej wyrażają osoby niezadowolone z relacji sąsiedzkich (52 proc.), wyrażające negatywną ocenę jakości życia w mieście (44 proc.), a także respondenci, którzy czują się niebezpiecznie w Kościerzynie (49 proc.). **Osoby te odpowiadały wskazywały tego rodzaju miejsca** w uzupełniającym pytaniu otwartym. W tym kontekście uzyskano następujące rezultaty (podstawą procentowania są osoby, które dostrzegają takie miejsca):

- rynek i okolice rynku – 22 proc.
- Osiedle Tomasza Rogali, „flokusy” - 17 proc.
- parki (ogólnie) – 13 proc.
- ul. Gdańska – 10 proc.
- ul. Dworcowa – 10 proc.
- ul. Kartuska – 8 proc.
- ul. Długa, „deptak” – 7 proc.
- park w okolicach Urzędu Miasta – 7 proc.
- Osiedle Tysiąclecia – 6 proc.
- ul. Wybickiego – 5 proc.
- ul. 8 marca – 4 proc.
- ul. Kapliczna – 4 proc.
- całe miasto – 4 proc.
- ul. Wodna – 3 proc.
- ul. Lipowa – 3 proc.

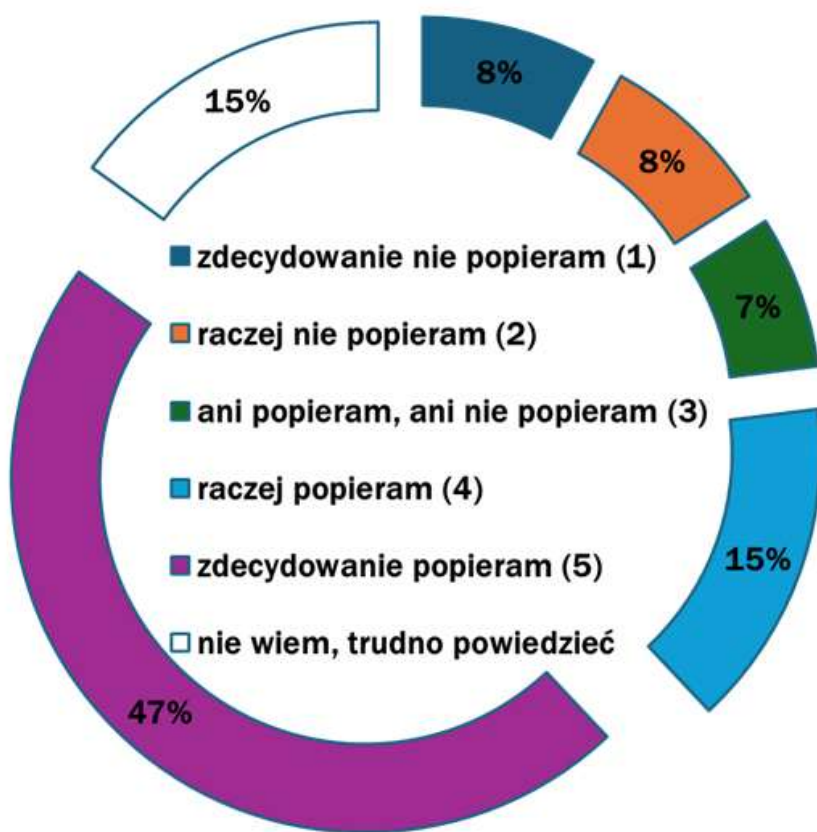
³⁰ Źródło: badanie ilościowe, CAWI/PAPI/CATI, N=430, wrzesień-listopad 2025 r.

36 proc. badanych mieszkańców Kościerzyny pozytywnie ocenia pracę miejscowej policji³¹, przeciwną opinię wyraża 22 proc., natomiast 27 proc. ankietowanych formułuje ocenę neutralną lub ambiwalentną. Średnia w skali 1-5 wynosi 3,22, co należy zinterpretować jako rezultat nieco powyżej kategorii środkowej („3”).

29 proc. ankietowanych wyraża pozytywną ocenę pracy straży miejskiej³², również liczna grupa formułuje przeciwną opinię, natomiast ocenę neutralną lub ambiwalentną podziela 23 proc. uczestników badania. Średnia wynosi 2,92, a więc jest ułożona minimalnie poniżej kategorii środkowej w pięciostopniowej skali.

Tabela 18. Opinia na temat ewentualnego zakazu sprzedaży alkoholu w Kościerzynie w godzinach nocnych³³

³¹ Źródło: badanie ilościowe, CAWI/PAPI/CATI, N=430, wrzesień-listopad 2025 r.

³² Źródło: badanie ilościowe, CAWI/PAPI/CATI, N=430, wrzesień-listopad 2025 r.

³³ Źródło: badanie ilościowe, CAWI/PAPI/CATI, N=430, wrzesień-listopad 2025 r.

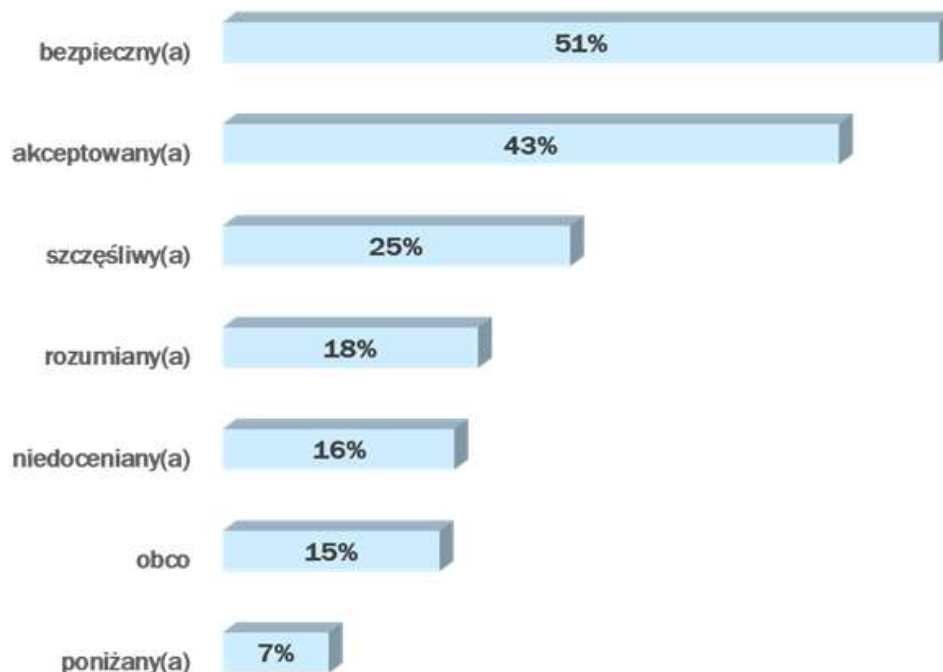

W wielu gminach w Polsce wprowadzane są zakazy sprzedaży alkoholu w godzinach nocnych, a w ostatnim czasie o takich rozwiązaniach dyskutuje się również w Kościerzynie. Uczestnicy badania odpowiadali na pytanie o to, czy popierają, czy nie popierają wprowadzenie zakazu sprzedaży napojów alkoholowych w godzinach nocnych (22:00–6:00) w Kościerzynie. 62 proc. badanych jest zwolennikami wprowadzenia tego zakazu, a blisko połowa silnie popiera wdrożenie tego rozwiązania. Zakaz sprzedaży napojów alkoholowych w godzinach nocnych najczęściej popierają osoby, które wiążą przyszłość z Kościerzyną (67 proc.), respondenci o wysokim poczuciu sprawczości (70 proc.), kobiety (76 proc.) w porównaniu z mężczyznami (47 proc.), osoby w wieku 75 lat i starsze (78 proc.), badani z wykształceniem wyższym (69 proc.), a także osoby oceniające kondycję ekonomiczną swoich gospodarstw domowych jako średnią, przeciętną (72 proc.). 16 proc. ankietowanych mieszkańców Kościerzyny jest przeciwnikami wdrożenia tego rozwiązania, natomiast 7 proc. wyraża ocenę neutralną lub ambiwalentną. Średnia w skali pięciostopniowej wynosi 3,98, a więc jest równoznaczne z kategorią wyrażającą umiarkowane poparcie zakazu sprzedaży alkoholu („4”).

W tym miejscu warto przywołać wyniki badania uczniów i uczennic kościerskich szkół, w których poruszone zostały m.in. zagadnienia związane z poczuciem bezpieczeństwa.

Wykres 19. Czy w Twojej szkole czujesz się...³⁴

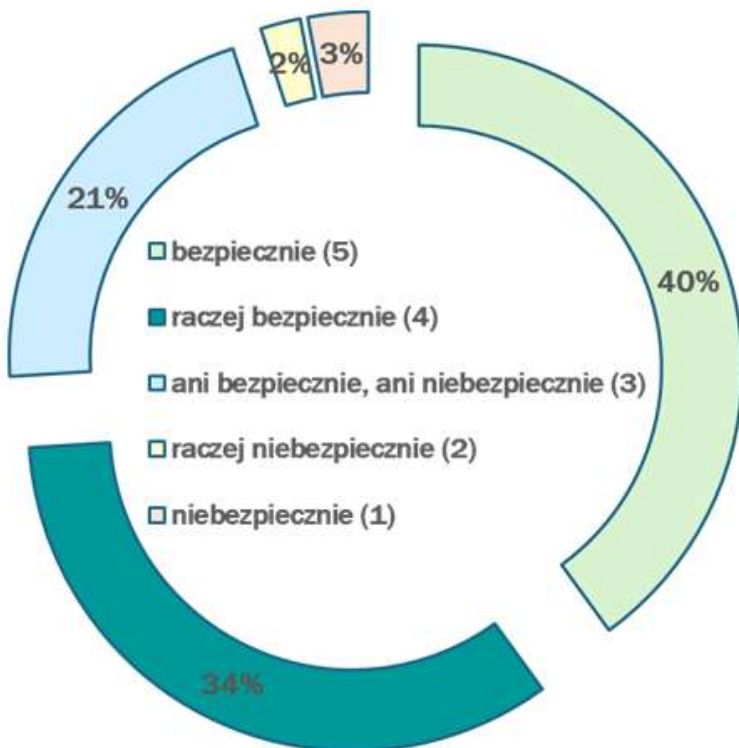

Przeszło połowa badanych uczniów i uczennic (878 osób) czuje się bezpiecznie w swoich szkołach – ten poziom poczucia bezpieczeństwa maleje wraz ze wzrostem wieku ankietowanych (w szkołach podstawowych – 55 proc., w szkołach ponadpodstawowych – 49 proc.), ponadto istotnie wyższy poziom poczucia bezpieczeństwa deklarują chłopcy (57 proc.) w porównaniu z dziewczętami (46 proc.). Liczna grupa respondentów czuje się akceptowana (43 proc. – 755 osób) lub szczęśliwa (25 proc. – 426 osób). 7 proc. (130 osób) przyznaje się do bycia poniżanym w swojej szkole, 16 proc. (284 osoby) czuje się niewystarczająco docenianymi, 15 proc. (266 osób) wyraża poczucie obcości (zdecydowanie częściej są to uczniowie i uczennice szkół ponadpodstawowych – 18 proc., w porównaniu z dziećmi i młodzieżą ze szkół podstawowych – 9 proc.).

³⁴ Źródło: badanie ilościowe młodzieży, CAWI/PAPI, N=1 759 uczniów i uczennic, wrzesień-październik 2025 r.

Wykres 20. Poczucie bezpieczeństwa w szkole³⁵

Badani uczniowie i uczennice oceniali poziom poczucia bezpieczeństwa w swoich szkołach w skali pięciostopniowej. 74 proc. (1 286 osób) wyraża ocenę pozytywną, natomiast przeciwną opinię podziela 5 proc. ankietowanych (78 osób). Średnia w skali 1-5 wynosi 4,06, co jest równoznaczne z oceną umiarkowanie pozytywną. Analogicznie, jak w jednym z poprzednich pytań, im młodszy uczestnicy pomiaru, tym większy ich poziom poczucia bezpieczeństwa (w szkołach podstawowych średnia wynosi 4,18, zaś w szkołach ponadpodstawowych – 4,01).

2.8. Analiza problemów społecznych, pomoc społeczna i korzystanie ze wsparcia

Kolejny rozdział zawiera najważniejsze informacje na temat sfery pomocy społecznej i występowania problemów społecznych w Kościerzynie. Najważniejszą jednostką w tym obszarze jest Centrum Usług Społecznych w Kościerzynie (dalej: CUS), do 31.12.2025

³⁵ Źródło: badanie ilościowe młodzieży, CAWI/PAPI, N=1 759 uczniów i uczennic, wrzesień-październik 2025 r.

r. działający jako Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej (MOPS). Instytucja ta w roku 2024 udzieliła pomocy i wsparcia 1 602 osobom, co stanowiło 6,73 proc. mieszkańców. Od 2018 roku liczba osób korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej w Gminie Miejskiej Kościerzyna systematycznie malała, np. w roku 2018 było ich 2 526, a w roku 2022 - 1 402. Po roku 2022 zauważalny był niewielki wzrost liczby mieszkańców korzystających z pomocy społecznej. Analogiczną sytuację zaobserwowano w przypadku liczby rodzin korzystających z wsparcia MOPS, których liczba w 2024 roku wyniosła 745 rodzin. W 2024 roku 459 osób skorzystało ze świadczeń niepieniężnych (liczba ww. świadczeń wyniosła 73 541), a 405 osób – ze świadczeń pieniężnych (2 771 świadczeń). Kwota świadczeń pieniężnych w roku 2024 wyniosła 1 402 625,08 zł (o 164 040,79 zł więcej niż w roku poprzednim)³⁶.

W 2024 r. do najważniejszych powodów korzystania z pomocy społecznej należały: długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność, ubóstwo oraz bezrobocie. Na kolejnych miejscach w hierarchii przyczyn korzystania z pomocy społecznej znalazły się: bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, potrzeba ochrony macierzyństwa, **alkoholizm (76 rodzin)**, bezdomność, przemoc domowa, trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego, a także **narkomania (10 rodzin)**.

Tabela 21. Powody przyznania pomocy społecznej w 2024 r.³⁷

POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	LICZBA RODZIN OGÓŁEM
DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA	320
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	320
UBÓSTWO	241
BEZROBOCIE	161
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO - OGÓŁEM	117
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA	95
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO - OGÓŁEM - W TYM: RODZINY NIEPEŁNE	80
ALKOHOLIZM	76

³⁶ „Ocena zasobów pomocy społecznej za 2024 rok”, Kościerzyna, 2025, str. 12-34

³⁷ „Ocena zasobów pomocy społecznej za 2024 rok”, Kościerzyna, 2025, str. 23

POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA - W TYM: POTRZEBA OCHRONY WIELODZIETNOŚCI	57
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO - OGÓŁEM - W TYM: RODZINY WIELODZIETNE	35
BEZDOMNOŚĆ	31
PRZEMOC DOMOWA	20
TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO ZWOLNIENIU Z ZAKŁADU KARNEGO	14
NARKOMANIA	10
SYTUACJA KRYZYSOWA	5
ZDARZENIE LOSOWE	1

W ramach wsparcia udzielanego przez Centrum Usług Społecznych w Kościerzynie realizowane są ustawowe świadczenia i usługi m.in. w postaci: pomocy finansowej, usługowej i rzeczowej dla osób potrzebujących, pracy socjalnej, zasiłków celowych, zasiłków okresowych, zasiłków stałych, wydawania posiłków dla dzieci w szkołach czy wypłacania dodatków mieszkaniowych i energetycznych. Instytucja ta organizuje również usługi opiekuńcze dla osób doświadczających trudności w codziennym funkcjonowaniu. W roku 2024 z tej formy wsparcia skorzystało 108 mieszkańców Gminy Miejskiej Kościerzyna (o 7 osób mniej niż w roku 2023). Realizowane są również specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi, z których w 2024 roku skorzystało 22 mieszkańców Gminy. Prowadzone jest poradnictwo specjalistyczne (9 rodzin w 2024 r.), a także asystentura rodziny (3 asystentów w roku 2024, z których wsparcia skorzystały 53 rodziny). MOPS (od roku 2026 – CUS) obejmuje również wsparciem rodziny z dziećmi poprzez takie formy pomocy, jak np. zasiłki rodzinne wraz z dodatkami, których odbiorcami było w sumie 399 rodzin (o 100 rodzin mniej niż w roku poprzednim), a łączna kwota przeznaczona na tę formę pomocy wyniosła 2 198 393,25 zł (w porównaniu do roku poprzedniego zmniejszyła się o 428 205,32 zł), a także świadczenia opiekuńcze w postaci: świadczeń pielęgnacyjnych, zasiłków pielęgnacyjnych i specjalnych zasiłków opiekuńczych³⁸.

Ponadto Centrum Usług Społecznych w Kościerzynie aktywnie wspiera seniorów, osoby z niepełnosprawnościami oraz opiekunów osób niesamodzielnych, m.in. w ramach następujących programów:

³⁸ „Ocena zasobów pomocy społecznej za 2024 rok”, Kościerzyna, 2025, str. 27-44

- „Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej”, którego celem było wsparcie 42 niesamodzielnych mieszkańców Gminy Miejskiej Kościerzyna w wykonywaniu codziennych czynności, uczestnictwie w wydarzeniach sportowych i kulturalnych oraz włączenie w życie społeczne. Na program przeznaczono łącznie 764 639 zł.
- „Korpus Wsparcia Seniorów”, w ramach którego realizowano usługi tzw. „opiekę na odległość” poprzez wyposażenie 41 seniorów z Kościerzyny w przyciski bezpieczeństwa służące do monitorowania stanu zdrowia, nawiązywania połączenia z użytkownikiem lub - w razie takiej konieczności - zawiadomienia odpowiednich służb ratunkowych. Koszt programu wyniósł 21 192 zł.
- „Opieka Wytchnieniowa”, celem programu było wsparcie opiekunów osób z niepełnosprawnościami poprzez czasowe przejęcie części codziennych obowiązków, umożliwiając im odpoczynek, regenerację lub załatwienie spraw osobistych. W 2024 roku dziennym wsparciem wytchnieniowym objęto 14 dorosłych osób o znacznym stopniu niepełnosprawności oraz 9 dzieci. Z formy całodobowej skorzystało dodatkowo 9 osób. Na realizację programu przeznaczono łącznie 200 866 zł³⁹.

W Kościerzynie prowadzone są również działania w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej, w tym realizowany jest „Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej dla miasta Kościerzyna na lata 2024 – 2026”. Głównym celem dokumentu jest podejmowanie skutecznych działań profilaktycznych, edukacyjnych i interwencyjnych w celu przeciwdziałania zjawisku przemocy domowej, poprzez: (1) podniesienie poziomu wiedzy i świadomości społecznej mieszkańców Kościerzyny związanej z przeciwdziałaniem przemocy domowej, (2) zwiększenie skuteczności i dostępności do ochrony oraz wsparcia osób zagrożonych i doznających przemocy domowej, (3) Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową, (4) zwiększenie kompetencji i umiejętności służb i przedstawicieli instytucji realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej. W 2024 roku odbyło się 7 spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego Miasta

³⁹ „Ocena zasobów pomocy społecznej za 2024 rok”, Kościerzyna, 2025, str. 63-64

Kościerzyna, na których podejmowane były tematy związane z przeciwdziałaniem przemocy domowej na terenie Miasta Kościerzyna. W 2024 roku Zespół powołał 62 nowe grupy diagnostyczno-pomocowe (GDP), (56 do wszczętej procedury NK oraz 6 do zgłoszenia do Zespołu podejrzenie przemocy domowej). Na koniec 2024 roku w mieście Kościerzyna było 46 aktywnych procedur „Niebieskie Karty” oraz 34 aktywne monitoringi po zakończonych procedurach. ZI przez cały 2024 rok monitorował realizację procedur „Niebieskie Karty” przez GDP⁴⁰.

Z kolei w obszarze wsparcia rodziny realizowany jest „Gminny Program Wspierania Rodziny dla Miasta Kościerzyna na lata 2025-2027”⁴¹, którego celem strategicznym jest wspieranie rodziców w wypełnianiu ich funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Powyższy cel strategiczny jest realizowany poprzez następujące cele szczegółowe: prowadzenie działalności profilaktycznej sprzyjającej umocnieniu rodziny i wypełnianiu przez nią funkcji opiekuńczo-wychowawczych, zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodzin, wspieranie form organizacji czasu wolnego służących umocnieniu więzi rodzinnych, wzmocnienie działań w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa w rodzinie, umożliwienie dzieciom przebywającym w pieczy zastępczej powrotu do rodziny biologicznej, a także szkolenie i podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników pomocy społecznej w tym asystentów rodzin i pracowników socjalnych.

Ważnym dokumentem w obszarze uzależnień jest natomiast „Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii” (GPPRPAiPN)⁴² przyjmowany jest corocznie uchwałą Rady Miasta, co wynika z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Głównym celem Programu jest **rozwój i doskonalenie istniejącego systemu przeciwdziałania uzależnieniom od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych, dostosowanego do zmieniających się potrzeb i zagrożeń, jak również ograniczanie negatywnych skutków społecznych, będących konsekwencją tych zjawisk, w tym przeciwdziałanie przemocy**. Zakłada on szereg działań profilaktycznych, które są realizowane na terenie miasta przez różne instytucje. Zadania i

⁴⁰ „Raport o stanie Miasta Kościerzyna za 2024 rok”, Kościerzyna, 2025, str. 88

⁴¹ „Gminny Program Wspierania Rodziny dla Miasta Kościerzyna na lata 2025-2027”, Kościerzyna, 2025, str. 21-24

⁴² „Raport o stanie Miasta Kościerzyna za 2024 rok”, Kościerzyna, 2025, str. 100-123

działania finansowane z GPPRPAiPN muszą być zgodne z zapisami Narodowego Programu Zdrowia. W 2024 roku na realizację Programu wykorzystano 1 421 988,66 zł.

W obszarze uzależnień ważną rolę odgrywa Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kościerzynie (MKRPA)⁴³. Komisja liczy 5 członków i w okresie sprawozdawczym odbyła 27 posiedzeń. W 2024 r. w składzie MKRPA następowały zmiany osobowe, które wynikały z wydawanych przez Burmistrza Miasta Kościerzyna odpowiednich Zarządzeń. W roku 2024 do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kościerzynie wpłynęło 46 wnioski dotyczące zbadania stopnia uzależnienia i skierowania na leczenie. Ponadto rozpatrywano 4 sprawy z końca 2023r. Spośród w/w wniosków: 21 złożyli członkowie rodziny, 3 złożyła Komenda Powiatowa Policji, 1 złożyli członkowie grupy diagnostyczno-pomocowej, 14 wpłynęło z Prokuratury Rejonowej w Kościerzynie, 4 złożyli pracownicy socjalni ówczesnego MOPS, 1 złożył kurator zawodowy rodzinny SR w Kościerzynie, natomiast 2 przekazały gminy ościenne w związku z przeprowadzką osób, których dotyczyły.

Z wniosków procedowanych na posiedzeniach członkowie Komisji postanowili: 23 spraw umorzyć (ustawowy upływ czasu, brak objawów nadużywania alkoholu zgodnie z art. 24 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, zgon, wyjazd z kraju, z uwagi na brak adresu pobytu bądź przebywania w Zakładzie Lecznictwa Odwykowego oraz z powodu nie potwierdzenia przez rodzinę nadużywania alkoholu i inne), 15 wniosków przekazano do Sądu Rodzinnego w Kościerzynie, 2 wnioski odesłano do Prokuratury Rejonowej w Kościerzynie z uwagi na brak aktualnego adresu zamieszkania, 1 wniosek bez rozpatrzenia ze względu na śmierć osoby zgłoszonej, 26 wniosków pozostaje w toku z równoczesnym motywowaniem do dokonania zmiany związanej z nadużywaniem alkoholu, pobytem osoby w Szpitalu, skierowaniem do poradni uzależnień celem podjęcia dobrowolnego leczenia, a następnie po ponownym rozpatrzeniu skierowano do biegłych lub umorzeniem sprawy, w 18 sprawach wystąpiono do biegłych sądowych - lekarza psychiatry i psychologa celem wydania opinii odnośnie uzależnienia od alkoholu, a w 2 przypadkach

⁴³ „Raport o stanie Miasta Kościerzyna za 2024 rok”, Kościerzyna, 2025, str. 119-122

sprawę przekazano do Prokuratury z uwagi na brak aktualnego miejsca zamieszkania osoby kierowanej na Komisję.

Poniżej prezentujemy dane na temat korzystania z pomocy społecznej w szerszym kontekście, tj. w ujęciu porównawczym.

Tabela 22. Beneficjenci pomocy społecznej na 10 tys. mieszkańców⁴⁴

jednostka terytorialna	2019	2020	2021	2022	2023
POLSKA	463	416	373	344	338
POMORSKIE	481	431	386	360	361
Powiat kościerski	931	781	620	599	593
Kościerzyna	712	573	484	499	500
Kwidzyn	594	593	536	476	445
Lębork	606	576	545	567	609
Malbork	670	612	576	494	496

Dane zamieszczone w powyższej tabeli obejmują zasięg korzystania z pomocy społecznej, a więc udział beneficjentów pomocy społecznej w populacji. Wyraźnie widać, że przedmiotowy wskaźnik dla Gminy Miejskiej Kościerzyna w roku 2023 wyniósł 500, zatem był wyższy od danych zanotowanych dla kraju, regionu oraz gmin: Kwidzyn i Malbork, zaś niższy od powiatu kościerskiego i gminy Lębork. Zestawiając dane za lata 2019-2023, można dostrzec wyraźny trend spadkowy, który jest widoczny w niemal wszystkich porównywanych jednostkach terytorialnych.

Tabela 23. Gospodarstwa domowe korzystające z pomocy społecznej⁴⁵

jednostka terytorialna	2019	2020	2021	2022	2023
POLSKA	825 006	762 536	704 117	656 746	639 737
POMORSKIE	50 228	46 708	43 495	40 349	40 203
Powiat kościerski	2 345	2 067	1 689	1 630	1 612
Kościerzyna	703	598	537	541	530
Kwidzyn	1 162	1 133	1 034	896	821
Lębork	1 246	1 189	1 128	1 122	1 176
Malbork	1 268	1 150	1 100	863	838

⁴⁴ Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

⁴⁵ Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

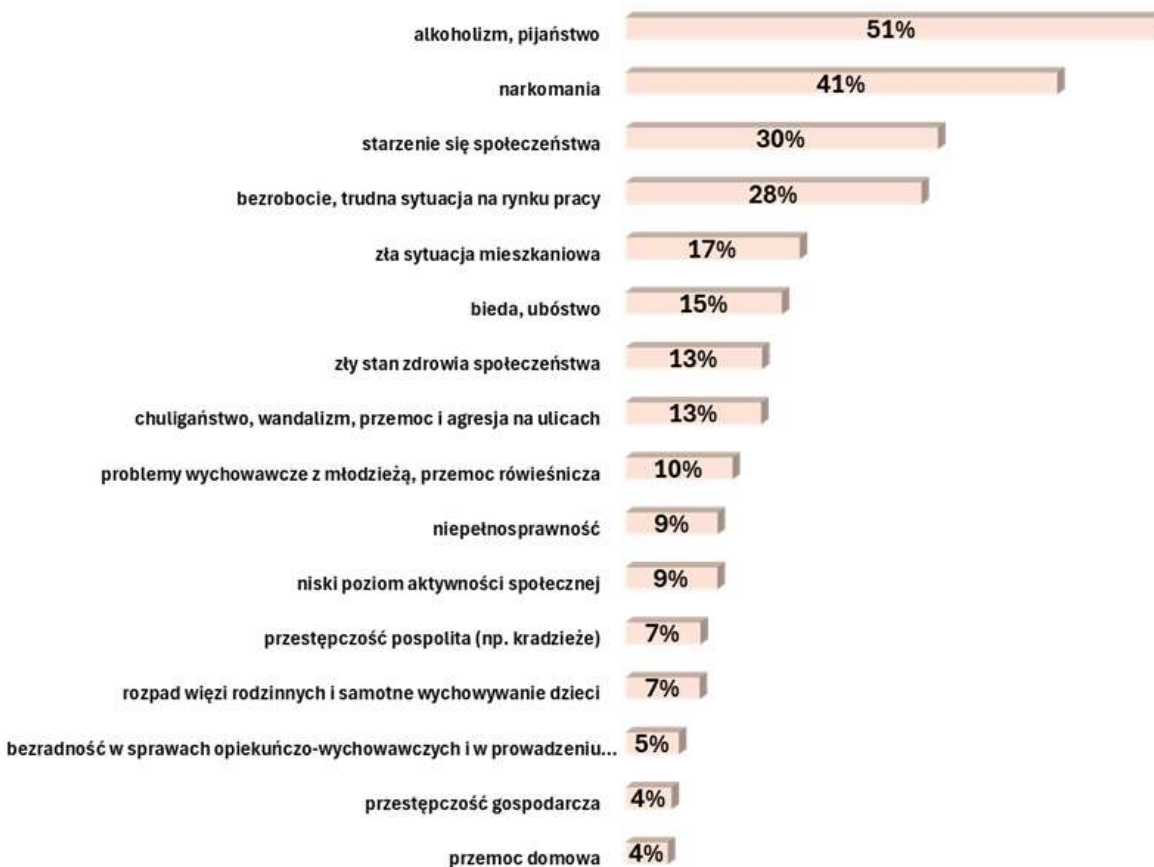

Dane prezentowane w powyższej tabeli zawierają rzeczywistą liczbę gospodarstw domowych, które w danym roku skorzystały z pomocy społecznej. Gospodarstwo domowe korzystające z pomocy społecznej to takie, które otrzymało pomoc pieniężną, rzeczową lub w formie usług zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Warunkiem przyznania pomocy jest zaistnienie jednego z problemów wymienionych w artykule 7. ww. ustawy, a w przypadku świadczeń pieniężnych podstawowym warunkiem ich przyznania jest kryterium dochodowe. W roku 2023 w Kościerzynie z różnego rodzaju wsparcia, świadczonego przez pomoc społeczną, skorzystało 530 gospodarstw domowych. Liczba ta systematycznie zmniejsza się od kilku ostatnich. Podobny trend odnotowano również we wszystkich gmin miejskich ujętych w powyższym zestawieniu, a także w powiecie kościerskim, województwie pomorskim i w całym kraju.

Poniżej prezentujemy wybrane badania ilościowego, przeprowadzonego na potrzeby opracowania niniejszej „Strategii”.

Wykres 24. Postrzegane problemy społeczne w Kościerzynie⁴⁶

W opinii badanych największym problemem społecznym Kościerzyny są uzależnienia: od alkoholu oraz narkotyków, jak również trendy demograficzne, związane ze starzeniem się społeczeństwa, tj. zwiększaniem liczby seniorów w populacji, jak również sytuację na lokalnym rynku pracy.

Niezależnie od odpowiedzi na powyższe pytanie respondenci odpowiadali również na kolejne, otwarte pytanie o postrzegane problemy społeczne Kościerzyny. W tym kontekście uzyskane zostały następujące odpowiedzi.

Najważniejszy problem społeczny w Kościerzynie⁴⁷:

- bezrobocie, trudna sytuacja na rynku pracy – 28 proc.

⁴⁶ Źródło: badanie ilościowe, CAWI/PAPI/CATI, N=430, wrzesień-listopad 2025 r.

⁴⁷ Źródło: badanie ilościowe, CAWI/PAPI/CATI, N=430, wrzesień-listopad 2025 r.

- ochrona zdrowia, w tym dostęp do lekarzy specjalistów – 8 proc.
- alkoholizm, pijaństwo – 6 proc.
- bezdomność – 5 proc.
- narkomania – 5 proc.
- brak perspektyw dla młodych ludzi – 4 proc.
- zbyt niska dostępność mieszkań – 4 proc.
- niewystarczające wsparcie dla osób z niepełnosprawnościami – 3 proc.
- oferta dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego – 3 proc.
- brak oferty (miejsc, zajęć) dla młodzieży – 3 proc.
- starzenie się społeczeństwa – 3 proc.
- niska aktywność społeczna mieszkańców – 3 proc.

Postrzegane problemy społeczne w Kościerzynie⁴⁸:

- bezrobocie, trudna sytuacja na rynku pracy – 39 proc.
- ochrona zdrowia, w tym dostęp do lekarzy specjalistów – 13 proc.
- alkoholizm, pijaństwo – 13 proc.
- narkomania – 11 proc.
- brak oferty (miejsc, zajęć) dla młodzieży – 10 proc.
- bezdomność – 7 proc.
- zbyt niska dostępność mieszkań – 7 proc.
- starzenie się społeczeństwa – 6 proc.
- brak perspektyw dla młodych ludzi – 6 proc.
- oferta dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego – 5 proc.
- niska aktywność społeczna mieszkańców – 5 proc.
- niewystarczające wsparcie dla osób z niepełnosprawnościami – 4 proc.

⁴⁸ Źródło: badanie ilościowe, CAWI/PAPI/CATI, N=430, wrzesień-listopad 2025 r.

42 proc. badanych zauważa miejsca o szczególnej koncentracji problemów społecznych w Kościerzynie⁴⁹. Osoby te wskazywały tego rodzaju miejsca w uzupełniającym pytaniu otwartym. W tym kontekście uzyskano następujące rezultaty (podstawą procentowania są osoby, które dostrzegają miejsca koncentracji problemów społecznych):

- rynek i okolice rynku – 33 proc.
- Osiedle Tomasza Rogali, „flokusy” - 26 proc.
- Osiedle Tysiąclecia – 11 proc.
- ul. Kartuska – 9 proc.
- parki (ogólnie) – 9 proc.
- ul. Gdańska – 7 proc.
- „Manhattan” – 7 proc.
- Wierzysko – 6 proc.
- ul. 8 marca – 5 proc.
- ul. Zagajnikowa – 5 proc.
- budynki socjalne i komunalne (ogólnie) – 4 proc.
- park w okolicach Urzędu Miasta – 4 proc.
- ul. Wodna – 4 proc.
- ul. Skłodowskiej-Curie – 4 proc.
- ul. Dworcowa – 4 proc.

60 proc. uczestników pomiaru deklaruje, że wiedzieliby, gdzie szukać pomocy, jeśli znaleźliby się w trudnej sytuacji życiowej⁵⁰. Najczęściej są to osoby, które wiążą przyszłość z Kościerzyną (65 proc.), ankietowani o wysokim poczuciu sprawczości (70 proc.), respondenci o wysokim poziomie zaufania w relacjach z innymi (76 proc.), osoby podejmujące przynajmniej jedną formę aktywności społecznej (66 proc.), badani pozytywnie oceniający jakość życia (78 proc.), kobiety (72 proc.) w porównaniu z mężczyznami (47 proc.), respondenci w wieku 40-49 lat (69 proc.), osoby

⁴⁹ Źródło: badanie ilościowe, CAWI/PAPI/CATI, N=430, wrzesień-listopad 2025 r.

⁵⁰ Źródło: badanie ilościowe, CAWI/PAPI/CATI, N=430, wrzesień-listopad 2025 r.

z wykształceniem wyższym (70 proc.), pracownicy etatowi (69 proc.), jak również osoby oceniające kondycję ekonomiczną swoich gospodarstw domowych jako dobrą (69 proc.).

W tym kontekście po raz kolejny warto przywołać wyniki badania uczniów i uczennic kościerskich szkół, w których poruszone zostały m.in. zagrożenia związane z ryzykami czy wyzwaniem społecznymi.

Tabela 25. Rozpowszechnienie zachowań niepożądanych wśród rówieśników⁵¹

RODZAJ ZACHOWANIA	wiele osób	tylko kilka osób	w ogóle nie znam takich osób	nie wiem, trudno powiedzieć
używanie wulgaryzmów	56%	23%	11%	10%
palenie papierosy	26%	25%	28%	21%
picie alkoholu	23%	17%	34%	26%
wagarowanie	19%	37%	21%	23%
przemoc wobec rówieśników	8%	20%	48%	24%
zażywanie dopalaczy	4%	5%	64%	27%
zażywanie narkotyków	4%	6%	65%	26%

Spośród różnych zachowań niepożądanych wymienionych w powyższej tabeli najbardziej rozpowszechnione jest używanie wulgaryzmów, dalej – palenie papierosów oraz picie alkoholu, a następnie – opuszczanie zajęć szkolnych. Jeśli chodzi o używanie substancji innych psychoaktywnych, młodzi respondenci (znacznie rzadziej) dostrzegają wśród swoich również zażywanie tzw. dopalaczy i narkotyków w swoim środowisku. Wszystkie powyższe zachowania istotnie częściej zauważają chłopcy w porównaniu z dziewczętami, ponadto odsetek tego rodzaju opinii rośnie wraz z wiekiem badanych (istotna różnica występuje między uczniami szkół podstawowych a ponadpodstawowych, w których zachowanie ryzykowne są znacznie bardziej rozpowszechnione).

38 proc. ankietowanych (667 osób) pozytywnie ocenia możliwości spędzania czasu wolnego w Kościerzynie⁵², zaś 25 proc. (440 osób) wyraża opinię negatywną. Średnia w skali 1-5 wynosi 3,10, a zatem jest ułożona w pobliżu neutralnej lub ambiwalentnej

⁵¹ Źródło: badanie ilościowe młodzieży, CAWI/PAPI, N=1 759 uczniów i uczennic, wrzesień-październik 2025 r.

⁵² Źródło: badanie ilościowe młodzieży, CAWI/PAPI, N=1 759 uczniów i uczennic, wrzesień-październik 2025 r.

kategorii oceny (4). Wyższe oceny formułują chłopcy (43 proc. ocen pozytywnych w tej grupie) na tle dziewcząt (34 proc.), a także uczniowie szkół podstawowych (59 proc.) w porównaniu z młodzieżą ze szkół ponadpodstawowych (29 proc.).

Tabela 26. Deklarowane używanie alkoholu i nikotyny⁵³

RODZAJ SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNEJ	tak, w okresie ostatnich 30 dni	tak, dawniej niż w okresie ostatnich 30 dni	nie, nigdy
picie piwa	14%	16%	70%
picie wódki	13%	14%	73%
używanie e-papierosów (papierosów elektronicznych)	15%	11%	74%
picie wina	9%	16%	75%
picie innych napojów alkoholowych	11%	13%	77%
palenie papierosów	9%	9%	82%
używanie saszetek nikotynowych, snusów...	6%	7%	88%

35 proc. badanych uczniów i uczennic (613 osób) przynajmniej raz używało alkoholu, zaś 27 proc. (480 osób) – nikotyny. 30 proc. ankietowanych (521 osób) deklaruje, że przynajmniej jednokrotnie spróbowało piwa, 27 proc. (475 osób) piło wódkę, 26 proc. używało e-papierosów (458 osób), 25 proc. (430 osób) piło wino, 24 proc. (410 osób) – inne napoje alkoholowe, 18 proc. przyznaje się do palenia papierosów (313 osób), zaś 13 proc. – do używania saszetek nikotynowych (215 osób). Deklarowane używanie powyższych substancji psychoaktywnych rośnie wraz z wiekiem badanych uczniów i uczennic, co jest obserwacją socjologicznie banalną. Ponadto wszystkie powyższe rodzaje używek istotnie częściej stosują chłopcy w porównaniu z dziewczętami.

Z kolei średni wiek inicjacji alkoholowej wynosi 14 lat i 6 miesięcy. Jeśli młodzi uczestnicy badania spożywali alkohol, to najczęściej w domu lub mieszkaniu (83 proc. w grupie po inicjacji alkoholowej – 503 osoby), natomiast znacznie rzadziej na świeżym powietrzu (37 proc. – 223 osoby), w lokalu gastronomicznym (36 proc. – 221 osób), natomiast na terenie szkoły (np. na boisku szkolnym) spożywało alkohol 7 proc.

⁵³ Źródło: badanie ilościowe młodzieży, CAWI/PAPI, N=1 759 uczniów i uczennic, wrzesień-październik 2025 r.

ankietowanych (45 osób). Alkohol najczęściej spożywany był w towarzystwie rówieśników (74 proc. – 452 osoby), w obecności bliższych (51 proc. – 312 osób) lub dalszych członków rodziny (27 proc. – 166 osób), co potwierdza tezę o wysokim stopniu przyzwolenia na używanie tego rodzaju substancji psychoaktywnych. Rzadziej deklarowano natomiast spożywanie alkoholu z przygodnie poznanymi osobami (21 proc. – 128 osób) lub w samotności (20 proc. – 119 osób).

Tabela 27. Deklarowane używanie narkotyków⁵⁴

RODZAJ SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNEJ	tak, w okresie ostatnich 30 dni	tak, dawniej niż w okresie ostatnich 30 dni	nie, nigdy
leki przeciwbólowe stosowane „na własną rękę”	15%	9%	76%
leki uspokajające lub nasenne	7%	7%	85%
substancje wziewne (np. kleje, farby, rozpuszczalniki itp.)	4%	3%	94%
marihuana	3%	3%	94%
sterydy anaboliczne	3%	1%	97%
polska heroina („kompot”)	2%	1%	97%
haszysz	2%	1%	97%
ecstasy	2%	1%	97%
kokaina	2%	1%	97%
amfetamina	2%	1%	98%
LSD	2%	1%	98%
metamfetamina	2%	1%	98%
dopalacze	2%	1%	98%
grzyby halucynogenne	2%	0%	98%
crack	2%	1%	98%
heroina	2%	0%	98%
GHB (pigułka gwałtu)	2%	0%	98%

Przynajmniej jedną z powyższych substancji przynajmniej raz używało 32 proc. (561 osób) badanych uczniów i uczennic. W świetle uzyskanych wyników pomiaru młodzi

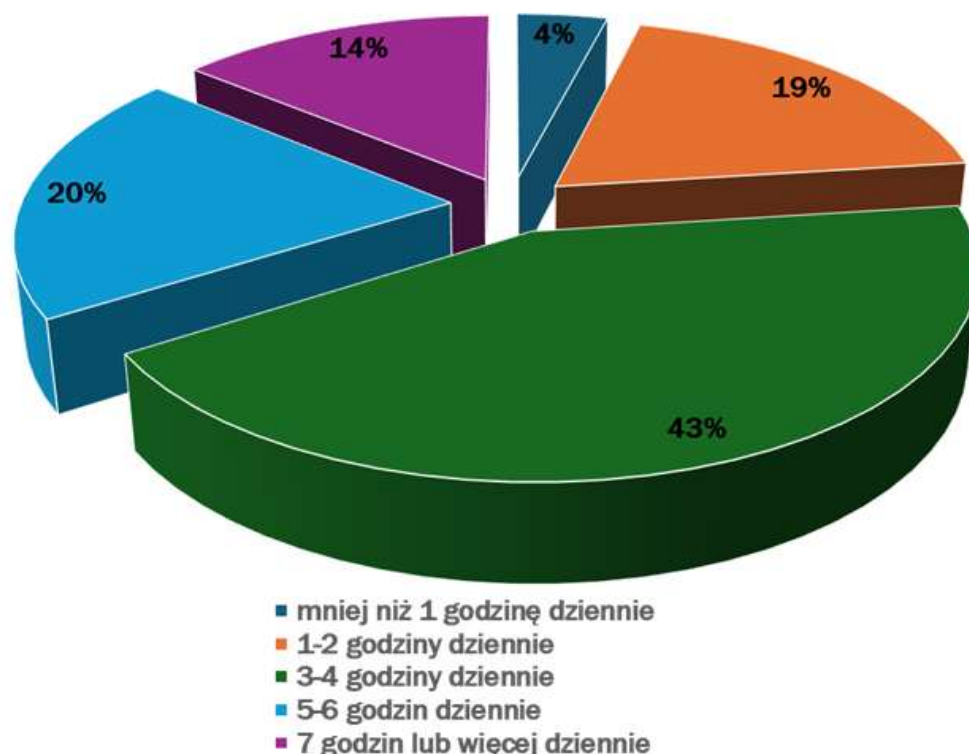
⁵⁴ Źródło: badanie ilościowe młodzieży, CAWI/PAPI, N=1 759 uczniów i uczennic, wrzesień-październik 2025 r.

respondenci najczęściej sięgają po leki przeciwbólowe, uspokajające lub nasenne. Pozostałe substancje wskazywano znacznie rzadziej, co jest typowym zjawiskiem w tego rodzaju pomiarach, obejmujących tak drażliwe kwestie, jak np. używanie narkotyków. Wyraźnie widać, że zjawisko to nie jest rozpowszechnione wśród pełnoletnich uczestników pomiaru, chociaż - z drugiej strony - jest ono trudne do precyzyjnego oszacowania.

64 proc. ankietowanych uczniów i uczennic (1 120 osób) uważa, że ewentualne zdobycie narkotyków byłoby dla nich trudnym zadaniem, zaś przeciwną opinię wyraża 20 proc. respondentów (347 osób). Przekonanie o łatwej dostępności narkotyków w środowisku lokalnym jest bardziej rozpowszechnione wśród chłopców (24 proc.) w porównaniu z dziewczętami (16 proc.), a także wśród młodzieży ze szkół ponadpodstawowych (25 proc.) w porównaniu z uczniami podstawówek (8 proc.).

Wykres 28. Ile godzin dziennie korzystasz z internetu poza zajęciami szkolnymi (w telefonie, komputerze)?⁵⁵

23 proc. ankietowanych uczniów i uczennic (406 osób) korzysta z internetu (poza zajęciami szkolnymi) nie dłużej niż 2 godziny dziennie, 43 proc. badanych (752 osoby)

⁵⁵ Źródło: badanie ilościowe młodzieży, CAWI/PAPI, N=1 759 uczniów i uczennic, wrzesień-październik 2025 r.

deklaruje korzystanie od 3 do 4 godzin, co piąty uczestnik pomiaru – od 5 do 6 godzin (354 osoby), natomiast 14 proc. (242 osoby) używa internetu co najmniej 7 godzin dziennie.

54 proc. (940 osób) często lub bardzo sprawdza swój telefon bez wyraźnego powodu (z przyzwyczajenia), zaś 43 proc. (755 osób) często lub bardzo często spędza więcej czasu w internecie niż zaplanowało⁵⁶. 18 proc. badanych (314 osób) często lub bardzo często czuje niepokój lub złość, gdy nie ma dostępu do internetu lub telefonu, 11 proc. (184 osoby) przyznaje, że często lub bardzo często miewa trudności z odłożeniem telefonu, gdy ktoś z nimi rozmawia, natomiast kolejnych 7 proc. (123 osoby) często lub bardzo często rezygnowało z innych zajęć, aby w tym czasie korzystać z internetu lub grać w gry.

68 proc. uczestników pomiaru (1 196 osób) podejmowało przynajmniej jedno z poniższych zachowań w okresie ostatniego roku⁵⁷:

- 45 proc. (791 osób) używało telefonu podczas zajęć lekcyjnych, mimo zakazu,
- 36 proc. (636 osób) grało w gry komputerowe lub na telefonie tak długo, że zaniedbało naukę lub obowiązki,
- 28 proc. (482 osoby) doświadczyło problemów z zasypianiem przez korzystanie z internetu lub telefonu,
- 14 proc. (246 osób) doświadczyło obraźliwych komentarzy lub hejtu w sieci,
- 11 proc. (190 osób) opublikowało obraźliwe treści w internecie,
- 10 proc. (174 osoby) publikowało treści w sieci, których później żałowało.

44 proc. badanych (761 osób) doświadczyło przynajmniej jednej z poniższych form przemocy rówieśniczej w okresie ostatniego roku⁵⁸. Zdecydowanie częściej są to uczniowie lub uczennice szkół podstawowych (52 proc.) w porównaniu do ankietowanej młodzieży ze szkół ponadpodstawowych (40 proc.). W tej grupie badanych:

- 26 proc. (455 osób) doświadczyło poniżania lub wyśmiewania,

⁵⁶ Źródło: badanie ilościowe młodzieży, CAWI/PAPI, N=1 759 uczniów i uczennic, wrzesień-październik 2025 r.

⁵⁷ Źródło: badanie ilościowe młodzieży, CAWI/PAPI, N=1 759 uczniów i uczennic, wrzesień-październik 2025 r.

⁵⁸ Źródło: badanie ilościowe młodzieży, CAWI/PAPI, N=1 759 uczniów i uczennic, wrzesień-październik 2025 r.

- 23 proc. (397 osób) deklaruje, że ktoś zabierał im ich rzeczy bez pozwolenia (np. telefon, pieniądze),
- 18 proc. (316 osób) wskazuje, że ktoś ich uderzył, popchnął lub groził przemocą,
- 14 proc. (236 osób) osobiście doświadczyło hejtu w internecie,
- 5 proc. (94 osoby) deklaruje, że ktoś z bliskich krzyczał na nich, bił ich lub wyzywał.

2.9. Potrzeby mieszkańców Kościerzyny

Niniejszy rozdział zawiera zestawienie wybranych informacji na temat zdiagnozowanych potrzeb społecznych mieszkańców. Informacje na ten temat zostały pozyskane na podstawie wyników badań ilościowych i jakościowych.

Wykres 29. Preferowane kierunki działań w ramach „Strategii”⁵⁹

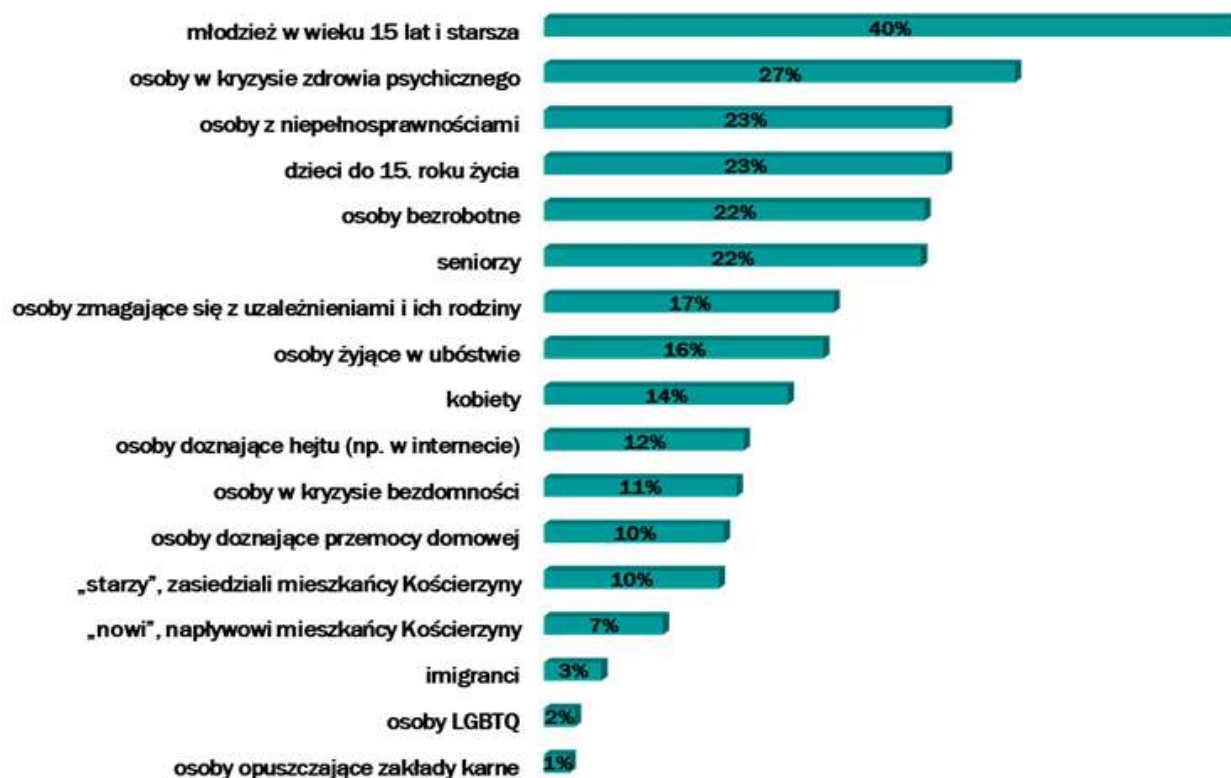

⁵⁹ Źródło: badanie ilościowe, CAWI/PAPI/CATI, N=430, wrzesień-listopad 2025 r.

Respondenci mogli wymienić dowolną liczbę kierunków rozwoju usług społecznych w Gminie Miejskiej Kościerzyna w okresie najbliższych kilku lat. Ankietowani w największym stopniu oczekują poszerzenia oferty aktywizacji zawodowej i wsparcia osób znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy. Przypomnijmy, że powyższy obszar został najbardziej krytycznie oceniony spośród wszystkich 18 badanych obszarów i sfer życia w Kościerzynie. Potrzebę rozwijania aktywizacji zawodowej najczęściej wskazują najmłodszy uczestnicy pomiaru – w grupie wiekowej 15-29 lat 66 proc. wyraża tego rodzaju potrzebę. Ponadto powyższe przekonanie jest najbardziej rozpowszechnione wśród osób bezrobotnych (90 proc.). Ważną potrzebą jest również rozbudowa oferty czasu wolnego dla młodzieży, a także profilaktyka uzależnień oraz wsparcie rodzin.

Wykres 30. Grupy mieszkańców, do których powinny być kierowane usługi społeczne⁶⁰

⁶⁰ Źródło: badanie ilościowe, CAWI/PAPI/CATI, N=430, wrzesień-listopad 2025 r.

Co do zasady, usługi społeczne powinny być kierowane do społeczności lokalnej, a więc do różnych grup mieszkańców. Respondenci odpowiadali na pytania o preferowane grupy odbiorców, do których w szczególności powinny być adresowane usługi społeczne w Gminie Miejskiej Kościerzyna. Jeśli chodzi o grupy wieku, najczęściej wymieniano w tym kontekście młodzież w wieku 15 lat i starszą, ponadto liczna grupa badanych widzi potrzebę rozwijania usług dla dzieci poniżej 15. roku życia, a także dla seniorów. W przypadku grup kategorialnych badani najczęściej wymieniali osoby w kryzysie zdrowia psychicznego, osoby z niepełnosprawnościami, a także osoby bezrobotne.

Tabela 31. Korzystanie i ocena jakości usług społecznych, które były świadczone w Gminie w okresie ostatnich kilku lat⁶¹

NAZWA USŁUGI	Korzystanie w okresie ostatnich kilku lat	Ocena (średnia w skali 1-5)
Dzienny Dom Pobytu Senior+	17%	4,00
Usługi opiekuńcze	15%	3,42
Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością	14%	3,6
Teleopieka dla seniorów	13%	3,61
Prawnik - dla osób doświadczających przemocy domowej	12%	3,54
Specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi	12%	3,08
Opieka wychnieniowa	12%	3,48
Psycholog - dla osób doświadczających przemocy domowej	12%	3,51
Specjalista Pracy z Rodziną	11%	3,56
Środowiskowy Dom Samopomocy	11%	3,28
Placówka Wsparcia Dziennego – świetlica profilaktyczna	9%	3,69
Punkt Konsultacyjno- Informacyjny ds. Narkomanii	9%	3,21

⁶¹ Źródło: badanie ilościowe, CAWI/PAPI/CATI, N=430, wrzesień-listopad 2025 r.

W badaniu ankietowym poruszono również zagadnienia związane z korzystaniem z usług społecznych w okresie ostatnich kilku lat, jak również oceną jakości tych usług. Respondenci najczęściej korzystali z usług Dziennego Domu Pobytu Senior+, usług opiekuńczych, asystenta osobistego osoby z niepełnosprawnością, a także teleopieki dla seniorów. Osoby, które skorzystały z ww. usług odpowiadały na kolejne pytanie o poziom satysfakcji z otrzymanych usług. Najwyżej oceniona została jakość pracy Dziennego Domu Pobytu Senior+ (a więc instytucji, z której badani mieszkańcy korzystają najczęściej). Dodajmy, że wszystkie ww. usługi – w mniejszym lub większym stopniu – dodatnie oceny użytkowników (oceny pozytywne przeważają nad negatywnymi).

Tabela 32. Zapotrzebowanie na nowe usługi społeczne⁶²

NAZWA USŁUGI	ta usługa jest potrzebna dla mieszkańców i chciał(a)bym z niej skorzystać	ta usługa jest potrzebna dla mieszkańców, ale osobiście nie chciał(a)bym z niej skorzystać	ta usługa jest niepotrzebna i nie chciał(a)bym z niej skorzystać	POTRZEBNA USŁUGA (1+2)
„Złota rączka” dla osób starszych i osób z niepełnosprawnościami (pomoc w drobnych naprawach domowych)	44%	45%	11%	89%
Psychiatra i psychoterapeuta dla dzieci	42%	43%	15%	85%
Klub młodzieżowy - miejsce spotkań dla młodzieży (różne możliwości spędzania czasu, np. gra w bilard lub lotki)	38%	46%	16%	84%
Mobilna wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego, wspomagającego i pielęgnacyjnego	45%	38%	17%	83%
Zajęcia sensoryczne dla dzieci i młodzieży	39%	43%	18%	82%
TUS - Trening Umiejętności Społecznych dla dzieci i młodzieży	39%	41%	20%	80%
Taxi Senior (usługa transportowa dla osób w wieku 60+ oraz osób z niepełnosprawnością)	35%	44%	20%	80%
Mediacje	28%	51%	21%	79%

⁶² Źródło: badanie ilościowe, CAWI/PAPI/CATI, N=430, wrzesień-listopad 2025 r.

Terapia par - kryzysy małżeńskie	31%	45%	24%	76%
„Szkoła dla Rodziców”	35%	39%	25%	75%

Co do zasady, wszystkie usługi wymienione w powyższej tabeli postrzegane są jako potrzebne dla mieszkańców Gminy, choć ankietowani nie zawsze chcieliby skorzystać z nich osobiście. Respondenci najczęściej deklarują chęć osobistego skorzystania z mobilnej wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego, usług „Złotej rączki”, psychiatry i psychoterapeuty dla dzieci lub młodzieży.

Wiele z usług wymienionych w powyższym zestawieniu – co do zasady – należy do oferty o charakterze powszechnym, tj. są one skierowane do szerokich grup odbiorców. Powyższe dane powinny być interpretowane w sposób umiejętny – niższa pozycja w rankingu niekoniecznie oznacza, że dana usługa jest niepotrzebna. Wiele kategorii usług charakteryzuje się wysokim stopniem specjalizacji, ponieważ są skierowane do konkretnych grup odbiorców o precyzyjnie zdefiniowanych potrzebach. Warto zauważyć, że liczna grupa mieszkańców oczekuje zapewnienia usług transportowych dla grup o specjalnych potrzebach (seniorów i osób z niepełnosprawnościami). Co do zasady, tego rodzaju świadczenie nie jest usługą społeczną, jednak możliwość przemieszczania się może być koniecznym warunkiem skorzystania z lokalnej oferty dla wielu grup potencjalnych odbiorców.

Poniżej prezentujemy wyniki badania jakościowego, które pokazują zestawienie oczekiwań i potrzeb (różnych grup) mieszkańców Kościerzyny.

Potrzeby seniorów⁶³:

Ocena lokalnej oferty usług społecznych dla seniorów w Kościerzynie – w perspektywie uczestników FGI – układa się w obraz ambiwalentny. Z jednej strony widać zasoby społeczne: aktywne środowiska senioralne, gotowość do samoorganizacji, energię do działań animacyjnych oraz realne doświadczenia wspólnotowych wydarzeń.

⁶³ Źródło: badanie jakościowe, FGI/warsztaty, N=7, wrzesień 2025 r.

Z drugiej strony dominują diagnozy o „ofertowości” fragmentarycznej i nierównomiernie dostępnej: adresowanej przede wszystkim do seniorów już zrzeszonych i sprawnych ruchowo, a znacznie słabiej (lub pośrednio) do osób samotnych, wycofanych i mniej samodzielnych. Ten rozdzwitek jest kluczowy dla rozumienia zarówno aktualnej podaży usług, jak i najbardziej dotkliwych braków.

Wypowiedzi seniorów porządkują się wokół trzech współzależnych wymiarów oceny: (1) „co jest” – czyli praktyki i aktywności, które realnie funkcjonują, (2) „dla kogo to jest” – czyli problem selektywnej dostępności, oraz (3) „co blokuje rozwój” – czyli bariery infrastrukturalne i komunikacyjne, które ograniczają skalę oraz inkluzywność działań.

Aktualnie dostępne usługi i aktywności: oferta „oparta na aktywnych”. Respondenci relacjonują istnienie różnorodnych form aktywności społeczno-kulturalnej, realizowanych w znacznej mierze w ramach środowisk zrzeszeniowych (klubowych/stowarzyszeniowych) oraz przy wykorzystaniu ogólnodostępnych przestrzeni spotkań. W tle pojawiają się także wydarzenia okolicznościowe, w których seniorzy występują jako twórcy/uczestnicy, a nie wyłącznie odbiorcy „gotowej” animacji – co respondenci oceniają jako szczególnie wartościowe i podmiotowe (akcent na sprawczość i „zasoby wśród nas”). Przykładem są wspomniane spotkania o charakterze święta seniorów, z występami i aktywnością artystyczną samych seniorów. Wypowiedzi wskazują również na praktyki wyjazdowe i integracyjne jako element oferty (wycieczki/wyjazdy), które pełnią funkcję nie tylko rekreacyjną, ale też więziotwórczą: podtrzymują sieci wsparcia rówieśniczego i przeciwdziałają izolacji. Co istotne, respondenci rozpoznają też lokalne środowisko senioralne jako zróżnicowane organizacyjnie i liczebne (występują duże struktury zrzeszające), co samo w sobie stanowi zasób – potencjalną „infrastrukturę społeczną” usług, którą można wzmacniać systemowo.

Problem selektywnej dostępności: „aktywni sobie radzą, a nieaktywni zostają w domu”. Najbardziej konsekwentnie powracającym wątkiem jest rozróżnienie pomiędzy seniorami zrzeszonymi a niezrzeszonymi. Respondenci explicite mówią o potrzebie dotarcia do tych, którzy „samotnie spędzają czas na emeryturze” i dla których obecna oferta – nawet jeśli istnieje – jest słabo osiągalna lub nieatrakcyjna z perspektywy wejścia (koszt psychologiczny i organizacyjny „pierwszego kroku”). Kluczowa jest tu diagnoza, że grupy

aktywne „w stowarzyszeniach sobie jakoś radzą”, natomiast polityka usług społecznych powinna skoncentrować się na mechanizmach włączania „niewidocznej większości” seniorów. W tym sensie aktualna oferta jawi się jako wtórnie ekskluzywna: nie dlatego, że jest intencjonalnie zamknięta, lecz dlatego, że opiera się na logice uczestnictwa typowej dla osób o większym kapitale społecznym (sieci znajomości, kompetencje informacyjne, mobilność, doświadczenie działań społecznych). To istotny trop interpretacyjny: w badanym obrazie usług społecznych dla seniorów deficytem nie jest wyłącznie „brak zajęć”, lecz brak mechanizmów przejścia od izolacji do uczestnictwa.

Kluczowy brak: stała, dostępna i „niskoprogowa” przestrzeń spotkań. Najsilniej wybrzmiewa brak infrastruktury rozumianej jako miejsce codziennego, nieformalnego kontaktu – coś pomiędzy klubem a „kawiarenką na kieszeń seniora”. Respondenci mówią o potrzebie przestrzeni, do której można wejść spontanicznie („dzisiaj mam ochotę wyjść na kawę”), gdzie możliwe są rozmowa, drobna aktywność, gry, obecność innych. W tej diagnozie „kawiarenka” staje się nie tyle konkretną usługą gastronomiczną, co instytucją społeczną: narzędziem przeciwdziałania samotności i budowania codziennych mikro-więzi. Respondenci podkreślają, że komercyjne kawiarnie istnieją, ale barierą jest koszt; potrzebna jest formuła dostępna ekonomicznie („na kieszeń naszą”).

Drugi brak infrastrukturalny: przestrzenie na duże wydarzenia oraz sieć mniejszych sal. Równolegle pojawia się postulat „dwupoziomowej” infrastruktury: małe sale na regularne spotkania oraz duża sala na wydarzenia masowe. Respondenci sygnalizują ograniczenia organizacyjne w realizacji większych przedsięwzięć („nie ma pomieszczenia”, „nie ma gdzie”), a także praktyczne problemy „pojemności” wykorzystywanych sal. Nie jest to wyłącznie kwestia komfortu: brak sali ogranicza widoczność seniorów w przestrzeni publicznej, a przez to również symboliczną rangę starości jako pełnoprawnego etapu życia wspólnoty lokalnej. Z perspektywy usług społecznych oznacza to ograniczoną możliwość realizowania działań o charakterze integracyjnym i świętującym (ważnych dla dobrostanu i tożsamości zbiorowej).

Niewykorzystany potencjał: użycie istniejących zasobów lokalowych poza godzinami pracy. Respondenci formułują też pragmatyczną propozycję: wykorzystanie przestrzeni, które w ciągu dnia pełnią funkcje administracyjne, a po godzinach mogłyby zostać

„przestawione” na cele społeczne (w tym senioralne). Wskazują, że barierą bywa nie tyle fizyczny brak pomieszczeń, ile „dobra wola” i uzgodnienia instytucjonalne dotyczące udostępniania. To ważna konstatacja, która przenosi dyskusję z poziomu wyłącznie inwestycyjnego (budować nowe) na poziom zarządczy i koordynacyjny (lepiej użyć tego, co jest). W logice deinstytucjonalizacji i usług środowiskowych szczególnie cenne są właśnie rozwiązania niskokosztowe, oparte na lokalnych zasobach i współdzieleniu infrastruktury.

Deficyt informacyjny jako bariera dostępu do usług. Respondenci wyraźnie problematyzują kwestię informacji o ofercie: wskazują na „za mało informacji” oraz na niedopasowanie kanałów komunikacji do części seniorów. Z jednej strony pojawia się rola mediów społecznościowych jako podstawowego kanału, z drugiej – świadomość, że nie wszyscy seniorzy z niego korzystają. W tle jest też postulat wzmocnienia komunikacji tradycyjnej (plakaty, informacje „w przestrzeni”). W konsekwencji nawet istniejące działania mogą mieć ograniczony zasięg, a grupa „najbardziej potrzebująca” (samotna, rzadziej wychodząca, wykluczona cyfrowo) pozostaje poza obiegiem informacyjnym. Dla usług społecznych oznacza to, że informacja staje się częścią samej usługi (warunkiem jej realnej dostępności), a nie dodatkiem promocyjnym.

Z perspektywy seniorów aktualna oferta usług społecznych w Kościerzynie jest postrzegana jako istniejąca, lecz niesystemowa i selektywna: wspiera głównie osoby już aktywne, natomiast słabiej odpowiada na potrzeby seniorów samotnych i nieuczestniczących. Najbardziej dotkliwe braki dotyczą niskoprogowej przestrzeni codziennych spotkań (taniej „kawiarenki”/miejsca bycia razem), zaplecza lokalowego dla działań cyklicznych i wydarzeń masowych, a także spójnego systemu informacji o dostępnych aktywnościach. Respondenci wskazują jednocześnie realne, możliwe do wdrożenia kierunki poprawy: lepsze wykorzystanie istniejących pomieszczeń poza godzinami pracy oraz wzmocnienie kanałów komunikacji poza mediami społecznościowymi.

Potrzeby osób z niepełnosprawnościami⁶⁴:

Ocena lokalnej oferty usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami w Koszary wyłania się z FGI jako obraz systemu częściowo rozwiniętego, lecz nierównomiernego, w którym obok realnie dostępnych form wsparcia funkcjonują istotne „puste miejsca” – zwłaszcza na styku ciągłości wsparcia w cyklu życia, dostępności oraz koordynacji i informacji. Respondenci nie formułują diagnozy w kategoriach całkowitego braku pomocy; raczej wskazują na rozproszenie usług, ograniczoną pojemność i selektywną dostępność, które w praktyce różnicują szanse korzystania z oferty – zależnie od typu niepełnosprawności, sytuacji rodzinnej, mobilności oraz kompetencji poruszania się po instytucjach.

Usługi istniejące: „jest oferta”, ale działa w określonych segmentach i w ograniczonej skali. W materiale wyraźnie obecna jest perspektywa instytucjonalna i ekspercka: respondenci opisują funkcjonowanie dziennych form wsparcia środowiskowego dla dorosłych osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności (w szczególności z niepełnosprawnością intelektualną oraz współwystępującymi trudnościami psychicznymi), a także form aktywizacji i terapii zajęciowej oraz działań z zakresu treningów kompetencji życia codziennego i usamodzielniania. Wypowiedzi wskazują na próby dostosowania pracy do zróżnicowanych potrzeb odbiorców oraz na włączanie elementów rozwijających sprawczość i samodzielność, w tym aktywności wykraczających poza standardowe „zajęcia opiekuńcze” (np. treningi mieszkaniowe, działania o charakterze rozwojowym i integracyjnym). Ten komponent oferty – choć nie zawsze ujęty wprost jako „usługi społeczne” – pełni funkcję deinstytucjonalizującą: przenosi akcent z opieki stacjonarnej na wsparcie dzienne, środowiskowe i podmiotowe.

Obok tego w FGI pojawia się wątek zwykłych i specjalistycznych usług opiekuńczych kierowanych do osób z zaburzeniami psychicznymi, co potwierdza, że przynajmniej część systemu działa w logice usług „blisko człowieka” i odpowiada na potrzeby wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Istotnym elementem oferty – w narracjach respondentów – są także programy i rozwiązania z zakresu asystencji osobistej oraz opieki

⁶⁴ Źródło: badanie jakościowe, FGI/warsztaty, N=7, wrzesień 2025 r.

wytchnieniowej. Warto jednak podkreślić, że ich obecność w wypowiedziach ma charakter ambiwalentny: z jednej strony są rozpoznawane jako kluczowe, z drugiej – jako niedostatecznie dostępne, funkcjonujące w logice „okazjonalnych naborów”, limitów i konkurencji o miejsca.

Ocena oferty: dominują kategorie „nieдоступności” i „nieciągłości” wsparcia. Najbardziej wyrazisty wymiar krytyki dotyczy dostępności rozumianej szeroko: nie tylko jako bariery architektoniczne, lecz także jako realna możliwość dotarcia do usługi i skorzystania z niej bez ryzyka wtórnego wykluczenia. Respondenci pokazują, że nawet tam, gdzie instytucja jest formalnie „dostępna” (np. posiada podjazdy), barierą staje się otoczenie: infrastruktura chodnikowa, progi, parkowanie na ciągach pieszych, a w konsekwencji – praktyczna niemożność samodzielnego dotarcia osoby na wózku do miejsca, gdzie załatwia się sprawy i uzyskuje wsparcie. Ta diagnoza ma ważny sens socjologiczny: ujawnia mechanizm, w którym dostępność jest relacyjna i systemowa – zależy od współdziałania wielu podmiotów oraz od „łańcucha” mikro-rozwiązań przestrzennych, a nie od pojedynczej inwestycji.

Druga oś krytyki dotyczy nieciągłości wsparcia w cyklu życia, szczególnie w momencie przejścia z edukacji do dorosłości. Wypowiedzi wskazują, że osoby kończące etap szkolny – zwłaszcza z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym – trafiają w sytuację, w której „system” nie oferuje adekwatnych, pojemnych i sensownie zorganizowanych ścieżek dalszego uczestnictwa społecznego i zawodowego. Pojawia się tu diagnoza „braku pomysłu” na tę grupę: rynek pracy jej nie absorbuje, a instytucjonalne formy aktywizacji mają ograniczoną liczbę miejsc. W konsekwencji rośnie ryzyko domowej izolacji, nudy, regresu kompetencji i przeciążenia rodzin. Z tym wiąże się postulat stworzenia dziennego miejsca pobytu/klubu dla osób, które zakończyły edukację i nie znajdują miejsca w istniejących formach aktywizacji. Ważne jest, że respondenci nie mówią o „przechowalni”, lecz o przestrzeni sensownego działania: wykorzystania nabytych umiejętności, prostych ról społecznych, czynności praktycznych i aktywności dających poczucie użyteczności. To postulat stricte deinstytucjonalizacyjny: zamiast kierowania osób do rozwiązań całodobowych – rozwijanie dziennych, środowiskowych form wsparcia, które podtrzymują relacje i sprawczość.

Braki w ofercie: pojemność, informacja i koordynacja jako „wąskie gardła” systemu. Respondenci opisują deficyty oferty nie tylko jako brak danej usługi, ale jako wąskie gardła ograniczające skuteczność całego systemu. W tej logice szczególnie istotna jest ograniczona dostępność asystencji i wsparcia wytchnieniowego: usługi rozpoznawane są jako potrzebne i „kluczowe”, ale jednocześnie funkcjonują w warunkach niedoboru i szybkiego wyczerpywania limitów. To generuje mechanizmy nieformalnej konkurencji o informację: część osób nie dzieli się wiedzą o naborach, obawiając się utraty szansy na miejsce. W sensie socjologicznym oznacza to, że przy niedostatecznej podaży usług powstaje lokalny „quasi-rynek” dostępu, w którym przewagę mają osoby lepiej usieciowione i bardziej zorientowane w procedurach.

Niedorozwój usług wspierających codzienne funkcjonowanie i uczestnictwo społeczne w sposób „prozaiczny”, lecz rozstrzygający: dostęp do informacji, wsparcie w załatwianiu spraw, proste rozwiązania ułatwiające poruszanie się w przestrzeni i dotarcie do miejsc wsparcia. Wypowiedzi o dostępności chodników i parkowaniu pokazują, że brak drobnych interwencji przekłada się na realne wyłączenie z korzystania z usług. Brak spójnej ścieżki po edukacji: respondenci wskazują, że dotychczasowe formy aktywizacji nie tworzą wystarczającej, „ciągłej” oferty dla dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną. W konsekwencji rośnie presja na tworzenie nowych dziennych miejsc pobytu, które byłyby naturalnym „kolejnym etapem” – zamiast systemowej luki.

W tle pojawia się także wątek współpracy z pracodawcami i aktywizacji zawodowej, ale w wypowiedziach jest on raczej sygnalizowany niż rozwinięty. Można jednak ostrożnie wnioskować, że barierą nie jest wyłącznie brak „instrumentów”, lecz również niski poziom gotowości otoczenia do tworzenia realnych, prostych ról zawodowych dla osób z niepełnosprawnością intelektualną – co wzmacnia znaczenie usług pośredniczących (asystencja, trener pracy, miejsca dziennej aktywizacji).

W świetle wyników FGI oferta usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami w Kościerzynie jest postrzegana jako istniejąca i wieloelementowa, zwłaszcza w obszarze dziennych form wsparcia, usług opiekuńczych oraz programów asystenckich. Jednocześnie kluczowe problemy mają charakter strukturalny: niedostateczna pojemność i trwałość usług (szczególnie asystencji i wytchnienia), bariery dostępności w przestrzeni oraz „wyrwa”

w systemie po zakończeniu edukacji. Respondenci wskazują więc nie tyle na potrzebę pojedynczej nowej usługi, ile na konieczność domknięcia ścieżek wsparcia (ciągłość), uspołnienia dostępu (dostępność) oraz wzmocnienia komponentu środowiskowego (dzienne miejsca aktywizacji i uczestnictwa).

Potrzeby rodzin z dziećmi⁶⁵:

W wypowiedziach uczestników zogniskowanych wywiadów grupowych ujawnia się obraz oferty usług społecznych jako fragmentarycznej i nierównomiernie „domykającej” codzienne potrzeby rodzin: z jednej strony dostrzegane są elementy sprzyjające jakości życia (wybrane świadczenia/udogodnienia miejskie, infrastruktura rekreacyjna, instytucje kultury), z drugiej – mocno wybrzmiewają deficyty usług opiekuńczych, specjalistycznych (zwłaszcza zdrowie psychiczne) oraz informacyjno-koordynacyjnych. Szczególnie silnie akcentowany jest problem rodzin, które nie dysponują wsparciem sieci krewniaczych i nie mogą „przenieść” ciężaru opieki na dziadków lub dalszą rodzinę, co w realiach pracy etatowej i samozatrudnienia intensyfikuje ryzyka przeciążenia opiekuńczego.

W tym sensie lokalna oferta jest oceniana jako „niedopasowana temporalnie” (godziny, okresy świadczenia, sezonowość), a zarazem „niedopasowana społecznie” (różne potrzeby rodzin: małe dzieci, dzieci szkolne, neuroróżnorodność/niepełnosprawność, samotne rodzicielstwo, peryferyjne dzielnice miasta).

Aktualnie świadczone usługi:

- Usługi i rozwiązania o charakterze „powszechnym” (miejskie udogodnienia, rekreacja, przestrzeń publiczna). W wypowiedziach pojawiają się: bezpłatna komunikacja miejska (choć z zastrzeżeniami dot. peryferii) oraz rozwijana infrastruktura parkowa i place zabaw (wątek modernizacji/odnawiania). Istotnym elementem „oferty” postrzeganej jako prorodzinna jest także Kościerska Karta Dużej Rodziny/mieszkańca, dająca zniżki do instytucji lokalnych (np. basen, kino, muzea).

⁶⁵ Źródło: badanie jakościowe, FGI/warsztaty, N=7, wrzesień 2025 r.

- Usługi/aktywności środowiskowe i integracyjne. Wskazywane są pikniki i wydarzenia, przy czym wprost pada informacja, że MOPS współorganizuje pikniki, co jest przez część rozmówców odbierane jako pozytywny sygnał działań środowiskowych.
- Oferta kulturalna i instytucjonalna jako zasób dla rodzin. Respondenci jako wartościowe zasoby wymieniają m.in. kino (w tym seanse przystosowane dla osób w spektrum autyzmu) oraz bibliotekę publiczną (modernizacja i szeroka oferta).
- Usługi realizowane przez podmioty prywatne i inicjatywy oddolne (uzupełniające lukę). W materiale widać, że część usług dla dzieci i rodzin istnieje jako działalność prywatna/rynkowa (animacje, warsztaty, działania outdoorowe, półkolonie), a także inicjatywy społeczne (np. giełdy/spotkania integrujące rodziców). Jednocześnie podkreślany jest problem bariery kosztowej oraz brak systemowego „podpięcia” tych zasobów pod lokalną politykę usług (np. przez dofinansowanie dostępności).

Deficytowe usługi:

- Opieka nad dziećmi w czasie „luk opiekuńczych” (wakacje, ferie, dni wolne, okresy świąteczne). Najsilniejszy wątek dotyczy opieki nad dziećmi szkolnymi w okresach przerw edukacyjnych: wskazywany jest niedobór ofert, ich krótki czas trwania (np. początek lipca), a przede wszystkim nieadekwatne godziny (np. 9:00–13:00), co w praktyce przerzuca koszty organizacyjne na rodziców i nieformalne sieci samopomocy. Wypowiedzi pokazują, że deficyt ten szczególnie dotyka rodzin samozatrudnionych i tych „napływowych”, bez lokalnego wsparcia rodzinno-sąsiedzkiego.
- „Miejsce, gdzie można zostawić dziecko” – opieka wytchnieniowa i elastyczne formy wsparcia rodziców. Wprost artykułowana jest potrzeba instytucjonalnie dostępnego miejsca opieki krótkookresowej, które umożliwiłoby rodzicom załatwianie spraw, pracę lub naukę („gdy jestem w szkole, to w ogóle nie ma opcji”).
- Usługi dla młodzieży: integracja, bezpieczne spędzanie czasu, działania środowiskowe. W materiale powtarza się diagnoza niewystarczającej oferty dla

młodzięży i braku „miejsca spotkań”, zajęć integracyjnych i działań wyciągających młodych z izolacji (wątek konsekwencji pandemii oraz deficytu relacji rówieśniczych).

- Zdrowie i usługi specjalistyczne dla dzieci (szczególnie zdrowie psychiczne). Badane rodziny opisują system jako niewydolny dostępcioowo: trudności w podstawowej opiece zdrowotnej oraz wieloletnie kolejki do specjalistów. Szczególnie dramatycznie przedstawiany jest obszar psychiatrii/psychologii dziecięcej i wsparcia dla neuroróżnorodności (ADHD, spektrum autyzmu) – wskazywane są wyjazdy do innych miast, brak lokalnych zasobów i bardzo wysokie koszty prywatne.
- Rehabilitacja i profilaktyka wad postawy (usługi „blisko szkoły”). Pojawia się wątek braku zajęć korekcyjno-ruchowych w szkołach oraz długiego oczekiwania na rehabilitację dziecięcą, co z perspektywy rodzin oznacza konieczność odpłatnych i czasochłonnych rozwiązań prywatnych.
- Usługi i infrastruktura przyjazna rodzinom w przestrzeni publicznej (toalety, komfortki, dostępność). W codziennym doświadczeniu rodzin ważne są elementy „mikroinfrastruktury”, które warunkują możliwość korzystania z miasta (np. toalety przy placach zabaw, „komfortki”, dostępność dla osób z niepełnosprawnościami). Braki w tym obszarze skutkują rezygnacją z aktywności („wyjdę i od razu wracam do domu”).
- Nierówny dostęp terytorialny (peryferyjne dzielnice i „białe plamy” usług). Zwraca uwagę diagnoza, że niektóre części miasta są „wykluczone” komunikacyjnie i instytucjonalnie (autobusy, świetlice), co ma bezpośrednie konsekwencje dla rodzin z dziećmi (dojazdy do szkoły, zajęć, usług).
- Informacja i koordynacja: brak „jednego miejsca”, gdzie rodzina dowie się, z czego może skorzystać. Bardzo wyraźnie wybrzmiewa postulat utworzenia jednego, czytelnego punktu/źródła informacji o usługach (dla różnych grup), ponieważ obecnie wiedza jest rozproszona (internet, Facebook, „poczta pantoflowa”), a część mieszkańców nie ma kompetencji lub nawyków, by skutecznie docierać do informacji.

- W tym kontekście istotny jest także problem wizerunkowy instytucji pomocy społecznej: MOPS bywa kojarzony stygmatyzująco („instytucja zła”), co może ograniczać gotowość rodzin do szukania wsparcia, nawet gdy formalnie ono istnieje.

Z perspektywy badanych rodzin oferta usług społecznych w Kościerzynie układa się w model „wyspowy”: istnieją pojedyncze zasoby i inicjatywy, ale brakuje rozwiązań, które systemowo domykałyby cykl opieki (czas wolny od szkoły, krótkookresowa opieka wytchnieniowa, dostęp do specjalistów, oferta młodzieżowa), a także instrumentów, które redukowałyby bariery dostępu (koszt, terytorium, informacja). Wypowiedzi sugerują, że istotnym kierunkiem rozwoju byłoby włączenie prywatnych i społecznych zasobów w lokalny system usług (np. poprzez mechanizmy współfinansowania dostępności) oraz budowa spójnej infrastruktury informacyjno-koordynacyjnej.

Potrzeby osób w kryzysie zdrowia psychicznego⁶⁶:

Ogólny obraz: „jest gdzie pójść”, ale popyt wyraźnie wyprzedza podaż. W wypowiedziach uczestników FGI wyłania się obraz Kościerzyny jako ośrodka, w którym istnieją kluczowe instytucje i profesje zdolne do udzielania wsparcia w kryzysach zdrowia psychicznego (szpital/psychiatria, poradnie, placówki edukacyjne i pomoc społeczna), a jednocześnie skala potrzeb rośnie (szczególnie wśród dzieci i młodzieży), co przeciąża system. Wskazywano na wzrost świadomości społecznej i „odtabuizowanie” korzystania z pomocy psychologicznej, ale równolegle na rosnące kolejki i „wąskie gardła” kadrowe. W tym sensie „ocena oferty” jest ambiwalentna: z jednej strony podkreśla się, że lokalna opieka psychiatryczna została wzmocniona (m.in. w logice psychiatrii środowiskowej), z drugiej – że realna dostępność (czas, kadry, ciągłość pomocy po diagnozie) pozostaje problemem strukturalnym.

⁶⁶ Źródło: badanie jakościowe, FGI/warsztaty, N=7, wrzesień 2025 r.

Aktualna oferta usług:

- Rdzeń systemu: leczenie psychiatryczne i środowiskowe (Szpital Specjalistyczny). Za centralny zasób uznawane jest Centrum Zdrowia Psychicznego w Szpitalu Specjalistycznym w Kościerzynie (wraz z funkcjami koordynacyjnymi i zespołami specjalistów). Wskazywano m.in. na działanie punktu zgłoszeniowo-koordynacyjnego oraz oddziału dziennego psychiatrycznego. W wypowiedziach kadry medycznej pojawia się też wątek programu pilotażowego CZP, który zwiększył liczbę przyjmowanych pacjentów (wskazano wzrost „2,5 raza”).
- Wsparcie psychologiczno-pedagogiczne (dzieci/młodzież i rodziny). W lokalnej infrastrukturze pomocy istotne miejsce zajmuje Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, której podstawą pracy jest diagnoza i orzecznictwo, ale także sygnalizowanie problemów zdrowia psychicznego u coraz młodszych dzieci (depresja, lęki, indywidualne nauczanie).
- Leczenie uzależnień - wprost wskazano Poradnię Leczenia Uzależnień jako stały element lokalnej oferty.
- Usługi reintegracyjne i środowiskowe (CIS oraz współdziałanie z MOPS). W tle opowieści o kryzysach psychicznych silnie obecny jest wątek Centrum Integracji Społecznej (praca z osobami wykluczonymi, złożone problemy psychospołeczne) oraz współpracy pomiędzy instytucjami (MOPS – placówki zdrowia – poradnie).
- Sektor prywatny (uzupełniający, ale „wrażliwy” instytucjonalnie). W badaniu pojawia się także wątek prywatnej placówki (Centrum Zdrowia Psychicznego „Nowy Horyzont”, wskazane jako otwarte „od lutego”). Jednocześnie rozmówcy zwracają uwagę na ograniczenia w „instytucjonalnym poleceniu” usług prywatnych (ryzyko zarzutów o promowanie), co w praktyce utrudnia transparentne „nawigowanie” mieszkańców między sektorami.

Ważny wniosek socjologiczny dotyczy tego, że działanie systemu opiera się w dużej mierze na relacyjności i nieformalnych kanałach współpracy („telefon prywatny”, znajomość osób, szybkie konsultacje). Jednocześnie wskazywano na barierę systemowo-prawną:

przepływ informacji między instytucjami bywa „robiony w dobrej wierze”, ale jest obciążony ryzykiem niezgodności z wymogami zgód pacjenta/klienta. Ta konfiguracja tworzy model wsparcia „działający mimo systemu”: skuteczność jest możliwa, ale krucha (zależna od ludzi, ich gotowości i kontaktów), co zwiększa ryzyko nierówności w dostępie (kto „trafi” na kompetentną osobę/relację – ten korzysta bardziej).

Deficytowe usługi:

- Dostępność specjalistów i ciągłość pomocy po diagnozie. Najmocniej wybrzmiewa deficyt realnego „wykonawstwa”: nawet jeśli diagnoza zostanie postawiona, to dostęp do dalszej terapii i specjalistów jest ograniczony, a kolejki są długie (wprost padają przykłady „pół roku”, „dziewięć miesięcy”). W ujęciu rozmówców brakuje więc nie tyle instytucji jako „adresów”, ile mocy świadczeniowej: ludzi, czasu pracy, miejsc terapeutycznych.
- Szczególna luka: psychiatria dzieci i młodzieży oraz wsparcie dla rodzin. Wskazywano na niedobór psychiatrów dziecięcych i przeciążenie ścieżek diagnostyczno-terapeutycznych (m.in. przy ADHD). Z socjologicznego punktu widzenia oznacza to, że koszty kryzysu (czas, stres, pieniądze, dezorganizacja życia) są przerzucane na rodziny, które „szukają swojej drogi”, często poza formalną ścieżką.
- Profilaktyka i psychoedukacja rodzicielska – obecna, ale nieskuteczna w dotarciu do grup ryzyka. W materiale pojawia się postulat wzmocnienia działań edukacyjnych dla rodziców/opiekunów (na etapie przedszkolnym i wczesnoszkolnym). Jednocześnie rozmówcy podkreślają, że oferta spotkań/edukacji rodzicielskiej już jest, lecz nie ma frekwencji – a więc brakuje nie tylko „usługi”, ale skutecznych mechanizmów jej upowszechnienia i redukcji barier kulturowych (wstyd, zaprzeczanie problemom, niski poziom samoświadomości).
- Wsparcie prawne jako element „socjalny” w kryzysie psychicznym. Jako brakujący komponent wskazano poszerzenie dostępu do darmowych porad prawnych. W praktyce kryzys zdrowia psychicznego często splata się z zadłużeniem,

konfliktami rodzinnymi, przemocą, utratą pracy czy mieszkaniem – a więc wsparcie prawne ma tu wymiar usługi społecznej stabilizującej sytuację życiową.

- Koordynacja „szyta na miarę” – potrzebna w przypadkach złożonych, ale nie jako masowy model biurokratyczny. Uczestnicy FGI odróżniają dwie rzeczy: (a) codzienną koordynację opartą o relacje, którą „robią sami”, oraz (b) potrzebę bardziej zintegrowanego prowadzenia nielicznych, bardzo złożonych przypadków (wielu specjalistów, sprzeczne zalecenia). To ważny sygnał: brakuje raczej narzędzi i czasu na prowadzenie case management w najtrudniejszych sytuacjach, niż „kolejnej instytucji odsyłającej”.
- Bariery informacyjne i wizerunkowe (szczególnie wokół MOPS). W rozmowie wyraźnie obecny jest wątek stygmatyzacji instytucji pomocy społecznej i obaw, że przeciętny mieszkaniec nie będzie korzystał z „jednego okienka” w strukturze kojarzonej z pomocą dla „najuboższych/wykluczonych”. W praktyce oznacza to deficyt usług „miękkkich” w obszarze komunikacji społecznej, destygmatyzacji i nawigacji po ofercie wsparcia.

Potrzeby osób w kryzysie bezdomności⁶⁷:

W wypowiedziach uczestników FGI bezdomność w Kościerzynie jest ujmowana jako zjawisko relatywnie „małomiasteczkowe”, ale stałe i wielowymiarowe: od kilku–kilkunastu osób widocznych „w terenie” po szerszą populację obejmującą także osoby w schroniskach oraz „pomieszkujące kątem”. W tej perspektywie skala zjawiska jest szacowana na ok. 25–28 osób (zmienna w czasie), przy czym część korzysta ze schronisk, część funkcjonuje w niestabilnych formach zamieszkania (meliny, pustostany, „skoczki”), a część w przestrzeni publicznej (klatki schodowe, ławki, latem namioty). Profil dominujący to mężczyźni w wieku około „40+”, z pojedynczymi wyjątkami kobiet; jednocześnie podkreśla się, że stereotyp „bezdomnego” jako osoby zawsze skrajnie zaniedbanej bywa mylący. Centralnym wymiarem problemu – w tej narracji – jest uzależnienie od alkoholu oraz towarzyszące mu: utrata pracy, zadłużenia czynszowe, przemoc, kryzysy zdrowia

⁶⁷ Źródło: badanie jakościowe, FGI/warsztaty, N=7, wrzesień 2025 r.

psychicznego i niska zaradność życiowa; dodatkowym czynnikiem utrudniającym wsparcie jest częsty brak motywacji do zmiany („nie chcą tej pomocy”).

Aktualnie świadczone usługi:

Ocena systemu ma charakter ambiwalentny. Z jednej strony rozmówcy akcentują, że system „jakoś działa” dzięki intensywnej współpracy międzyinstytucjonalnej (MOPS–policja–straż miejska–szpital), operującej logiką interwencyjną i pragmatyczną („telefon do przyjaciela”, dowozy, wspólne rozwiązywanie sytuacji). Z drugiej strony podkreślana jest „kruchość” oferty – jej skuteczność silnie zależy od gotowości osób w kryzysie bezdomności do współpracy (zwłaszcza wymogu trzeźwości) oraz od dostępności infrastruktury niskoprogowej, której część została zlikwidowana. W rezultacie system jest oceniany jako sprawny w podstawowych działaniach (schronienie, doraźne zabezpieczenie bytowe, interwencje), ale niewystarczający w „lukach” pośrednich (między ulicą a schroniskiem; między interwencją a zmianą).

- **Schronienie poza miastem i organizacja dostępu do niego.** Trzonem rozwiązania instytucjonalnego są umowy na miejsca w schroniskach (wskazywane: placówka w Gdańsku oraz schronienie z usługami opiekuńczymi w Borowym Młynie). Dostęp jest organizowany poprzez dowóz w sytuacjach uzasadnionych (np. stan zdrowia), a w pozostałych przypadkach – poprzez finansowanie biletów/dojazdu.
- **Higiena i minimalne zabezpieczenie bytowe (niski próg).** Wskazywana jest stała praktyka zapewniania możliwości kąpieli poprzez porozumienie z miejskimi łaźniami (karnety na prysznic). Do tego dochodzą formy wsparcia materialnego: dożywianie (w tym umowa z lokalnym punktem gastronomicznym), zasiłki w formie rzeczowej/bezgotówkowej oraz doraźne zasoby żywnościowe i pomoc odzieżowa.
- **Wsparcie medyczne i psychiatryczne (w tym interwencje).** Istotnym elementem systemu jest kontakt ze szpitalem/SOR w okresach zwiększonego ryzyka (zwłaszcza zimą), co bywa wykorzystywane zarówno jako realna potrzeba medyczna, jak i „zastępczy” kanał schronienia w sytuacji upojenia alkoholowego (brak innych rozwiązań). Równoległe wskazuje się działanie Centrum Zdrowia Psychicznego

(model holistyczny: oddział stacjonarny, dzienny i środowiskowy, program pilotażowy).

- Usługi „aktywizujące” i reintegracyjne. W tle pojawia się Centrum Integracji Społecznej (CIS) jako potencjalna ścieżka reintegracji (choć rozmówcy sygnalizują niską skuteczność w przypadku osób niepodjemujących współpracy).
- Mieszkalnictwo socjalne jako instrument „wyjścia”, ale z ograniczeniami. W dyskusji pojawia się wątek zasobu mieszkaniowego, w tym najem socjalny (budynek oddany do użytkowania w 2019 r.), a także doświadczenie, że część osób odmawia przyjęcia propozycji najmu (m.in. ze względu na lokalizację), a ponadto występują poważne problemy utrzymania standardu i dewastacje.

Deficytowe usługi:

- Brak infrastruktury „pomiędzy”: ogrzewalnia/miejsce kryzysowe. Najmocniej wybrzmiewa deficyt ogrzewalni, zlikwidowanej ok. „od dwóch lat”. Jej brak jest opisywany jako realna luka w sytuacjach granicznych: osoby wahające się, nietrzeźwe, niewymagające hospitalizacji, ale narażone na wychłodzenie – nie mają „bezpiecznej poczekalni” przed schroniskiem.
- Brak izby wytrzeźwień i przeciążenie SOR. Rozmówcy wprost wskazują brak izby wytrzeźwień (najbliższa placówka znajduje się w Starogardzie Gdańskim), co powoduje kierowanie osób w stanie upojenia na SOR i generuje koszty oraz napięcia organizacyjne.
- Niedobór miejsc i dostępności leczenia uzależnień. Deficytem jest także dostępność terapii uzależnień: brak miejsc i długi czas oczekiwania, przy jednoczesnej świadomości, że uzależnienie jest „węzłowym” mechanizmem reprodukcji bezdomności.
- Za mało rozwiązań mieszkaniowych „przejściowych”: trening, wspieranie, specjalistyczne schronienie. Wskazywane są potrzeby rozwijania mieszkalnictwa treningowego (jako selektywnie skutecznego dla osób „rokujących”), a także

zwiększenia dostępności schronień specjalistycznych (dla osób starszych, z niepełnosprawnościami, wymagających wsparcia opiekuńczego/medycznego).

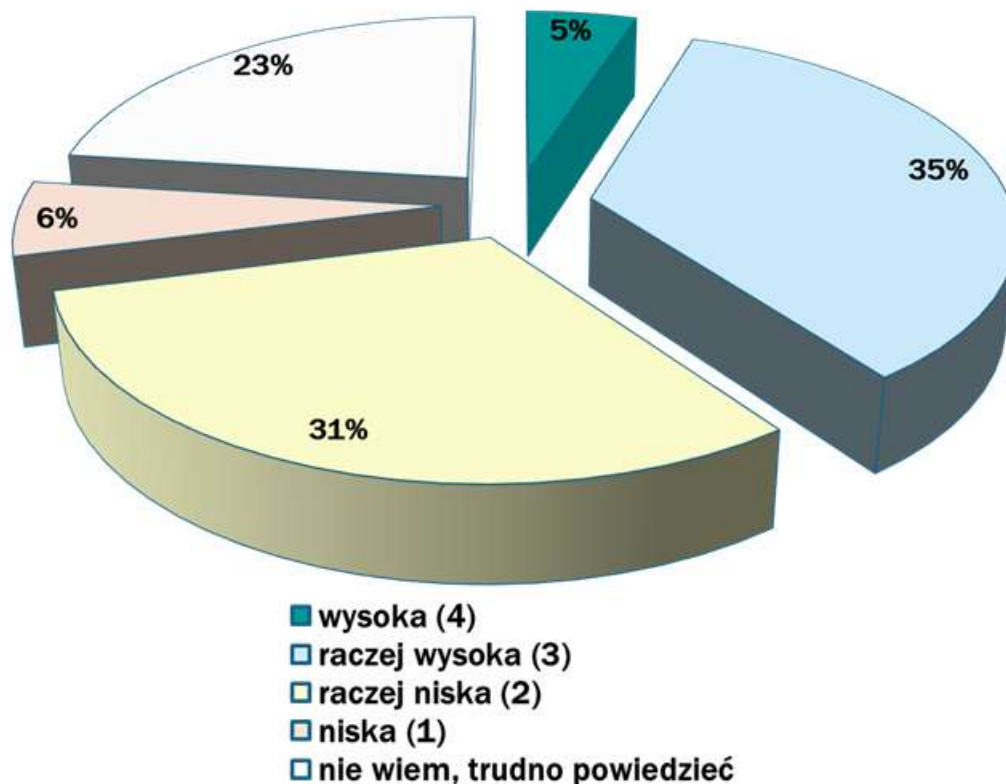
- Niedorozwój pracy środowiskowej i „miękkich” narzędzi motywowania. Pada propozycja streetworkingu (z zastrzeżeniem skali miasta), a także potrzeba wzmacniania wsparcia psychologicznego/motywuującego i działań edukacyjnych wobec mieszkańców (żeby pomoc nie utrwałała picia i bezdomności, np. poprzez dawanie pieniędzy).
- Niewystarczająca koordynacja międzygminna. Wskazywany jest problem współpracy z GOPS działający w gminie wiejskiej Kościerzyna, interpretowany jako bariera proceduralna i organizacyjna w prowadzeniu skutecznych ścieżek wsparcia dla osób z ostatnim adresem zameldowania poza miastem.

2.10. Ocena jakości życia w Kościerzynie

Ocena jakości życia była jednym z istotnych zagadnień, poruszanych podczas badania ankietowego, zrealizowanego w ramach diagnozy potrzeb i potencjału społeczności lokalnej. Poniżej prezentujemy najważniejsze ustalenia, płynące ze wspomnianego sondażu.

Wykres 33. Ocena jakości życia w Gminie Miejskiej Kościerzyna⁶⁸

Pojęcie jakości życia nie jest jednoznacznie zdefiniowane w naukach społecznych. W tym miejscu można przywołać wiele sposobów ujęcia tego terminu, które dość znacznie się różnią (choć nie zawsze są wzajemnie sprzeczne), np. nieco inne podejście do tego zagadnienia prezentują socjologowie, psychologowie, ekonomiści, przedstawiciele nauk medycznych, czy specjaliści z obszaru polityki społecznej. Na potrzeby tego opracowania można przyjąć, że pomiar jakości życia oznacza próbę odpowiedzi na pytanie o poziom rozwoju społeczno-ekonomicznego, a także ocenę zadowolenia z życia – w różnych aspektach, w tym w odniesieniu do stopnia zaspokojenia potrzeb lokalnych (np. poprzez świadczenie usług publicznych). Z jednej strony może oznaczać próbę poszukiwania możliwie obiektywnych wskaźników jakości życia (tj. na podstawie danych zastanych), z drugiej – odwołanie się do subiektywnych przekonań mieszkańców (mierzonych na podstawie badań deklaratywnych).

⁶⁸ Źródło: badanie ilościowe, CAWI/PAPI/CATI, N=430, wrzesień-listopad 2025 r.

W świetle badań ankietowych 40 proc. badanych uważa, że jakość życia w Gminie jest wysoka, natomiast 37 proc. mieszkańców formułuje ocenę negatywną (to relatywnie niski rezultat na tle wyników innych, podobnych pomiarów). Prawie co czwarty respondent udzielił odpowiedzi „ucieczkowej”, co w pewnym stopniu można zinterpretować jako opinię neutralną lub ambiwalentną. Średnia w skali czterostopniowej (1 = „niska jakość życia”, 4 = „wysoka jakość życia”) wynosi 2,51, co jest równoznaczne z oceną ułożoną w pobliżu środka powyższej skali (2,5). O wysokiej jakości życia najczęściej przekonane są osoby, które wiążą przyszłość z Kościerzyną (47 proc.), badani o wysokim poczuciu wpływu na bieg spraw lokalnych (61 proc.), ankietowani o wysokim poziomie zaufania do innych ludzi (75 proc.), respondenci podejmujący przynajmniej jedną formę aktywności społecznej (46 proc.), osoby z wykształceniem wyższym (49 proc.), przedsiębiorcy (60 proc.) oraz pracownicy etatowi (48 proc.), a także osoby oceniające sytuację ekonomiczną swoich gospodarstw domowych jako dobrą (53 proc.).

Tabela 34. Ocena jakości usług oferowanych przez miejscowe instytucje lub organizacje⁶⁹

	bardzo źle (1)	raczej źle (2)	średnio, ani źle, ani dobrze (3)	raczej dobrze (4)	bardzo dobrze (5)	nie wiem, trudno powiedzieć	ŹŁE (1+2)	DOBRCZE (4+5)	średnia w skali 1-5
przedszkola	1%	4%	11%	34%	25%	26%	5%	58%	4,05
szkoły podstawowe	1%	3%	16%	33%	28%	18%	4%	62%	4,05
szkoły ponadpodstawowe	2%	4%	18%	34%	23%	19%	6%	57%	3,9
transport zbiorowy, komunikacja publiczna	4%	4%	21%	36%	25%	10%	8%	60%	3,81
żłobki	3%	5%	19%	21%	14%	38%	8%	35%	3,62
oferta kulturalna (np. zajęcia, wydarzenia kulturalne)	4%	10%	27%	34%	13%	12%	15%	47%	3,46
oferta dla seniorów	3%	10%	24%	20%	14%	29%	13%	34%	3,44
oferta sportowo-rekreacyjna	5%	11%	31%	29%	11%	14%	15%	40%	3,35
wsparcie rodzin w trudnej sytuacji życiowej	6%	10%	22%	22%	11%	29%	16%	33%	3,3
pomoc społeczna	7%	8%	25%	18%	11%	31%	15%	29%	3,27
praca miejscowej policji	10%	12%	27%	20%	15%	15%	22%	36%	3,22
wzmacnianie aktywności społecznej mieszkańców	4%	16%	29%	20%	8%	24%	19%	28%	3,16

⁶⁹ Źródło: badanie ilościowe, CAWI/PAPI/CATI, N=430, wrzesień-listopad 2025 r.

usługi dla osób z niepełnosprawnościami	6%	15%	26%	15%	8%	30%	21%	23%	3,06
oferta spędzania czasu wolnego	11%	18%	28%	23%	8%	11%	30%	31%	2,98
działania na rzecz promocji zdrowia i zdrowego trybu życia	8%	18%	30%	21%	6%	16%	27%	27%	2,98
praca straży miejskiej	19%	10%	23%	16%	13%	18%	29%	29%	2,92
usługi ochrony zdrowia	17%	20%	29%	16%	8%	9%	38%	24%	2,76
usługi dla osób bezrobotnych, aktywizacja zawodowa	14%	14%	23%	16%	5%	28%	29%	21%	2,76

Ankietowani mieszkańcy oceniali jakość usług społecznych w wybranych obszarach, posługując się skalą od 1 do 5. Badani mieszkańcy Gminy Miejskiej Kościerzyna formułują relatywnie wysokie oceny jakości usług edukacyjnych (przedszkoli, szkół podstawowych i ponadpodstawowych), ponadto dość pozytywne opinie formułowano względem transportu zbiorowego, miejscowych żłobków, oferty kulturalnej, oferty dla seniorów, a także oferty sportowo-rekreacyjnej. Najwięcej wątpliwości budzą: aktywizacja zawodowa i wsparcie osób znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy, usługi ochrony zdrowia oraz praca straży miejskiej.

2.11. Ocena stopnia partycypacji społecznej i kapitału społecznego

Jednym z wyznaczników aktywności społecznej jest liczba organizacji pozarządowych. Według danych GUS liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców Gminy Miejskiej Kościerzyna wynosi 41. Jest to wynik niższy od wartości dla kraju, regionu oraz gmin: Kwidzyn i Malbork, zaś nieco wyższy od danych zanotowanych w powiecie kościerskim i gminie Lębork.

Tabela 35. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców⁷⁰

Jednostka administracyjna	2020	2021	2022	2023	2024
POLSKA	40	41	43	46	47
POMORSKIE	38	39	41	43	45
Powiat kościerski	33	34	34	36	39
Kościerzyna	36	37	38	40	41

⁷⁰ Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Kwidzyn	40	42	43	49	50
Lębork	30	31	33	34	38
Malbork	35	37	38	41	43

Lokalny samorząd inicjuje działania wspierające organizacje pozarządowe w oparciu o przyjmowany corocznie „Program Współpracy Gminy Miejskiej Kościerzyna z organizacjami pozarządowymi i podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego”. Należy nadmienić, że przedmiotowy dokument jest poddawany konsultacjom społecznym przed przyjęciem przez Radę Miasta. W 2025 roku zaplanowano przeznaczyć na działania wspierające organizacje pozarządowe co najmniej 650 000 zł. Program współpracy z organizacjami „trzeciego sektora” na 2025 rok obejmuje zadania publiczne w zakresie:

- pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie szans tych rodzin i osób,
- ochrony i promocji zdrowia,
- nauki, edukacji, oświata i wychowania,
- kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego,
- wspierania i upowszechniania kultury fizycznej i sportu,
- działalności wspomagającej rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości,
- działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych,
- działalności w zakresie edukacji ekologicznej i kształtowania postaw ekologicznych,
- działalności na rzecz osób w wieku emerytalnym,
- działalności na rzecz osób z niepełnosprawnościami⁷¹.

W 2024 roku Rada Miasta Kościerzyna w formie wspierania i powierzenia zadań publicznych dofinansowała (w trybie konkursowym lub pozakonkursowym) projekty/zadania na łączną kwotę 468 200 zł. Największą kwotę przeznaczono na realizację zadań z obszaru wspierania i upowszechniania kultury fizycznej (290 000 zł,

⁷¹ „Program Współpracy Gminy Miejskiej Kościerzyna z Organizacjami Pozarządowymi na 2025 rok”, Kościerzyna, 2024, str. 8-11

w tym 123 500 zł przekazano Klubowi Sportowemu „Kaszubia” na realizację zadania pn. „Mieszkańcy Kościerzyny grają w piłkę nożną w 2024”). Ważną pozycję w budżecie stanowiły również zadania z zakresu ochrony zdrowia (64 500 zł, z czego „Akademia Piłkarska Kaszubia Kościerzyna” otrzymała 21 500 zł na inicjatywę pn. „Sport Alternatywą dla osób uzależnionych w 2024”)⁷².

Kolejnym istotnym wskaźnikiem, na podstawie którego można zdiagnozować poziom kapitału społecznego oraz partycypacji społecznej jest frekwencja wyborcza.

Tabela 36. Frekwencja wyborcza (%)⁷³

Jednostka terytorialna	Wybory samorządowe (wójtów, burmistrzów, prezydentów) (2018) – I tura	Wybory parlamentarne - sejm (2019)	Wybory Prezydenta (2025) – II tura	Wybory parlamentarne - sejm (2023)	Wybory samorządowe (wójtów, burmistrzów, prezydentów) (2024) – I tura
POLSKA	54,9	61,74	71,63	74,38	51,99
POMORSKIE	55,8	63,46	72,58	75,29	51,45
Powiat kościerski	60,03	61,03	70,83	73,96	56,40
Kościerzyna	57,68	62,82	70,47	74,49	52,73
Kwidzyn	49,94	59,09	67,98	71,53	47
Lębork	53,27	61,13	70,10	72,65	52,71
Malbork	49,92	59,96	68,23	71,49	47,35

Według danych Państwowej Komisji Wyborczej mieszkańcy Kościerzyny charakteryzują się relatywnie wysoką aktywnością wyborczą. Przede wszystkim zwraca uwagę wysoka frekwencja w wyborach samorządowych, zarówno w 2018, jak i w 2024 roku (na tle danych krajowych, regionalnych i wszystkim gmin ujętych w powyższej tabeli). Dodajmy, że na wskaźniki w wyborach samorządowych mogą oddziaływać czynniki o charakterze lokalnym (np. sytuacja na miejscowej scenie politycznej). W kontekście uczestnictwa w wyborach parlamentarnych w latach 2019 i 2023 mieszkańcy Gminy Miejskiej Kościerzyna wykazali się wyższą frekwencją w porównaniu do wskaźników zanotowanych we wszystkich gminach uwzględnionych w analizie, jak również na tle kraju i powiatu kościerskiego. Jednocześnie warto zwrócić uwagę, że zarówno na poziomie

⁷² Źródło: Ocena realizacji „Programu Współpracy Gminy Miejskiej Kościerzyna z Organizacjami Pozarządowymi za 2024 rok”, Kościerzyna, 2025 str. 2-3

⁷³ Źródło: Państwowa Komisja Wyborcza, <https://pkw.gov.pl/>, data dostępu: 06.10.2025 r.

lokalnym, jak i regionalnym czy ogólnopolskim frekwencja w kolejnych wyborach parlamentarnych (2019 i 2023 r.) zdecydowanie wzrosła. Z kolei w przypadku wyborów prezydenckich (2025 r.) mieszkańcy Gminy charakteryzowali się nieco niższą frekwencją na tle kraju, regionu i powiatu, natomiast wyższą w odniesieniu do wyników zaobserwowanych w gminach: Kwidzyn, Lębork oraz Malbork. Należy zaznaczyć, że – spośród porównywanych jednostek terytorialnych – najmniej aktywnymi wyborcami są mieszkańcy Kwidzyna (dotyczy to zarówno wyborów lokalnych, jak i ogólnopolskich).

Cennym uzupełnieniem ww. informacji są wyniki badania ankietowego mieszkańców Kościerzyny. 75 proc. badanych wiąże przyszłość (swoją i swojej rodziny) z Gminą Miejską Kościerzyna. Tego rodzaju przekonanie najczęściej wyrażają osoby o wysokim poczuciu sprawczości (82 proc.), respondenci podejmujący przynajmniej jedną formę aktywności społecznej (82 proc.), badani wysoko oceniający jakość życia w mieście (87 proc.), respondenci w wieku 50-59 lat (87 proc.), emeryci i renciści (89 proc.), osoby nieposiadające dzieci poniżej 18. roku życia (80 proc.), a także osoby z niepełnosprawnościami innymi niż ruchowa (94 proc.).

Wykres 37. Poziom zadowolenia z relacji z sąsiadami⁷⁴

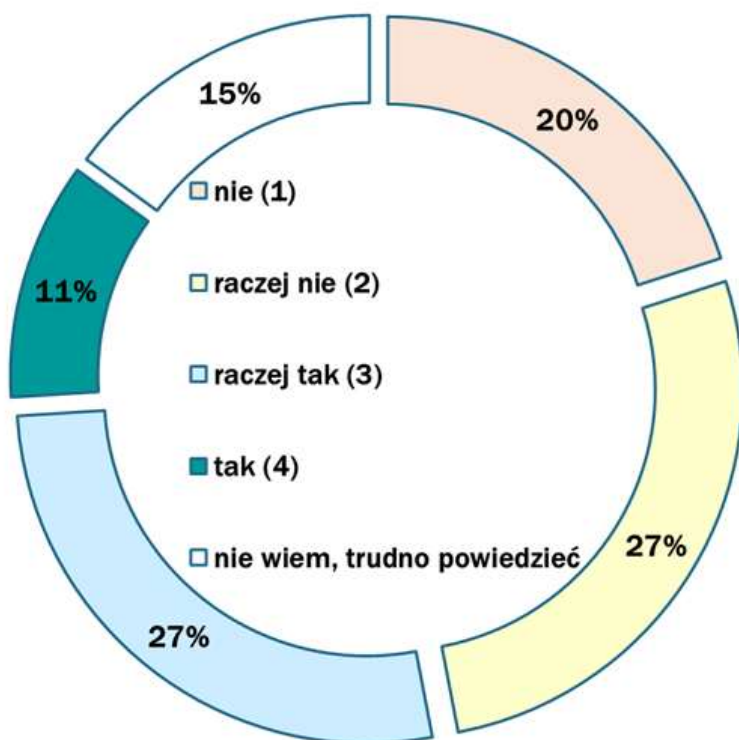
Dane na temat poziomu zadowolenia z relacji z sąsiadami zostały zebrane z wykorzystaniem skali pięciostopniowej (1 = „bardzo niezadowolony(a)”, 5 = „bardzo zadowolony(a)”). Wyraźnie widać, że uzyskany obraz jest niejednoznaczny. 20 proc. deklaruje wysoki stopień satysfakcji (są to wyłącznie oceny skrajnie pozytywne, nie odnotowano jakichkolwiek odpowiedzi umiarkowanie pozytywnych), 15 proc. wyraża negatywną opinię o swoich relacjach sąsiedzkich, a 44 proc. formułuje ocenę neutralną lub ambiwalentną. Uzyskana średnia wynosi 3,26 – jest to rezultat ułożony nieco powyżej środkowej kategorii odpowiedzi („3”). Na tle wyników badań uzyskanych w innych podobnych gminach jest to relatywnie niski wynik. Szczególnie wysokie rezultaty

⁷⁴ Źródło: badanie ilościowe, CAWI/PAPI/CATI, N=430, wrzesień-listopad 2025 r.

odnotowano wśród osób, które nie urodziły się w Kościerzynie, lecz zamieszkują w niej od co najmniej 10 lat (30 proc. w tej grupie badanych), respondentów, którzy wiążą przyszłość z Kościerzyną (24 proc.), ankietowanych o wysokim poziomie poczucia sprawczości (33 proc.), osób o wysokim poziomie zaufania w relacjach z innymi (50 proc.), badanych podejmujących przynajmniej jedną formę aktywności społecznej (23 proc.), respondentów wysoko oceniających jakość życia w Gminie (27 proc.), ankietowanych w wieku 75 lat lub starszych (42 proc.), jak również osób z niepełnosprawnością inną niż ruchowa (36 proc.).

Wykres 38. Poczucie wpływu na bieg spraw lokalnych w Gminie Miejskiej Kościerzyna⁷⁵

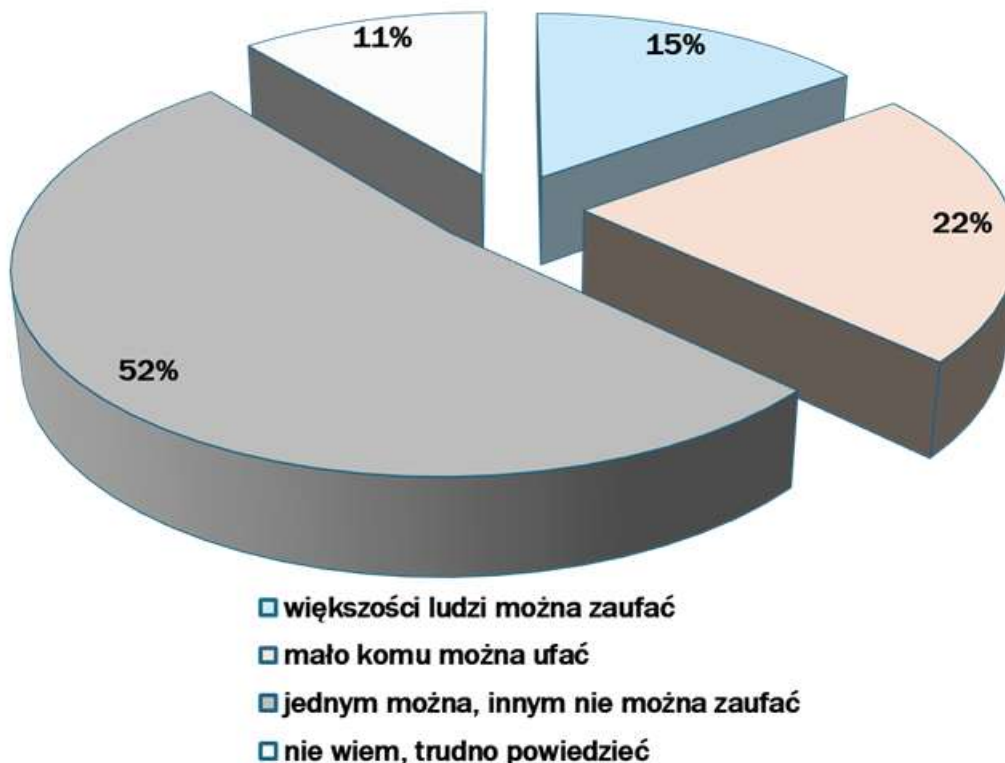
38 proc. badanych deklaruje wysoki lub bardzo wysoki poziom poczucia sprawczości, przeciwną opinię wyraża 47 proc. – jest to niski wynik na tle rezultatów innych pomiarów, realizowanych przez firmę LBS. Poczucie wpływu na bieg spraw lokalnych najczęściej wyrażają osoby wiążące przyszłość z Kościerzyną (41 proc.), respondenci wyrażający wysoki poziom zaufania do innych (59 proc.), ankietowani zadowoleni ze swoich relacji sąsiedzkich

⁷⁵ Źródło: badanie ilościowe, CAWI/PAPI/CATI, N=430, wrzesień-listopad 2025 r.

(62 proc.), badani podejmujący przynajmniej jedną formę aktywności społecznej (43 proc.), osoby wysoko oceniające jakość życia w Gminie (57 proc.), respondenci z wykształceniem wyższym (46 proc.), a także pracownicy etatowi (47 proc.).

Wykres 39. Zaufanie w relacjach z innymi⁷⁶

Na tle innych badań realizowanych przez firmę LBS, odnotowany poziom zaufania w codziennych relacjach z innymi jest przeciętny, typowy⁷⁷. Przeszło połowa uczestników pomiaru deklaruje, że zaufanie do innych jest uzależnione od uwarunkowań indywidualnych. 15 proc. uważa, że większości ludzi można zaufać, a 22 proc. wyraża wysoki poziom nieufności. Najwyższy poziom zaufania odnotowano wśród następujących

⁷⁶ Źródło: badanie ilościowe, CAWI/PAPI/CATI, N=430, wrzesień-listopad 2025 r.

⁷⁷ Tego rodzaju pomiary są realizowane z wykorzystaniem analogicznych narzędzi, jednak znacząco różnią się techniczne szczegóły sposobu realizacji owych pomiarów, zatem ich wyniki nie powinny być zestawiane i porównywane wprost. Jeśli chodzi o przykładowe wyniki: w podwarszawskiej gminie Brwinów 20 proc. badanych uważa, że większości ludzi można zaufać, 13 proc. rozmówców uważa, że mało komu można zaufać. Analogicznie wyniki dla miasta Kobyłka wynoszą – odpowiednio - 12 proc. i 15 proc., dla miasta Jastrzębie-Zdrój: 24 proc. i 27 proc., zaś dla miasta Starachowice: 10 proc. i 34 proc..

grup uczestników pomiaru: osób o wysokim poczuciu sprawczości (24 proc.), respondentów zadowolonych ze swoich relacji sąsiedzkich (38 proc.), ankietowanych podejmujących przynajmniej jedną formę aktywności społecznej (19 proc.), badanych o wysokim poziomie satysfakcji z jakości życia w Kościerzynie (28 proc.), osób w wieku 75 lat lub starszych (32 proc.), respondentów z wykształceniem wyższym (22 proc.), jak również przedsiębiorców (41 proc.).

Tabela 40. Podejmowanie różnych form aktywności społecznej⁷⁸

głosowałem(am) we wszystkich lub prawie wszystkich wyborach samorządowych	60%
działałem(am) lub wspierałem(a) działalność organizacji pozarządowej	27%
brałem(am) udział w działaniach społecznych jako wolontariusz(ka)	23%
brałem(am) udział w zebraniach spółdzielni lub wspólnoty mieszkaniowej	19%
dyskutowałem(am) o sprawach lokalnych w Internecie	19%
brałem(am) udział we wspólnych działaniach z sąsiadami	19%
brałem(am) udział w publicznych spotkaniach z przedstawicielami władz lokalnych	18%
brałem(am) udział w konsultacjach społecznych w sprawach lokalnych	14%
zbierałem(am) podpisy pod petycją lub interweniowałem(am) w sprawach lokalnych	11%
kandydowałem(am) w wyborach samorządowych (np. do rady miejskiej)	11%
brałem(am) udział w protestach dotyczących spraw lokalnych	7%
działałem(am) w organizacji religijnej (np. parafialnej)	6%
podejmowałem(am) inne działania w sprawach lokalnych	4%
nie podejmowałem(am) żadnego z powyższych działań	15%

Przynajmniej jedną z form aktywności społecznej podejmowało 73 proc. badanych, co – na tle innych badań prowadzonych przez wykonawcę – można uznać za wynik przeciętny. Zdecydowaną większość działań wymienionych w powyższej tabeli najczęściej podejmują respondenci zamieszkujący w Kościerzynie od urodzenia, osoby, które wiążą swoją przyszłość z aktualnie zamieszkiwaną Gminą, badani o wysokim poziomie poczucia sprawczości, ankietowani o wysokim zaufaniu w relacjach z innymi ludźmi, osoby

⁷⁸ Źródło: badanie ilościowe, CAWI/PAPI/CATI, N=430, wrzesień-listopad 2025 r.

zadowolone z jakości życia w Gminie, badani w wieku 40-59 lat, respondenci z wykształceniem wyższym, a także pracownicy etatowi.

Do najczęściej podejmowanych form działalności społecznej należą: uczestnictwo w wyborach samorządowych, dalej - wspieranie działalności organizacji pozarządowych oraz wolontariat, a następnie - udział w zebraniach spółdzielni lub wspólnoty mieszkaniowej, dyskusowanie o sprawach lokalnych w Internecie, działania sąsiedzkie oraz udział w publicznych spotkaniach z przedstawicielami władz lokalnych.

2.12. Wizja rozwoju miasta w sferze społecznej

Kolejny rozdział zawiera wybrane informacje na temat wizji rozwoju społecznego Kościerzyny, widzianego oczami badanych mieszkańców. Poniżej prezentujemy zestawienie cech pasujących lub niepasujących do miasta, a także pożądaných i niepożądaných w kontekście jego przyszłego rozwoju.

Tabela 41. Dopasowanie cech oraz rozkład cech pożądaných i niepożądaných⁷⁹

NAZWA CECHY	PASUJE (3+4)	NIE PASUJE (1+2)	Średnia dopasowania (1-4)	cecha pożądana	cecha niepożądana	INDEKS (cecha pożądana - cecha niepożądana)
miasto o bogatych walorach przyrodniczych i krajobrazowych	76%	8%	3,46	73%	1%	72%
przyjazne miejsce do życia	74%	11%	3,34	79%	1%	78%
miasto bezpieczne	71%	13%	3,33	78%	1%	77%
miasto o bogatej historii, tradycji i dziedzictwie kulturowym	73%	9%	3,29	66%	3%	63%
miasto, które dynamicznie się rozwija	68%	16%	3,21	78%	1%	77%
miasto atrakcyjne turystycznie	70%	15%	3,18	72%	3%	69%
miasto współpracy, zaufania i pozytywnych relacji między ludźmi	64%	15%	3,17	76%	1%	74%
miasto wydarzeń kulturalnych	67%	18%	3,16	74%	2%	72%
miasto, w którym prężnie działają organizacje społeczne	63%	17%	3,12	71%	2%	70%
miasto odpoczynku w ciszy i spokoju	64%	20%	3,1	73%	3%	69%

⁷⁹ Źródło: badanie ilościowe, CAWI/PAPI/CATI, N=430, wrzesień-listopad 2025 r.

miasto zamieszkiwane przez ludzi aktywnych społecznie	64%	17%	3,1	71%	2%	69%
miasto o wysokiej jakości życia	58%	24%	3,01	75%	3%	72%
miasto, które przyciąga nowych mieszkańców	50%	29%	2,93	70%	5%	65%
atrakcyjny rynek pracy	49%	35%	2,78	77%	4%	73%

Badani mieszkańcy postrzegają Kościerzynę przede wszystkim jako miasto o bogatych walorach przyrodniczych i krajobrazowych, przyjazne miejsce do życia, bezpieczne, o bogatej historii, tradycji i dziedzictwie kulturowym. W nieco mniejszym stopniu ankietowani przypisują swojemu miastu takie cechy, jak dynamiczny rozwój, atrakcyjność turystyczną, współpracę i dobre relacje międzyludzkie, organizację wydarzeń kulturalnych, działalność organizacji społecznych, możliwość odpoczynku w ciszy i spokoju oraz aktywność społeczną mieszkańców. Wszystkie porównywane kategorie – w mniejszym lub większym stopniu – są identyfikowane jako pożądane w kontekście rozwoju społecznego miasta. Dwa najbardziej pożądane atrybuty, a więc wysoki poziom bezpieczeństwa oraz bycie przyjaznym miejscem do życia, są – w opinii badanych – spełnione w stopniu co najmniej zadowalającym. Bardzo pożądaną cechą jest również dynamiczny rozwój miasta i – zdaniem badanych – pasuje ona do Kościerzyny, choć w mniejszym stopniu niż 2 wymienione wyżej atrybuty. W opinii respondentów do Kościerzyny najmniej pasują takie atrybuty, jak atrakcyjny rynek pracy (na tle pozostałych jest to średnio pożądana cecha) oraz przyciąganie nowych mieszkańców (jedna z najmniej pożądanych cech).

Jako mocne strony i zarazem potencjały rozwojowe Kościerzyny badani mieszkańcy najczęściej wskazują:

- walory przyrodniczo-krajobrazowe – 58 proc.,
- bliskość Trójmiasta – 45 proc.,
- dogodne połączenia komunikacyjne z Trójmiastem – 40 proc.,
- dobre położenie przy głównych szlakach komunikacyjnych – 21 proc.,
- relatywnie niskie ceny nieruchomości – 20 proc.,
- tożsamość lokalną, bliskie relacje między ludźmi – 18 proc.,

- duża liczba podmiotów gospodarczych, przedsiębiorczość lokalna – 16 proc.,
- duża liczba rodzin z dziećmi – 13 proc.

Z kolei do słabych stron, które mogą utrudniać rozwój Kościerzyny ankietowani zaliczają:

- wysoki poziom bezrobocia, trudną sytuację na lokalnym rynku pracy – 51 proc.,
- starzenie się społeczności lokalnej – 48 proc.,
- utratę części kapitału ludzkiego na rzecz Trójmiasta – 35 proc.,
- słabe połączenia komunikacyjne z Trójmiastem – 25 proc.,
- zmniejszanie się liczby mieszkańców – 23 proc.,
- brak zaufania i trudne relacje między ludźmi – 22 proc.,
- trudności z integracją różnych grup mieszkańców Kościerzyny – 19 proc.

Najczęściej wymieniane przez mieszkańców (w pytaniach otwartych), pożądane cechy Kościerzyny w roku 2031 („Chciał(a)bym, aby Kościerzyna w roku 2031 była...”) układają się w spójny, normatywnie nasycony obraz miasta jako środowiska życia, w którym nadrzędne znaczenie mają: **bezpieczeństwo, stabilność ekonomiczna (praca), wysoka jakość usług publicznych (zwłaszcza zdrowotnych), czystość środowiska i ładu przestrzennego**, a także **życie społeczne i kulturalne** rozumiane jako codzienna dostępność sensownych form spędzania czasu. Jest to wizja miasta, które ma „działać” – w sensie instytucjonalnym i infrastrukturalnym – oraz jednocześnie budować poczucie wspólnoty i przywiązania mieszkańców, tak aby Kościerzyna była miejscem, „z którego nie chce się wyjeżdżać”.

Pierwszym, najsilniej wybrzmiewającym wątkiem jest **bezpieczeństwo**, ujmowane wielowymiarowo: jako bezpieczeństwo osobiste, rodzinne i dziecięce („bezpieczna”, „bezpieczna dla dzieci”, „dla mojej rodziny”), ale też jako bezpieczeństwo w przestrzeni publicznej (wieczne powroty, poczucie braku zagrożenia). W tej osi istotne są również sygnały dotyczące **ładu społecznego** – respondenci wskazują na potrzebę ograniczenia zachowań problemowych w miejscach publicznych (alkohol, zaczepianie przechodniów,

w tym dzieci) oraz na oczekiwanie skuteczniejszego działania służb porządkowych. Pojawiają się też wypowiedzi, w których bezpieczeństwo jest wiązane z ograniczeniem uzależnień („wolna od narkotyków i alkoholu”, „bez uzależnień”) oraz z redukcją uciążliwości w centrum (brak osób nietrzeźwych, brak korków). W sensie socjologicznym bezpieczeństwo pełni tu funkcję **warunku brzegowego** jakości życia: dopiero na jego tle możliwe staje się korzystanie z oferty miasta, budowanie relacji i podejmowanie aktywności poza domem.

Drugim kluczowym polem znaczeń jest **rynek pracy** i perspektywy rozwojowe, ujmowane jako rdzeń „pozostawania” w mieście. Wypowiedzi wielokrotnie wskazują na deficyt miejsc pracy, w szczególności dla młodych (w tym po studiach), a także na potrzebę różnorodności zatrudnienia (nie tylko handel i gastronomia, lecz także produkcja, przemysł, „duże zakłady pracy”, „strefy dla przemysłu”). W tle pojawia się lęk przed utrwaleniem Kościerzyny jako „sypialni” większego ośrodka oraz przed migracjami zarobkowymi młodych; w jednej z wypowiedzi temat ten zostaje ujęty wprost jako konieczność zmiany misji i celów rozwojowych, aby uniknąć scenariusza demograficznego osłabienia (relacja liczby pracujących do populacji 65+). Ekonomia nie jest tu więc jedynie postulatem „więcej miejsc pracy”, ale nośnikiem szerszego oczekiwania: **miasta zdolnego zatrzymać kapitał ludzki**, zapewniającego „godne warunki” i poczucie stabilności rodzinnej (w tym redukcję presji wyjazdów za granicę). Co istotne, pojawia się również wątek pracy adresowanej do grup w średnim wieku („powyżej 40 lat”), co sugeruje, że oczekiwana polityka rynku pracy ma charakter **inkluzywny generacyjnie**, a nie wyłącznie skierowany do młodzieży.

Trzeci, równie mocny komponent wizji miasta w roku 2031 r. dotyczy **zdrowia i dostępności usług medycznych**. Wypowiedzi wskazują na deficyty dostępności do lekarzy rodzinnych i specjalistów, na oczekiwanie poprawy funkcjonowania instytucji (w tym jakości obsługi szpitalnej) oraz na potrzebę skrócenia czasu oczekiwania na świadczenia (wprost: obawy przed wieloletnim czekaniem). W tym polu szczególnie ważny jest wątek **zdrowia psychicznego**: pojawiają się postulaty dostępności pomocy psychologicznej, psychoterapeutycznej i psychiatrycznej dla dzieci, młodzieży, a także seniorów, co sygnalizuje rosnącą społeczną wrażliwość na kryzysy emocjonalne, trudności rozwojowe i potrzebę wsparcia środowiskowego. W praktyce oznacza to, że w narracjach mieszkańców

„dobre miasto” jest miastem **opiekuńczym**: zdolnym do realnego zabezpieczania potrzeb zdrowotnych i psychospołecznych, nie tylko w deklaracjach, lecz w dostępności usług.

Czwartym obszarem jest **życie społeczne, kulturalne i rekreacyjne** – rozumiane nie jako pojedyncze wydarzenia, lecz jako „tętno” miasta w cyklu tygodniowym i sezonowym. Respondenci oczekują większej liczby imprez, festynów, zajęć sportowych i wydarzeń kulturalnych (w tym „ambitniejszych”), a także takiej oferty, która nie ogranicza miasta do funkcji dziennej lub letniej; pojawiają się sformułowania o „pustym rynku o 22” i o braku miejsc dla młodzieży na spotkania popołudniami i wieczorami. Wypowiedzi wyrażają również potrzebę tworzenia „wizytówki” miasta oraz rozwijania oferty koncertowej i projektów kulturalnych jako elementu rozpoznawalności i dumy lokalnej. W ujęciu socjologicznym jest to oczekiwanie wzmacniania **kapitału społecznego i symbolicznego**: miasto ma integrować, oferować wspólne doświadczenia i podnosić atrakcyjność miejsca zamieszkania – co ponownie splata się z wątkiem zatrzymywania mieszkańców.

Piąty wymiar dotyczy **środowiska i ładu urbanistycznego**, przede wszystkim jakości powietrza (smog, „zadymienie”, „kopciuchy”) oraz czystości ulic i przestrzeni publicznych. Zwraca uwagę, że część odpowiedzi formułuje bardzo konkretne postulaty regulacyjne (np. nakaz zmiany źródła ogrzewania) i infrastrukturalne (więcej ławek, śmietników, renowacje parków, poprawa oświetlenia i utrzymania chodników zimą, modernizacja komunikacji). W tle pojawia się krytyka „betonozy” i postulat bardziej przemyślanych inwestycji, co można interpretować jako żądanie **racjonalności planistycznej** i lepszego dopasowania zmian przestrzennych do potrzeb grup wiekowych oraz codziennych praktyk mieszkańców. Przestrzeń miejska jest tu rozumiana jako infrastruktura dobrostanu: ma być zielona, dostępna, „do spaceru” i wypoczynku, a zarazem skomunikowana i niezakorkowana.

Szósty obszar stanowią **inkluzywność i usługi społeczne**, obecne w wielu wypowiedziach implicite (miasto „dla wszystkich”), ale także explicite – poprzez odniesienia do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (dostępność, zajęcia, miejsca spotkań, aktywizacja), seniorów (opieka, wsparcie w codzienności, oferta zajęć) oraz rodzin (opieka nad dziećmi w okresach przerw szkolnych, wsparcie opiekuńcze). Istotne są również wypowiedzi dotyczące problemów silniej stygmatyzowanych: bezdomności, potrzeby miejsca dla osób bezdomnych, a także postulatu uruchomienia domu samotnej matki,

w jednej z odpowiedzi pojawia się sugestia troski o „szarą społeczność”, co można odczytać jako apel o objęcie polityką lokalną grup marginalizowanych i słabiej widocznych. Wskazania te tworzą obraz miasta, które ma minimalizować bariery uczestnictwa społecznego oraz oferować wsparcie nie tylko w sytuacjach skrajnych, ale także w „zwykłych” trudnościach rodzin i osób samotnych.

Wreszcie, siódmy wątek – szczególnie ważny dla niniejszej „Strategii” – dotyczy **zaufania do instytucji lokalnych i jakości rządzenia**. Oczekiwanie „miasta wolnego od układów, koleśiostwa” oraz postulaty „normalnego” załatwiania spraw w urzędach i krytyczne uwagi o działaniach służb miejskich wskazują na deficyt poczucia sprawczości i transparentności w doświadczeniu części mieszkańców. Równoległe pojawia się pozytywnie sformułowany postulat, aby „głos mieszkańców miał znaczenie” – czyli aby miasto było zarządzane w trybie bardziej responsywnym i partycypacyjnym. W tym sensie „Kościerzyna 2031” nie jest wyłącznie projektem infrastrukturalnym, lecz projektem **instytucjonalno-relacyjnym**, w którym jakość usług i przestrzeni zależy od jakości decyzji, standardów etycznych i komunikacji władzy lokalnej z mieszkańcami.

Podsumowując, pytanie o wyobrażenie Kościerzyny w roku 2031 miało charakter projekcyjny i pozwalało respondentom wyrazić swoje **aspiracje, potrzeby i wartości związane z lokalnością**. Uzyskane odpowiedzi konstruują model miasta dobrostanu lokalnego: bezpiecznego, czystego, zielonego, oferującego pracę i sensowną codzienność, a zarazem otwartego i opiekuńczego wobec różnych grup społecznych. Co szczególnie istotne dla dalszych prac strategicznych, postulaty mieszkańców mają wyraźny charakter **systemowy**: oczekiwania wobec rynku pracy, zdrowia, przestrzeni, kultury i rządzenia nie funkcjonują jako odrębne listy życzeń, lecz jako elementy jednego układu – miasta, które ma być jednocześnie „do życia” i „na przyszłość” (dla dzieci, młodzieży, rodzin i seniorów).

Mocne strony życia (na podstawie odpowiedzi na pytanie otwarte):

- **Położenie i dostępność zewnętrzna (w tym bliskość Trójmiasta)** – dominują wskazania lokalizacji jako zasobu rozwojowego: dogodne usytuowanie, bliskie odległości do większej aglomeracji oraz powiązania komunikacyjne.

- **Walory przyrodnicze i krajobrazowe (lasy, jeziora, otoczenie)** – bardzo silnie obecny jest obraz miasta „w naturze”: otoczenie lasów i jezior, krajobrazowość, możliwość odpoczynku, rekreacji i budowania atrakcyjności turystycznej.
- **Władze/samorząd i dynamika rozwoju/zmian** – liczne wypowiedzi przypisują mocne strony aktualnemu zarządzaniu (burmistrz, rada, „nowe władze”), podkreślając sprawczość, „kierunek zmian” oraz tempo modernizacji.
- **Sport, rekreacja i infrastruktura aktywności** – respondenci wskazują na zasoby sportowe i rekreacyjne (obiekty sportowe, basen, stadion, ścieżki), traktując je jako realny komponent jakości życia.
- **Czystość, estetyka i „zadbane miasto”** – często pojawia się wątek porządku, estetyzacji i „ładnienia” miasta (czystość, zieleń, upiększanie, odnowione miejsca), czyli symboliczny wskaźnik troski o przestrzeń wspólną.
- **Kultura, wydarzenia i instytucje kultury** – mocną stroną jest postrzegana (rozwijająca się) oferta wydarzeń, festynów/koncertów oraz instytucji (dom kultury, biblioteka, muzea), ważna także dla integracji lokalnej.
- **Kameralność, spokój i codzienny komfort małego miasta** – liczne odpowiedzi eksponują Kościerzynę jako „małe miasto”, w którym żyje się spokojniej (cisza, odpoczynek), z niższą intensywnością bodźców i obciążeń typowych dla dużych ośrodków.
- **Komunikacja miejska i transport publiczny (w tym bezpłatny)** – powtarzalnym zasobem jest bezpłatna komunikacja miejska; wątek ten jest traktowany jako praktyczne ułatwienie codziennej mobilności.
- **Mieszkańcy, wspólnota i kapitał społeczny** – część respondentów akcentuje życzliwość, „znajomość się” w małej społeczności, zaangażowanie społeczne i gotowość do działania, co buduje poczucie wspólnoty.
- **Edukacja i baza oświatowa (szkoły, przedszkola, żłobki)** – zauważalny jest pozytywny obraz dostępności i jakości edukacji (szkoły podstawowe i ponadpodstawowe, przedszkola), traktowanej jako zasób rodzinny i rozwojowy.

- **Dostępność usług i zaplecza handlowo-usługowego** – wskazywana jest wygoda „załatwiania spraw na miejscu”: dostępność sklepów, usług, codziennej infrastruktury (w tym elementy gastronomii/handlu).
- **Historia, tradycja kaszubska i dziedzictwo kulturowe** – część odpowiedzi podkreśla tożsamość kaszubską, tradycję i historię miasta oraz instytucje dziedzictwa (muzea, wątki historyczne), jako komponent lokalnej odrębności i „marki miejsca”.
- **Infrastruktura drogowa i modernizacje (drogi, oświetlenie, kolej)** – relatywnie często pojawia się wątek remontów i poprawy infrastruktury (drogi, oświetlenie, modernizacja kolei), ujmowanych jako wskaźnik „rozwoju” i poprawy funkcjonowania miasta.
- **Bezpieczeństwo i porządek publiczny (w tym monitoring)** – rzadziej, ale wyraźnie, wskazywane są bezpieczeństwo oraz elementy infrastruktury kontroli/ochrony (monitoring, oświetlenie).
- **Zdrowie i infrastruktura medyczna (szpital, przychodnie)** – najmniej liczne (w porównaniu z powyższymi), lecz obecne są wskazania dotyczące szpitala i dostępności podstawowych usług zdrowotnych.

Słabe strony życia (na podstawie odpowiedzi na pytanie otwarte):

- **Rynek pracy: deficyt miejsc pracy i niska jakość zatrudnienia** – dominują wskazania „braku pracy”, małej liczby pracodawców/dużych firm, ograniczonych perspektyw (zwłaszcza dla młodych i osób z wyższymi kwalifikacjami) oraz niskich wynagrodzeń.
- **„Miasto martwe” po godzinach: niedobór rozrywki, kultury i miejsc spotkań (zwłaszcza dla młodzieży)** – częste są opisy braku atrakcji poza sezonem, deficytu oferty wieczornej oraz braku bezpiecznych miejsc integracji młodych.
- **Bezpieczeństwo i zachowania problemowe w przestrzeni publicznej** – powraca motyw poczucia zagrożenia (zwłaszcza wieczorem), łatwej dostępności narkotyków/używek, agresji oraz słabej reaktywności służb.

- **Bezdomność i żebractwo (szczególnie w centrum/na rynku)** – relatywnie często wskazywana jest widoczna obecność osób bezdomnych i żebrzących oraz potrzeba interwencji/rozwiązań pomocowych.
- **Zanieczyszczenie powietrza i uciążliwości środowiskowe (smog, „kopcenie”, zapachy)** – wątek smogu i złej jakości powietrza pojawia się jako trwała, codzienna dolegliwość (w tym palenie odpadów).
- **Opieka zdrowotna: dostępność lekarzy, kolejki, jakość świadczeń** – liczne są wskazania na braki kadrowe, długie kolejki (w tym do psychiatry/terapeutów), problemy z dostępem do specjalistów i krytyczne oceny wybranych ogniw systemu.
- **Komunikacja i mobilność: niedostateczna komunikacja miejska oraz słabe połączenia z otoczeniem (w tym Trójmiasto/sąsiednie gminy)** – powtarzają się oceny o niewystarczającej częstotliwości kursów, braku połączeń w późnych godzinach, słabym skomunikowaniu z gminami i Trójmiastem oraz o korkach/chaosie komunikacyjnym.
- **Parkowanie i organizacja ruchu: deficyt miejsc i koszty** – wskazywany jest brak parkingów (w tym bezpłatnych) oraz uciążliwość płatnego parkowania jako bariery codziennej dostępności centrum.
- **Mieszkalnictwo: wysokie ceny i ograniczona dostępność (zwłaszcza najmu/komunalnych)** – wątek obejmuje brak mieszkań na wynajem „od miasta”, trudność dostępu do zasobu komunalnego oraz ogólną „drożyznę” na rynku nieruchomości.
- **Niezadowolająca jakość i funkcjonalność przestrzeni publicznej/infrastruktury codzienności** – powracają uwagi o zaniedbanych ulicach wokół rynku, zbyt małej liczbie koszy, toalet, parków i miejsc odpoczynku, a także o niedoinwestowaniu elementów mikroinfrastruktury (place zabaw, chodniki, oświetlenie).
- **Niewykorzystany potencjał turystyczny i skromna oferta dla odwiedzających** – respondenci wskazują niedorozwój atrakcji/oferty turystycznej mimo warunków przyrodniczych oraz niewystarczające „zagospodarowanie” potencjału.

- **Deficyty jakości rządzenia i zaufania instytucjonalnego (układy, nepotyzm, konflikty)** – obecne są wypowiedzi o kumoterstwie/nepotyzmie, publicznych sporach w przestrzeni medialnej oraz krytyce funkcjonowania wybranych instytucji i służb.
- **Edukacja i kształcenie: ograniczona oferta (w tym mało rozwinięte szkolnictwo wyższe)** – pojawia się wątek braku uczelni wyższej oraz ocen ograniczonej oferty kształcenia (szczególnie na poziomie ponadpodstawowym).
- **Procesy demograficzne: odpływ młodych i starzenie się populacji** – część odpowiedzi łączy słabości rynku pracy i atrakcyjności miasta z migracjami młodych oraz wzrostem udziału seniorów/spadkiem liczby mieszkańców.
- **Koszty usług komunalnych i szerzej: „drożyzna” życia w mieście** – rzadziej, ale wyraźnie, pojawiają się głosy o wysokich kosztach usług miejskich (np. odpady, funkcjonowanie spółek, PSZOK) oraz o ogólnej drożyznie jako obciążeniu gospodarstw domowych.

Szanse w otoczeniu zewnętrznym (na podstawie odpowiedzi na pytanie otwarte):

- **Rozwój turystyki oparty na walorach przyrodniczo-krajobrazowych (Kaszuby, lasy, jeziora, „krajobraz”)** – dominują wskazania, że podstawową „szansą zewnętrzną” jest atrakcyjność regionu i możliwość „monetyzacji” zasobów natury poprzez turystykę (w tym ekologiczną/agroturystykę).
- **Rozwój infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej** (baza hotelarska, kąpieliska, szlaki/ścieżki rowerowe, Wdzydze) – obok ogólnych deklaracji turystycznych pojawiają się konkretne tropy inwestycyjne: rozbudowa bazy noclegowej, uporządkowanie dostępu do kąpielisk, rozwój ścieżek rowerowych i wykorzystanie lokalnych atrakcji turystycznych jako „magnesu”.
- **Poprawa dostępności transportowej, zwłaszcza kolejowej (modernizacja linii, nowe/szybsze połączenia, SKM)** – często pojawia się oczekiwanie, że modernizacja i intensyfikacja połączeń kolejowych zwiększy przepływy (dojazdy, odwiedziny, inwestycje).

- **Rynek pracy i przyciąganie inwestorów (nowe zakłady, nowe miejsca pracy, pozyskanie gruntów, strefy ekonomiczne)** – respondenci wielokrotnie formułują „szansę” jako możliwość ściągnięcia pracodawców i poszerzenia rynku pracy.
- **Bliskość Trójmiasta i większych ośrodków jako zasób popytu i przepływów (wyjazdy „za miasto”, potencjalni mieszkańcy i kapitał)** – częsty jest obraz Kościerzyny jako atrakcyjnej destynacji wypoczynkowej oraz potencjalnej „bazy” względem aglomeracji.
- **Pozyskiwanie środków zewnętrznych (zwłaszcza unijnych) jako dźwignia rozwojowa** – wątek funduszy/dotacji powraca jako kluczowa szansa na finansowanie modernizacji i projektów rozwojowych.
- **Współpraca międzygminna i regionalna (Gmina Miejska Kościerzyna/sąsiednie samorządy; wspólne działania i wydarzenia)** – „szansą” jest tu zacieśnianie relacji instytucjonalnych i koordynacja działań (także w kulturze i promocji).
- **Infrastruktura drogowa i układ komunikacyjny (drogi, obwodnice, integracja dojazdów)** – część wypowiedzi lokuje szanse w rozbudowie dróg i udrożnieniu ruchu (w tym wątek obwodnicy).
- **Promocja miasta/okolicy oraz budowanie rozpoznawalnej „marki regionu” (w tym produkty lokalne)** – pojawiają się wskazania, że szansą jest wzmocnienie działań promocyjnych i marketingowych.
- **Mieszkalnictwo i konkurencyjność cenowa względem Trójmiasta (wzrost podaży, budownictwo czynszowe)** – rzadziej, ale konsekwentnie, pojawia się motyw mieszkań jako szansy (napływ ludności / presja cenowa w aglomeracji; zwiększenie konkurencji na lokalnym rynku).
- **Kapitał kulturowy Kaszub i rozwój kultury regionalnej (folklor, profil kaszubski w edukacji, dziedzictwo)** – wątek obecny, lecz wyraźnie mniej liczny niż „turystyka-kolej-praca”; dotyczy traktowania kaszubskości jako zasobu rozwojowego.

Zagrożenia w otoczeniu zewnętrznym (na podstawie odpowiedzi na pytanie otwarte):

- **Napływ narkotyków/substancji psychoaktywnych i szerzej: uzależnienia jako czynnik destabilizacji lokalnej** – dominują odniesienia do narkotyków,, „używek”, a także obaw o normalne funkcjonowanie w mieście i bezpieczeństwo (w tym wątek „gangów narkotykowych”).
- **Rynek pracy i inwestycje: ryzyko utrwalenia bezrobocia oraz niezdolność przyciągania przedsiębiorców** – często powraca motyw „braku pracy”, „braku przemysłu”, niskiej atrakcyjności inwestycyjnej oraz obawy o zamykanie zakładów i wzrost bezrobocia.
- **Depopulacja i odpływ młodych: migracje do większych miast (zwłaszcza Trójmiasta) i starzenie się populacji** – wątek wielokrotnie wiązany z brakiem pracy, edukacją i perspektywami życiowymi; pojawia się też jako „wyludnianie się” miasta.
- **Wzrost przestępczości oraz poczucie zagrożenia (w tym słabość reakcji służb/monitoringu)** – obawy dotyczą wzrostu przestępczości, kradzieży, przemocy, a także „braku działania służb” i „słabego monitoringu”.
- **Napływ imigrantów/obcokrajowców i „ludności napływowej” jako źródło napięć oraz lęków** – w materiale widoczny jest splot kategorii migracyjnych z lękiem, przestępczością oraz brakiem „asymilacji”, część wypowiedzi łączy to zjawisko także z bezdomnością.
- **Konkurencja rozwojowa ze strony miast i gmin ościennych oraz „ssanie” Trójmiasta** – respondenci wskazują, że szybciej rozwijające się ośrodki mogą „wyciągać” mieszkańców i kapitał, a Trójmiasto jest silnym konkurentem (również w zakresie oferty dla młodych).
- **Presja deweloperska i nieprzemysłana urbanizacja („betonoza”, zbyt gęsta zabudowa)** – zagrożenia ujmowane są jako ryzyko chaotycznej zabudowy, ograniczania terenów zielonych i pogarszania jakości życia (w tym rozbudowa osiedli bez adekwatnej infrastruktury).

- **Degradacja środowiska i krajobrazu: wycinka lasów, zaśmiecanie, „dymienie” i inne zanieczyszczenia** – w tym obawy o niszczenie przyrody w otoczeniu Kościerzyny, zaniedbanie/zaśmiecanie lasów oraz problem jakości powietrza.
- **Żwirownie i eksploatacja surowców jako specyficzne zagrożenie środowiskowo-społeczne** – powracają wskazania na istniejące i planowane żwirownie oraz ich konsekwencje (w tym skojarzenie z problemami rynku pracy w kontekście lokalnych zakładów).
- **Ograniczenia finansowe i instytucjonalne: brak środków zewnętrznych oraz „niewykorzystywanie szans i środków”** – część odpowiedzi wskazuje na ryzyko niedoinwestowania rozwoju i blokadę modernizacji (w tym wprost „brak środków zewnętrznych”).
- **Regulacje zewnętrzne i presja prawno-administracyjna (środowisko, planowanie, standardy budowlane)** – pojawia się wątek, że zmiany prawne mogą wymuszać dodatkowe inwestycje i reorganizację funkcjonowania miasta.
- **Zdrowie (w tym zdrowie psychiczne) jako obszar ryzyka** – wskazywane jest zagrożenie związane z niedostatkiem wsparcia w zdrowiu psychicznym oraz ogólniej: z obszarem ochrony zdrowia.
- **Infrastruktura i mobilność: wolna modernizacja, natężony ruch, ciężki transport, zagrożenia w ruchu (np. hulajnogli)** – w materiale występują obawy dotyczące tempa modernizacji oraz bezpieczeństwa w kontekście ruchu drogowego i mikromobilności.
- **Warunki mieszkaniowe jako ryzyko (zła sytuacja mieszkaniowa) oraz postrzeganie Kościerzyny jako „sypialni” względem Trójmiasta** – wątek pojawia się rzadziej, ale jest obecny: obawy o pogorszenie sytuacji mieszkaniowej i redukcję miasta do funkcji sypialni.
- **Bezpieczeństwo kryzysowe i geopolityczne: brak schronów/bunkrów oraz deficyt edukacji na wypadek zagrożeń** – incydentalnie pojawia się lęk związany z przygotowaniem ludności do sytuacji wojny/klęsk i brakiem infrastruktury w tym obszarze.

II. Część strategiczno-operacyjna

3. Analiza strategiczna

Niezmiernie istotnym elementem niniejszego opracowania jest analiza strategiczna. Na podstawie danych opublikowanych w poprzednich rozdziałach przygotowana została synteza powyższych informacji, z wykorzystaniem metody SWOT, a więc z podziałem na mocne i słabe strony Gminy Miejskiej Kościerzyna, a także szanse i zagrożenia w perspektywie rozwojowej. Informacje przedstawione w poniższej tabeli mogą stanowić punkt wyjścia dla określenia ram lokalnej polityki społecznej, z uwzględnieniem takich obszarów, jak np. pomoc społeczna, jakość życia, kultura, edukacja publiczna, bezpieczeństwo, rynek pracy i rozwój przedsiębiorczości, poziom zaangażowania w życie lokalnej wspólnoty.

Tabela 42. Analiza SWOT (mocne i słabe strony, a także szanse, zagrożenia)⁸⁰

<i>Mocne strony</i>	<i>Słabe strony</i>
<ul style="list-style-type: none">- bliskość Trójmiasta, połączenia komunikacyjne z Trójmiastem- walory przyrodniczo-krajobrazowe, tereny zielone i rekreacyjne- relatywnie niska liczba przestępstw i wysoki poziom poczucia bezpieczeństwa (na podstawie badań ilościowych dorosłych mieszkańców oraz uczniów i uczennic)- wysoka ocena jakości usług edukacyjnych, w tym szkół i przedszkoli (na podstawie wyników badania ilościowego)- wysoka ocena jakości usług kulturalnych (na podstawie wyników badania ilościowego)- wysoka ocena jakości usług transportu i komunikacji zbiorowej (na podstawie wyników badań ilościowych i jakościowych)	<ul style="list-style-type: none">- relatywnie niska ocena jakości życia w mieście (na podstawie wyników badania ilościowego)- depopulacja, zmniejszanie się liczby mieszkańców- starzenie się społeczeństwa, zwiększanie się udziału seniorów w populacji- trudna sytuacja na lokalnym rynku pracy- relatywnie niski dostęp do mieszkań- relatywnie niski dostęp do usług kulturalnych i bibliotecznych- relatywnie niska liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na tle kraju i regionu- relatywnie wysoki zasięg korzystania

⁸⁰ Synteza na podstawie wszystkich źródeł, cytowanych w tym opracowaniu

<ul style="list-style-type: none">- wysoka ocena oferty dla seniorów (na podstawie wyników badań ilościowych i jakościowych)- relatywnie wysoka frekwencja wyborcza- wiązanie przyszłości z Kościerzyną przez liczną grupę mieszkańców (75 proc.)	<ul style="list-style-type: none">z pomocy społecznej na tle kraju i regionu (choć niższy w porównaniu do powiatu kościerskiego)- dostępność i jakość usług ochrony zdrowia (np. dostęp do lekarzy specjalistów)- uzależnienia od alkoholu lub narkotyków jako „widoczny” problem w mieście (część badanych wiąże go również z bezdomnością)- zbyt mało rozbudowana oferta czasu wolnego (w tym dla młodzieży)- zbyt mała liczba (tzw. „trzecich miejsc”: otwartych, dostępnych miejsc wspólnego spędzania czasu, czynnych w dogodnych godzinach) miejsc spotkań dla różnych grup mieszkańców (np. seniorów, młodzieży, rodzin z dziećmi...)- niewystarczająca oferta dla osób z niepełnosprawnościami (w tym bariery architektoniczne, mimo podejmowanych działań inwestycyjnych)- narastające problemy związane z kryzysem zdrowia psychicznego i niewystarczająca oferta w tym obszarze- niepełny dostęp do informacji na temat możliwości skorzystania z lokalnej oferty- niskie lub przeciętne wskaźniki aktywności i partycypacji społecznej (np. relatywnie niski poziom zadowolenia z relacji sąsiedzkich, relatywnie niski poziom poczucia sprawczości)
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none">- sprawna koordynacja i rozwój systemu świadczenia wysokiej jakości usług społecznych, skierowanych do różnych grup mieszkańców (w tym m.in. do seniorów, osób z niepełnosprawnościami, rodzin z dziećmi) – w tym utworzenie Centrum Usług Społecznych- uwzględnienie trendów rozwojowych w krajowej polityce społecznej w strategicznych	<ul style="list-style-type: none">- pogorszenie koniunktury gospodarczej (np. w związku z możliwym pogorszeniem sytuacji międzynarodowej)- trudna sytuacja finansowa jednostek samorządu terytorialnego, brak środków na inwestycje w obszarze polityki społecznej, w tym zwłaszcza zapewnienie usług publicznych dla rosnącej liczby seniorów

<p>planach rozwoju lokalnego (np. usługi społeczne, deinstytucjonalizacja)</p> <ul style="list-style-type: none">- rozwój ekonomii społecznej (tworzenie podmiotów ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych oraz ich aktywne wchodzenie w rolę realizatorów lokalnych usług społecznych, promowanie idei przedsiębiorstw społecznych oraz prowadzenie zajęć edukacyjnych wśród uczniów szkół oraz uczestników Centrum Integracji Społecznej)- wzrost poziomu aktywności i partycypacji społecznej mieszkańców w życiu miasta- pozyskiwanie środków zewnętrznych, w tym na realizację działań w obszarze polityki społecznej- inwestowanie w kadrę profesjonalistów i inne zasoby lokalnego systemu polityki społecznej	<ul style="list-style-type: none">- pogłębianie się negatywnych trendów społeczno-demograficznych, zagrożenie utratą funkcji społeczno-gospodarczych przez miasto- wstrzymanie lub zmniejszenie puli środków na realizację działań społecznych w nowej perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027 oraz w kolejnych perspektywach finansowych UE- odpływ „kapitału ludzkiego” do innych miast lub regionów (np. do Trójmiasta)
--	---

W tym miejscu można sformułować również kilka uwag o charakterze ogólnym. Wspomniane wyżej podejście zintegrowane do rozwiązywania problemów społecznych wiąże się z koniecznością tworzenia interdyscyplinarnej diagnozy lokalnych potrzeb, a także budowanie ścisłych powiązań różnych obszarów szeroko rozumianej polityki społecznej Kościerzyny. Oznacza to również odejście od tradycyjnego (a więc interwencyjnego i reaktywnego) podejścia do rozwiązywania problemów społecznych na rzecz paradygmatu rozwoju społecznego oraz wdrażania nowego rodzaju sposobu organizacji usług społecznych dla różnych grup mieszkańców (nie tylko zagrożonych wykluczeniem społecznym). W tym kontekście bardzo istotne jest wzmocnienie mechanizmów partycypacyjnych, opartych na uruchomieniu oraz łączeniu lokalnych zasobów i potencjałów (np. miejscowe organizacje „trzeciego sektora” czy podmioty ekonomii społecznej mogą być realizatorami wysokiej jakości usług społecznych dla różnych grup mieszkańców).

Prognozowanie zmian w zakresie objętym dokumentem jest zadaniem niezmiernie trudnym, przede wszystkim ze względu na obszerność i różnorodność poruszanych zagadnień. Oznacza to również, że realizacja celów „Strategii” jest uzależniona od licznych uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych, wpływających lub mogących wpłynąć na

wykonywanie poszczególnych zadań. „Strategia” będzie realizowana w powiązaniu z pozostałymi dokumentami programowymi, jakie obowiązują w Kościerzynie, a środki finansowe na realizację zaplanowanych zadań będą pochodzić nie tylko z budżetu Miasta, ale również z innych źródeł. W proces wdrażania „Strategii” w oczywisty sposób będą zaangażowane instytucje samorządowe (w tym zwłaszcza Urząd Miasta Kościerzyna oraz Ośrodek Pomocy Społecznej w Kościerzynie), ale również miejscowe organizacje pozarządowe, lokalni liderzy, grupy nieformalne, przedstawiciele różnych środowisk społecznych (interesariusze poszczególnych problemów). **Miarą sukcesu „Strategii” będzie osiągnięcie postępu w zakresie jakości życia i stopnia rozwoju społecznego, aktywności i partycypacji społecznej mieszkańców oraz funkcjonowania lokalnego systemu polityki społecznej i współpracy międzyinstytucjonalnej, przy czym sposób określenia dynamiki zmian w każdym z ww. obszarów musi być oparty na dowodach. Oznacza to konieczność odwołania się zarówno do miar obiektywnych (np. danych statystycznych), jak i wyników badań opartych na deklaracjach. Innymi słowy, oczekuje się, że do roku 2031 w Gminie Miejskiej Kościerzyna osiągnięty zostanie postęp we wszystkich kluczowych obszarach objętych niniejszą „Strategią”.**

4. Misja, cele, kierunki działań oraz wskaźniki ich realizacji

Misją niniejszej „Strategii” jest osiągnięcie wysokiego poziomu rozwoju społecznego i jakości życia mieszkańców Kościerzyny m.in. poprzez sprawnie działający, nowoczesnie zarządzany i koordynowany system usług społecznych, skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych oraz wzmocnienie kapitału społecznego i aktywizację społeczności lokalnej.

Działania w ramach „Strategii” będą – co do zasady – adresowane do **wszystkich grup mieszkańców Gminy Miejskiej Kościerzyna**. Na podstawie przeprowadzonych badań i analiz stwierdzono, że na szczególne potraktowanie zasługują następujące grupy docelowe: seniorzy, rodziny z dziećmi (w tym rodziny w kryzysie), osoby z niepełnosprawnościami, jak również dzieci i młodzież.

W ramach „Strategii” można wyróżnić kilka grup docelowych o charakterze instytucjonalnym, które mogą być nie tylko odbiorcami, ale również realizatorami zadań przewidzianych w ramach wspomnianego dokumentu:

- miejscowe instytucje publiczne (w tym Urząd Miasta Kościerzyna wraz z jednostkami organizacyjnymi Miasta),
- lokalne organizacje pozarządowe lub ponadlokalne, lecz prowadzące działalność na terenie Kościerzyny,
- podmioty ekonomii społecznej i przedsiębiorstwa społeczne,
- przedsiębiorcy,
- lokalni liderzy, grupy nieformalne (np. sąsiedzkie).

Poniżej prezentujemy strukturę operacyjnej części dokumentu. Dla wszystkich obszarów celów zaplanowanych w niniejszym dokumencie wyznaczone zostały cele strategiczne i operacyjne, a także kierunki działań oraz wskaźniki, które posłużą do oceny poziomu ich wdrażania. Kierunki działań zostały zdefiniowane w postaci celów operacyjnych. Oszacowanie stopnia realizacji tych przedsięwzięć umożliwi wprowadzenie stosownych korekt, czy uzupełnień w kolejnych latach. Wskaźniki te zostaną wykorzystane przy opracowaniu rocznych sprawozdań z realizacji „Strategii”. Poniżej zamieszczone zostały propozycje wskaźników przyporządkowanych do obszarów, w ramach których zdefiniowane zostały cele strategiczne i działania.

Główne obszary i cele strategiczne niniejszej „Strategii” zostały skonstruowane wokół trzech następujących zagadnień:

1. Wzmocnienie kapitału społecznego i spójności społecznej w Kościerzynie.
2. Zwiększenie jakości życia mieszkańców i rozwój lokalny Kościerzyny.
3. Rozwój lokalnego systemu polityki społecznej, w tym współpracy międzyinstytucjonalnej i międzysektorowej w Kościerzynie.

Tabela 43. Struktura obszaru i celu strategicznego nr 1

OBSZAR 1: WZMOCNIENIE KAPITAŁU SPOŁECZNEGO I SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ W KOŚCIERZYNIE		
CEL STRATEGICZNY 1: Zwiększenie poziomu aktywności i uczestnictwa mieszkańców w życiu społecznym		
Cel operacyjny 1.1.: Budowanie relacji i wzmocnienie kapitału społecznego		
Działania	Wskaźniki realizacji celów	Źródła weryfikacji
Prowadzenie kampanii społecznych na rzecz podejmowania różnych form aktywności społecznej, w tym uczestnictwa w konsultacjach społecznych, głosowania w wyborach lokalnych itp.	Liczba kampanii społecznych na rzecz aktywnego uczestnictwa w życiu Gminy Miejskiej Kościerzyna	UM Kościerzyna, CUS w Kościerzynie
Zwiększenie liczby oraz uczestnictwa mieszkańców w konsultacjach społecznych	Liczba przeprowadzonych konsultacji społecznych Liczba uczestników konsultacji społecznych (niezależnie od formy zbierania informacji, np. uczestnictwo w otwartych spotkaniach konsultacyjnych, przesyłanie uwag w formie elektronicznej...)	UM Kościerzyna, CUS w Kościerzynie
Zwiększenie poziomu frekwencji w wyborach lokalnych i ponadlokalnych	Frekwencja w wyborach lokalnych i ponadlokalnych	Państwowa Komisja Wyborcza
Promocja działalności w organizacjach pozarządowych i wolontariatu	Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców Liczba członków i osób wspierających działalność organizacji pozarządowych Liczba wolontariuszy Liczba zadań zrealizowanych w formie wolontariatu	Bank Danych Lokalnych GUS, UM Kościerzyna, CUS w Kościerzynie, inne instytucje lokalne
Realizacja Kościerskiego Budżetu Obywatelskiego	Liczba projektów zgłoszonych do realizacji w ramach Kościerskiego Budżetu Obywatelskiego Liczba projektów zrealizowanych w ramach Kościerskiego Budżetu Obywatelskiego Suma środków wydatkowanych w ramach Kościerskiego Budżetu Obywatelskiego	UM Kościerzyna
Realizacja programu Karta Mieszkańca Kościerzyny	Liczba wydanych kart Liczba partnerów programu	UM Kościerzyna
Organizacja wydarzeń kulturalnych, rozrywkowych i sportowych, integrujących różne grupy mieszkańców	Liczba wydarzeń kulturalnych, rozrywkowych i sportowych, integrujących różne grupy mieszkańców Liczba uczestników wydarzeń kulturalnych,	UM Kościerzyna, inne instytucje lokalne

	rozrywkowych i sportowych, integrujących różne grupy mieszkańców	
Organizowanie konkursów na rzecz upowszechniania wiedzy o lokalnej historii i dziedzictwie kulturowym dla różnych grup mieszkańców	<p>Liczba konkursów na rzecz upowszechniania wiedzy o lokalnej historii i dziedzictwie kulturowym dla różnych grup mieszkańców (np. dzieci, młodzieży, osób dorosłych)</p> <p>Liczba uczestników konkursów na rzecz upowszechniania wiedzy o lokalnej historii i dziedzictwie kulturowym dla różnych grup mieszkańców (np. dzieci, młodzieży, osób dorosłych)</p>	UM Kościerzyna, inne instytucje lokalne (w tym m.in. Kościerski Dom Kultury im. Józefa Wybickiego, Biblioteka Miejska im. ks. Konstantego Damrota, Muzeum Ziemi Kościerskiej im. Jerzego Knyby...)
Tworzenie nowych oraz podnoszenie jakości dotychczasowych miejsc spotkań dla mieszkańców (np. terenów zielonych, miejsc spotkań i odpoczynku, rozwiązań przestrzennych sprzyjających budowaniu relacji międzyludzkich)	<p>Liczba nowych miejsc spotkań dla mieszkańców</p> <p>Liczba zrewitalizowanych miejsc spotkań dla mieszkańców</p>	UM Kościerzyna, CUS w Kościerzynie inne instytucje lokalne
Cel operacyjny 1.2.: Wzmocnienie współpracy międzysektorowej, zwiększenie poziomu współpracy Gminy Miejskiej Kościerzyna z organizacjami pozarządowymi (NGO), sektorem ekonomii społecznej oraz przedsiębiorcami		
Działania	Wskaźniki realizacji celów	Źródła weryfikacji
Organizowanie otwartych konkursów dla NGO na realizację zadań publicznych	<p>Liczba otwartych konkursów dla NGO na powierzenie lub wsparcie zadań publicznych</p> <p>Liczba zrealizowanych zadań publicznych, wspartych lub powierzonych w ramach konkursów</p> <p>Pula środków wydatkowanych na wsparcie i powierzenie zadań publicznych w ramach konkursów</p>	UM Kościerzyna, CUS w Kościerzynie, lokalne instytucje i organizacje pozarządowe
Zlecanie zadań publicznych w ramach inicjatywy lokalnej	<p>Liczba projektów zgłoszonych w ramach inicjatywy lokalnej</p> <p>Liczba zrealizowanych projektów w ramach inicjatywy lokalnej</p> <p>Pula środków wydatkowanych na realizację zadań publicznych w ramach inicjatywy lokalnej</p>	UM Kościerzyna, CUS w Kościerzynie, lokalne instytucje i organizacje pozarządowe
Zlecanie zadań publicznych w trybie „małych grantów”	<p>Liczba projektów zgłoszonych w trybie „małych grantów”</p> <p>Liczba zrealizowanych projektów w trybie „małych grantów”</p>	UM Kościerzyna, CUS w Kościerzynie, lokalne instytucje i organizacje

	Pula środków wydatkowanych na realizację zadań publicznych w trybie „małych grantów”	pozarządowe
Wspieranie podmiotów ekonomii społecznej, w tym przedsiębiorstw społecznych i podmiotów o charakterze reintegracyjnym przez Gminę Miejską Kościerzyna	Liczba podmiotów ekonomii społecznej, w tym przedsiębiorstw społecznych	rejstry podmiotów ekonomii społecznej (np. Pomorski Urząd Wojewódzki w Gdańsku) Baza Przedsiębiorstw Społecznych (Rejestr Jednostek Polityki Społecznej)
Prowadzenie i rozwój Centrum Integracji Społecznej w Kościerzynie	Liczba podopiecznych CIS	UM Kościerzyna
Zlecanie zadań publicznych (w tym usług społecznych) podmiotom ekonomii społecznej i przedsiębiorstwom społecznym	Liczba zadań publicznych (w tym usług społecznych) zleczanych podmiotom ekonomii społecznej, w tym przedsiębiorstwom społecznym Pula środków wydatkowanych na realizację zadań publicznych (w tym usług społecznych) zleczanych podmiotom ekonomii społecznej, w tym przedsiębiorstwom społecznym	UM Kościerzyna, CUS w Kościerzynie, inne instytucje lokalne
Prowadzenie kampanii społecznych na rzecz promocji odpowiedzialności społecznej biznesu (zaangażowania podmiotów gospodarczych w lokalne sprawy społeczne)	Liczba kampanii społecznych promujących odpowiedzialność społeczną biznesu	UM Kościerzyna, CUS w Kościerzynie, inne instytucje lokalne, przedsiębiorcy

Podmioty odpowiedzialne za wdrażanie działań: Urząd Miasta Kościerzyna, Centrum Usług Społecznych w Kościerzynie i inne instytucje lokalne

Współpraca: organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej, lokalni przedsiębiorcy

Źródła finansowania: środki budżetowe Gminy Miejskiej Kościerzyna, środki zewnętrzne (m.in. budżet państwa, środki z budżetu UE)

Tabela 44. Struktura obszaru i celu strategicznego nr 2

OBSZAR 2: ZWIĘKSZENIE JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW I ROZWÓJ LOKALNY KOŚCIERZYNY		
CEL STRATEGICZNY 2: Zwiększenie poziomu życia mieszkańców poprzez system spersonalizowanych usług społecznych oraz rozwiązywanie lokalnych problemów społecznych		
Cel operacyjny 2.1.: Zapewnienie wysokiej jakości oferty w obszarach: mieszkalnictwa, ochrony zdrowia, edukacji, kultury, sportu oraz ochrony środowiska dla różnych grup mieszkańców.		
Działania	Wskaźniki realizacji celów	Źródła weryfikacji
Zwiększenie liczby mieszkań komunalnych	Liczba mieszkań na 1000 mieszkańców Liczba mieszkań (lokali) komunalnych Liczba rodzin korzystających z mieszkań (lokali) komunalnych	Bank Danych Lokalnych GUS UM Kościerzyna
Zwiększenie liczby mieszkań socjalnych	Liczba mieszkań na 1000 mieszkańców Liczba mieszkań (lokali) socjalnych Liczba rodzin korzystających z mieszkań (lokali) socjalnych	Bank Danych Lokalnych GUS UM Kościerzyna
Zwiększenie dostępu do usług ochrony zdrowia	Liczba ośrodków zdrowia na 1000 mieszkańców	Bank Danych Lokalnych GUS
Realizacja programów na rzecz promocji zdrowia i zdrowego trybu życia	Liczba programów na rzecz promocji zdrowia i zdrowego trybu życia	UM Kościerzyna, CUS w Kościerzynie, inne instytucje lokalne (w tym szkoły i przedszkola)
Realizacja programów na rzecz ochrony środowiska i edukacji ekologicznej	Liczba programów na rzecz ochrony środowiska i edukacji ekologicznej	UM Kościerzyna, CUS w Kościerzynie, inne instytucje lokalne
Zapewnienie opieki w żłobkach lub klubach malucha	Liczba miejsc w żłobkach lub klubach malucha Liczba dzieci oczekujących na miejsce w żłobku lub klubie malucha	UM Kościerzyna, inne instytucje lokalne
Zapewnienie dostępu do wysokiej jakości usług przedszkoli	Liczba miejsc w przedszkolach Liczba dzieci oczekujących na miejsce w przedszkolu	UM Kościerzyna, inne instytucje lokalne
Zapewnienie dostępu do wysokiej jakości usług edukacyjnych	Liczba laureatów i finalistów konkursów przedmiotowych o zasięgu ponadlokalnym Średni wynik egzaminu ośmioklasisty z języka polskiego, matematyki i języka angielskiego	UM Kościerzyna, szkoły, inne instytucje lokalne Okręgowa Komisja Egzaminacyjna
Organizacja zajęć dodatkowych dla dzieci i młodzieży w szkołach	Liczba zajęć dodatkowych dla dzieci i młodzieży w szkołach	UM Kościerzyna, szkoły

	Procentowy udział uczestników zajęć dodatkowych dla dzieci i młodzieży w ogólnej liczbie uczniów miejscowych szkół	
Zapewnienie dostępu do wysokiej jakości usług kulturalnych (w tym organizacja zajęć i wydarzeń kulturalnych)	<p>Liczba wydarzeń kulturalnych (ogólnie)</p> <p>Liczba odbiorców usług świadczonych przez Kościerski Dom Kultury im. Józefa Wybickiego</p> <p>Liczba odbiorców usług świadczonych przez Bibliotekę Miejską im. ks. Konstantego Damrota</p> <p>Liczba odbiorców usług świadczonych przez Muzeum Ziemi Kościerskiej im. Jerzego Knyby</p>	UM Kościerzyna, inne instytucje lokalne (w tym m.in. Kościerski Dom Kultury im. Józefa Wybickiego, Biblioteka Miejska im. ks. Konstantego Damrota, Muzeum Ziemi Kościerskiej im. Jerzego Knyby...)
Organizacja zajęć i wydarzeń sportowych	<p>Liczba wydarzeń sportowych</p> <p>Liczba uczestników wydarzeń sportowych</p> <p>Liczba zajęć sportowych</p> <p>Liczba uczestników zajęć sportowych</p>	UM Kościerzyna, inne instytucje lokalne
Prowadzenie i rozwój placówek wsparcia dziennego (np. świetlic środowiskowych i klubów dla dzieci i młodzieży)	<p>- liczba placówek wsparcia dziennego (np. świetlic środowiskowych i klubów dla dzieci i młodzieży)</p> <p>- liczba osób korzystających z usług placówek wsparcia dziennego (np. świetlic środowiskowych i klubów dla dzieci i młodzieży)</p> <p>- liczba osób oczekujących na przyjęcie do placówek wsparcia dziennego (np. świetlic środowiskowych i klubów dla dzieci i młodzieży)</p>	UM Kościerzyna, CUS w Kościerzynie, inne instytucje lokalne
Cel operacyjny 2.2.: Zapewnienie kompleksowej oferty usług dla seniorów		
Działania	Wskaźniki realizacji celów	Źródła weryfikacji
Prowadzenie i rozwój klubów seniora	<p>Liczba klubów seniora</p> <p>Liczba uczestników klubów seniora</p>	UM Kościerzyna, inne instytucje lokalne
Zapewnienie wysokiej jakości usług opiekuńczych	<p>Liczba odbiorców usług opiekuńczych</p> <p>Liczba godzin świadczonych usług opiekuńczych</p>	CUS w Kościerzynie
Promowanie wolontariatu jako instrumentu wsparcia seniorów	Liczba wolontariuszy świadczących usługi na rzecz seniorów	UM Kościerzyna, CUS w Kościerzynie

Prowadzenie działań na rzecz upowszechniania wiedzy na tematy senioralne, zmiana postaw i niwelowanie negatywnych stereotypów względem seniorów	Liczba działań (np. kampanii społecznych) na rzecz budowania pozytywnego wizerunku seniorów	UM Kościerzyna, CUS w Kościerzynie, inne instytucje lokalne
Diagnozowanie potrzeb seniorów	Liczba badań potrzeb seniorów	UM Kościerzyna, CUS w Kościerzynie
Cel operacyjny 2.3.: Stworzenie kompleksowej oferty usług dla osób z niepełnosprawnościami		
Działania	Wskaźniki realizacji celów	Źródła weryfikacji
Prowadzenie działań na rzecz aktywizacji społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnościami	Liczba działań na rzecz aktywizacji społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnościami Liczba odbiorców działań na rzecz aktywizacji społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnościami	UM Kościerzyna, CUS w Kościerzynie, inne instytucje lokalne
Zapewnienie wysokiej jakości usług opiekuńczych	Liczba odbiorców usług opiekuńczych Liczba godzin świadczonych usług opiekuńczych	CUS w Kościerzynie
Prowadzenie i rozwój Środowiskowego Domu Samopomocy w Kościerzynie	Liczba odbiorców usług ŚDS	Gdańska Fundacja Dobroczynności
Promowanie wolontariatu jako instrumentu wsparcia osób z niepełnosprawnościami	Liczba wolontariuszy świadczących usługi na rzecz osób z niepełnosprawnościami	UM Kościerzyna, CUS w Kościerzynie
Prowadzenie działań na rzecz upowszechniania wiedzy, zmiany postaw i niwelowania negatywnych stereotypów względem osób z niepełnosprawnościami	Liczba działań (np. kampanii społecznych) na rzecz upowszechniania wiedzy i budowania pozytywnego wizerunku osób z niepełnosprawnościami	UM Kościerzyna, CUS w Kościerzynie, Środowiskowy Dom Samopomocy
Prowadzenie działań na rzecz likwidacji barier architektonicznych	Liczba budynków, w których zlikwidowane zostały bariery architektoniczne	UM Kościerzyna
Prowadzenie i zwiększenie liczby mieszkań treningowych i wspomaganych	Liczba mieszkań treningowych i wspomaganych Liczba osób korzystających z mieszkań treningowych i wspomaganych	CUS w Kościerzynie
Diagnozowanie potrzeb osób z niepełnosprawnościami	Liczba badań potrzeb osób z niepełnosprawnościami	UM Kościerzyna, CUS w Kościerzynie
Cel operacyjny 2.4.: Skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych		
Działania	Wskaźniki realizacji celów	Źródła weryfikacji
Udzielanie wsparcia osobom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej	Liczba beneficjentów pomocy społecznej na 10 tys. mieszkańców Liczba gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej	Bank Danych Lokalnych GUS, CUS w Kościerzynie

<p>Wspieranie rodzin w kryzysie</p>	<p>Liczba rodzin objętych pracą socjalną</p> <p>Liczba asystentów rodziny</p> <p>Liczba rodzin objętych wsparciem asystentów rodziny</p> <p>Liczba grup wsparcia i samopomocowych</p> <p>Liczba odbiorców pomocy w ramach grup wsparcia i samopomocowych</p> <p>Liczba Punktów Konsultacyjnych</p> <p>Liczba odbiorców usług Punktów Konsultacyjnych</p>	<p>CUS w Kościerzynie</p>
<p>Przeciwdziałanie przemocy domowej</p>	<p>Liczba programów z obszaru przeciwdziałania przemocy domowej</p> <p>Liczba odbiorców programów z obszaru przeciwdziałania przemocy domowej</p> <p>Liczba wdrożonych procedur „Niebieskie Karty”</p>	<p>CUS w Kościerzynie, Zespół Interdyscyplinarny</p>
<p>Prowadzenie działań z obszaru profilaktyki uzależnień</p>	<p>Liczba programów z obszaru profilaktyki uzależnień</p> <p>Liczba odbiorców programów z obszaru profilaktyki uzależnień</p> <p>Liczba osób objętych działaniami Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych</p>	<p>UM Kościerzyna, CUS w Kościerzynie, MKRPA</p>
<p>Prowadzenie działań na rzecz aktywizacji zawodowej i wsparcia osób znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy</p>	<p>Liczba osób objętych wsparciem w ramach aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu (staże, prace interwencyjne, itp.)</p> <p>Liczba osób korzystających z poradnictwa zawodowego</p> <p>Stopa bezrobocia (w powiecie kościerskim)</p> <p>Liczba zarejestrowanych bezrobotnych</p> <p>Liczba uczestników Klubu Integracji Społecznej w ramach aktywizacji zawodowej</p>	<p>PUP w Kościerzynie, Bank Danych Lokalnych GUS, CUS w Kościerzynie</p>
<p>Prowadzenie programu „Kościerska Karta Dużej Rodziny”</p>	<p>Liczba rodzin korzystających z „Kościerskiej Karty Dużej Rodziny”</p>	<p>UM Kościerzyna</p>

Podmioty odpowiedzialne za wdrażanie działań: Urząd Miasta Kościerzyna, Centrum Usług Społecznych w Kościerzynie i inne instytucje lokalne

Współpraca: organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej, lokalni przedsiębiorcy

Źródła finansowania: środki budżetowe Gminy Miejskiej Kościerzyna, środki zewnętrzne (m.in. budżet państwa, środki z budżetu UE)

Tabela 45. Struktura obszaru i celu strategicznego nr 3

OBSZAR 3: ROZWÓJ LOKALNEGO SYSTEMU POLITYKI SPOŁECZNEJ, W TYM WSPÓŁPRACY MIĘDZYINSTYTUCJONALNEJ I MIĘDZYSEKTOROWEJ W KOŚCIERZYNIE		
CEL STRATEGICZNY 3: Zapewnienie sprawnego systemu polityki i pomocy społecznej, m.in. poprzez współpracę międzyinstytucjonalną i międzysektorową		
Cel operacyjny 3.1.: Wzmocnienie systemu organizacji wysokiej jakości usług społecznych		
Działania	Wskaźniki realizacji celów	Źródła weryfikacji
Zapewnienie mieszkańcom dostępu do wysokiej jakości usług społecznych	Liczba usług społecznych organizowanych lub zleczanych przez CUS w Kościerzynie Liczba odbiorców usług społecznych organizowanych lub zleczanych przez CUS w Kościerzynie	CUS w Kościerzynie
Monitorowanie jakości i poziomu satysfakcji klienta z ww. usług	Odsetek odbiorców usług społecznych wyrażających wysoki poziom zadowolenia	CUS w Kościerzynie
Utworzenie sieci lokalnych realizatorów usług społecznych	Liczba usług społecznych zleczanych lokalnym usługodawcom Liczba spotkań sieci lokalnych usługodawców Liczba uczestników spotkań sieci lokalnych usługodawców	CUS w Kościerzynie
Dalszy rozwój animacji społeczności lokalnej metodą OSŁ (Organizowanie Społeczności Lokalnej)	Liczba działań prowadzonych metodą OSŁ Liczba odbiorców działań prowadzonych metodą OSŁ	CUS w Kościerzynie
Cel operacyjny 3.2.: Wsparcie lokalnych profesjonalistów i wzmocnienie potencjału i zasobów miejscowych instytucji i organizacji, działających w obszarze polityki i pomocy społecznej		
Działania	Wskaźniki realizacji celów	Źródła weryfikacji
Organizacja szkoleń dla lokalnych profesjonalistów w obszarze polityki społecznej	Liczba szkoleń i innych form edukacji, skierowanych do lokalnych profesjonalistów w obszarze polityki społecznej Liczba odbiorców szkoleń i innych form edukacji, skierowanych do lokalnych profesjonalistów w obszarze polityki społecznej	CUS w Kościerzynie
Diagnozowanie potrzeb szkoleniowych profesjonalistów w obszarze polityki społecznej	Liczba badań potrzeb szkoleniowych	CUS w Kościerzynie

Prowadzenie działań w obszarze superwizji	Liczba sesji superwizyjnych Liczba osób uczestniczących w superwizji	CUS w Kościerzynie
Prowadzenie działań na rzecz zapobiegania wypaleniu zawodowemu	Liczba działań na rzecz zapobiegania wypaleniu zawodowemu Liczba osób uczestniczących w działaniach na rzecz zapobiegania wypaleniu zawodowemu	CUS w Kościerzynie
Cel operacyjny 3.3.: Wzmocnienie współpracy międzyinstytucjonalnej		
Działania	Wskaźniki realizacji celów	Źródła weryfikacji
Zwiększenie liczby partnerstw lokalnych, forów współpracy i wymiany doświadczeń	Liczba partnerstw lokalnych (w tym międzysektorowych), forów współpracy i wymiany doświadczeń	UM Kościerzyna, CUS w Kościerzynie, inne lokalne instytucje i organizacje
Zwiększenie liczby partnerstw ponadlokalnych (np. z innymi JST), forów współpracy i wymiany doświadczeń	Liczba partnerstw ponadlokalnych (w tym międzysektorowych), forów współpracy i wymiany doświadczeń	UM Kościerzyna, CUS w Kościerzynie, inne lokalne instytucje i organizacje
Opracowanie i realizacja projektów, realizowanych w partnerstwie	Liczba projektów lokalnych realizowanych w partnerstwie Liczba projektów ponadlokalnych realizowanych w partnerstwie	UM Kościerzyna, CUS w Kościerzynie, inne lokalne instytucje i organizacje

Podmioty odpowiedzialne za wdrażanie działań: Urząd Miasta Kościerzyna, Centrum Usług Społecznych w Kościerzynie) i inne instytucje lokalne

Współpraca: organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej, lokalni przedsiębiorcy

Źródła finansowania: środki budżetowe Gminy Miejskiej Kościerzyna, środki zewnętrzne (m.in. budżet państwa, środki z budżetu UE)

5. Wdrażanie, monitoring i ewaluacja Strategii

Warunkiem sprawnej oraz efektywnej realizacji celów „Strategii” jest opracowanie systemu monitoringu i ewaluacji. Skuteczne prowadzenie polityk publicznych wymaga współpracy międzyinstytucjonalnej oraz koordynacji podejmowanych działań wraz

z zapewnieniem udziału mieszkańców. Zaproponowane poniżej założenia systemu wdrażania, monitoringu, ewaluacji i aktualizacji „Strategii” tworzą ramowy model zarządzania strategicznego w zakresie lokalnej polityki społecznej.

Wdrażanie

Realizacja celów „Strategii” oraz wymienionych w niej działań zależeć będzie od sprawności Gminy Miejskiej Kościerzyna i jej jednostek organizacyjnych. Wskazane cele oraz zaprojektowane działania mogą być zrealizowane poprzez współpracę międzyinstytucjonalną, w tym międzysektorową, obejmującą m.in. instytucje publiczne, przedsiębiorców, a także organizacje pozarządowe i sektor ekonomii społecznej, ale również lokalnych liderów i grupy nieformalne.

„Strategia” będzie realizowana w powiązaniu z pozostałymi dokumentami programowymi, jakie obowiązują w Gminie Miejskiej Kościerzyna. Środki finansowe na realizację zaplanowanych zadań będą pochodzić z budżetu Miasta (tj. będą ujmowane w corocznych uchwałach budżetowych Rady Miejskiej Kościerzyny), a także ze środków rządowych i innych źródeł zewnętrznych.

Wobec obszernego i różnorodnego zestawienia problemów społecznych, wskazanych w diagnozie, rekomendowane jest wzmocnienie współpracy międzyinstytucjonalnej na rzecz rozwiązywania problemów społecznych. W proces wdrażania „Strategii” w oczywisty sposób będą zaangażowane instytucje samorządowe (w tym zwłaszcza władze Gminy Miejskiej Kościerzyna, Urząd Miasta Kościerzyna oraz Centrum Usług Społecznych w Kościerzynie, ale również miejscowe organizacje pozarządowe, lokalni liderzy, grupy nieformalne, przedstawiciele różnych środowisk społecznych (interesariusze poszczególnych problemów). Ważną rolę w procesach wdrożeniowych dokumentu będzie odgrywać Koordynator „Strategii”, który stanie się osobą bezpośrednio nadzorującą stopień realizacji zaplanowanych zadań. Rekomenduje się, aby tę funkcję pełnił przedstawiciel CUS w Kościerzynie. Główne zadania koordynatora polegać będą na bieżącej analizie stanu realizacji działań (m.in. poprzez wskaźniki), obserwacji uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych, wpływających lub mogących wpłynąć na wykonywanie poszczególnych

zadań, wreszcie – wspomaganie procesu poszukiwania zewnętrznych źródeł finansowania przez lokalne podmioty (publiczne oraz niepubliczne).

Do usprawnienia prac nad rozwiązywaniem ewentualnych problemów w zidentyfikowanych obszarach tematycznych rekomendowane jest powołanie zarządzeniem burmistrza Kościerzyny specjalnego ciała - Zespołu ds. Realizacji i Monitoringu „Strategii”, w skład którego wejdą przedstawiciele władz Miasta, przedstawiciele Urzędu Miasta Kościerzyna oraz CUS w Kościerzynie, lokalni eksperci, działacze społeczni i inne zainteresowane osoby, kompetentne w różnych obszarach lokalnej polityki społecznej. Liczba członków i skład zespołu może się zmieniać, w zależności o aktualnych potrzeb. Spotkania zespołu, oparte na wypracowanych standardach współpracy, powinny mieć charakter cykliczny. Rekomendowane jest, aby odbywały się one nie rzadziej niż raz na 12 miesięcy. Do zadań Zespołu należeć będzie m.in. realizacja podjętych przedsięwzięć, monitoring stopnia realizacji poszczególnych zadań, inicjowanie nowych działań, umożliwiających realizację celów strategicznych, przekazywanie wniosków i sugestii Koordynatorowi „Strategii”. Za organizację spotkań wspomnianego Zespołu odpowiadać będzie jego przewodniczący, pełniący jednocześnie rolę Koordynatora „Strategii”.

Ramy finansowe „Strategii”

Ramy finansowe, wskazane w ustawie o pomocy społecznej, nie zostały w niej precyzyjnie zdefiniowane, mimo że są obligatoryjne do uwzględnienia w „Strategii”. Ustawodawca nie wyjaśnił bowiem, jak szczegółowo ten element powinien zostać skonstruowany. Definicji i objaśnień dotyczących stosowania ram finansowych nie zawierają również inne akty prawne dotyczące pomocy społecznej i planowania strategicznego. Obowiązek określenia ram finansowych wskazuje na konieczność zapewnienia środków na realizację działań zaplanowanych w „Strategii”. Należy zwrócić uwagę na fakt, że działania określone w niniejszym dokumencie będą realizowane przez różne instytucje i organizacje, dysponujące własnymi środkami budżetowymi, ujętymi w poszczególnych planach finansowych. Sama „Strategia” z jej szerokim spektrum

działania nie posiada wyodrębnionego budżetu. Wydatki związane z realizacją zadań nie mogą przekroczyć kwot określonych w corocznych uchwałach budżetowych Rady Miasta Kościerzyna oraz wieloletniej prognozie finansowej miasta Kościerzyna na lata 2025 - 2031. Zadania Gminy finansowane są z jej dochodów, w skład których wchodzi przede wszystkim:

- dochody własne (podatki i opłaty lokalne),
- subwencja ogólna,
- dotacje celowe z budżetu państwa,
- udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych i prawnych,
- środki pochodzące ze źródeł zewnętrznych, w tym z budżetu Unii Europejskiej.

Komunikacja społeczna

Warunkiem sprawnej realizacji działań zaplanowanych w ramach niniejszej „Strategii” jest zapewnienie odpowiedniego wsparcia komunikacyjnego. Zakłada się, że komunikacja społeczna będzie oparta przede wszystkim na trzech filarach: mediach lokalnych (papierowych i elektronicznych), portalach społecznościowych (w tym nowoczesne formy komunikacji, jak np. filmiki czy rolki), a także kontaktach bezpośrednich.

Nośniki informacji/kanały komunikacji z grupami docelowymi:

- strona internetowa i BIP Gminy Miejskiej Kościerzyna, CUS w Kościerzynie i innych instytucji lokalnych,
- profile Gminy Miejskiej Kościerzyna, CUS w Kościerzynie i innych instytucji lokalnych na portalu Facebook,
- media lokalne: prasa i lokalne portale informacyjne,
- fora internetowe, grupy dyskusyjne,
- biuletyny informacyjne (skuteczny kanał dotarcia do osób starszych),

- ogłoszenia na ulicznych tablicach informacyjnych oraz w budynkach użyteczności publicznej,
- komunikacja za pośrednictwem miejscowych instytucji i organizacji, np. edukacyjnych, kulturalnych, czy sportowych,
- spotkania bezpośrednie z mieszkańcami (np. z udziałem burmistrza, radnych, urzędników, lokalnych liderów, czy innych znaczących osób),
- spotkania „branżowe”, fora tematyczne (np. skupiające instytucje i organizacje reprezentujące różne sfery życia w gminie: kulturę, sport, edukację, politykę społeczną...).

Kierunki działań proponowanych do realizacji w powiązaniu ze „Strategią”:

Do kluczowych kierunków działań, które mogą być realizowane w powiązaniu z niniejszą „Strategią” należą m.in.:

- promocja, komunikacja społeczna,
- gospodarka komunalna,
- sport i rekreacja,
- kultura,
- edukacja,
- turystyka,
- polityka społeczna (w tym pomoc społeczna i usługi społeczne),
- mieszkalnictwo komunalne i socjalne,
- ochrona dziedzictwa kulturowego i historycznego,
- podnoszenie jakości życia mieszkańców,
- poprawa standardu świadczonych usług publicznych,
- zagospodarowanie przestrzenne,
- rozwój gospodarczy i wspieranie przedsiębiorczości,
- bezpieczeństwo publiczne.

Zakłada się, że informacje na temat stanu realizacji „Strategii” będą przekazywane wszystkim zainteresowanym osobom i podmiotom m.in. poprzez media papierowe i elektroniczne, a także podczas bezpośrednich spotkań z przedstawicielami różnych grup społecznych, w tym mieszkańcami Miasta, przedsiębiorcami, działaczami organizacji pozarządowych.

Monitoring

Monitoring ma na celu gromadzenie oraz analizę danych na temat przebiegu realizacji danego programu, pozwalając na identyfikację ewentualnych trudności i wprowadzanie stosownych korekt. Opracowanie systemu monitorowania umożliwi gromadzenie bieżących danych, dotyczących postępów we wdrażaniu oraz osiąganiu zaplanowanych w „Strategii” celów. Pozwoli również na obserwację rezultatów prowadzonych działań, a – w razie potrzeby – wprowadzenie niezbędnych aktualizacji oraz korekt. Zakres monitoringu i ewaluacji „Strategii” wyznaczają cele strategiczne oraz zaplanowane działania.

Dla skutecznego prowadzenia monitoringu konieczne jest systematyczne gromadzenie i analiza danych, obejmujących m.in.: trendy rozwojowe, wskaźniki ekonomiczne, czy dane na temat struktury budżetu Miasta. Stworzenie kompleksowego zbioru (bazy) danych zapewni przepływ informacji między wszystkimi osobami i podmiotami, zaangażowanymi we wdrażanie „Strategii”.

Wspomniane dane na potrzeby monitoringu będą zbierane na bieżąco. Podmioty zaangażowane w realizację poszczególnych zadań będą zobowiązane do przekazywania Koordynatorowi danych za rok poprzedni do końca drugiego kwartału każdego roku. Pozyskiwane będą również informacje pochodzące ze źródeł zewnętrznych (np. Bank Danych Lokalnych GUS). Na tej podstawie opracowywane będą coroczne raporty z monitoringu „Strategii”, zawierające m.in. analizę wskaźników odzwierciedlających aktualny poziom realizacji założonych celów i zadań, jak również opis najważniejszych działań, podjętych w ramach „Strategii”.

Najważniejsze wymagania efektywnego monitoringu to:

- jasne i przejrzyste kryteria, pozwalające na obiektywną ocenę przebiegu procesu realizacji „Strategii”;
- dostarczanie podstaw do podejmowania decyzji, zarówno w kwestiach szczegółowych, jak i strategicznych.

Skuteczny monitoring musi obejmować ocenę przebiegu realizacji „Strategii”, tj. jej celów i zadań oraz uzyskiwanych efektów. Monitoring wypełnia zatem dwie podstawowe funkcje: sprawdzającą i korygującą. Funkcja sprawdzająca polega na analizie wykonanych przedsięwzięć w relacji do założonych celów. Z kolei funkcja korygująca sprowadza się do dokonywania stosownych aktualizacji oraz zmian, wynikających ze szczególnie istotnych okoliczności, których nie dało się przewidzieć w fazie tworzenia dokumentu.

Ewaluacja

Celem ewaluacji jest dostarczenie nie tylko bieżących informacji na temat stanu realizacji „Strategii”, lecz przede wszystkim ocena rzeczywistych efektów podejmowanych działań. Badania ewaluacyjne prowadzone będą w trakcie jej realizacji (ewaluacja on-going) oraz po jej zakończeniu (ewaluacja ex-post). Działania ewaluacyjne będą mieć charakter ustawiczny, a więc będą realizowane przez cały okres wdrażania dokumentu. Wyniki ewaluacji zostaną wykorzystane do wprowadzenia niezbędnych korekt w tym procesie. Zaplanowano partycypacyjny model ewaluacji, polegający na włączeniu przedstawicieli różnych środowisk, grup społecznych i sektorów: instytucji publicznych, organizacji pozarządowych, przedsiębiorców, lokalnych liderów, reprezentantów grup nieformalnych, czy wreszcie mniej zaangażowanych społecznie mieszkańców Kościerzyny.

Warto zaznaczyć, że ocena oddziaływania tego rodzaju dokumentów jest trudnym zadaniem, zwłaszcza, że na kondycję społeczno-ekonomiczną (w tym rozwiązywanie problemów społecznych) wpływa wiele czynników, zarówno wewnętrznych, jak i zewnętrznych (ponadlokalnych). „Strategia” określa główne kierunki rozwoju społecznego i ramy lokalnej polityki społecznej, natomiast proces jej realizacji ma charakter

rozproszony. Oznacza to, że odpowiedzialność za realizację poszczególnych zadań jest zdywersyfikowana pomiędzy instytucje i organizacje lokalne, działające w różnych obszarach życia. Na rezultaty tych działań i zarazem sytuację społeczną miasta wpływają również trendy ogólnopolskie, a nawet globalne.

Ewaluacja „Strategii” będzie prowadzona w oparciu o następujące kryteria:

- **Adekwatność/trafność** – rozumiana jako ocena sposobu doboru zastosowanych instrumentów pod kątem realizacji celów „Strategii” (głównego i szczegółowych), a także ocena związku między zdefiniowanymi celami a **realnymi potrzebami**, które mają zostać rozwiązane dzięki interwencji publicznej,
- **Użyteczność** - rozumiana jako ocena stopnia dostosowania działań w ramach „Strategii” do potrzeb odbiorców (czy przedsięwzięcia te odpowiadają realnym potrzebom grup docelowych),
- **Efektywność** - rozumiana jako relacja poniesionych nakładów do uzyskanych efektów (czy „Strategia” przynosi pożądane efekty przy zakładanych kosztach, czy koszty te nie mogłyby być niższe, dając porównywalne efekty?),
- **Skuteczność** – rozumiana jako stopień realizacji założonych celów (głównych i szczegółowych),
- **Oddziaływanie/wpływ** – rozumiane jako ocena związku między podejmowanymi działaniami a osiągnięciem założonych w „Strategii” celów (w tym oddziaływania dokumentu w szerszym ujęciu, tj. zmiany społecznej),
- **Trwałość efektów** – rozumiana jako ocena, w jakim stopniu uzyskane rezultaty będą widoczne w dłuższej perspektywie czasowej (czy jest prawdopodobne ich funkcjonowanie po zakończeniu finansowania, od czego zależy trwałość uzyskanych efektów – czynniki sprzyjające i niesprzyjające trwałości),
- **Spójność zarządzania** – rozumiana jako ocena sposobu zarządzania „Strategią”, w tym struktury organizacyjnej, komunikacji wewnętrznej, sposobu podejmowania decyzji, współpracy między partnerami itp.,

- **Wartość dodana** – rozumiana jako wystąpienie innych niż założone efektów wynikających z realizacji „Strategii” (pozytywnych lub negatywnych).

Ewaluacja będzie wykonywana przez cały okres wdrażania „Strategii”, z wykorzystaniem różnych instrumentów. Przedsięwzięcia te realizowane będą w sposób etapowy. Do przeprowadzenia ewaluacji niezbędne są takie informacje, jak: dane statystyczne, raporty z monitoringu, raporty z kontroli, dane z badań społecznych.

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. 2025, poz. 1214 z późn. zm.) do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Strategia opracowana przez gminę zawiera w szczególności diagnozę sytuacji społecznej, określenie celów strategicznych, kierunków niezbędnych działań, wskaźników realizacji działań.

Biorąc pod uwagę przepis art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, który stanowi, że do właściwości rady gminy należą wszystkie sprawy pozostające w zakresie działania gminy, o ile ustawy nie stanowią inaczej, podjęcie niniejszej uchwały jest uzasadnione.